

**PROGRAMUL NAȚIONAL DE REFORMĂ
2018**

PROIECT

BUCUREȘTI
APRILIE 2018

CUPRINS

[...]

PROIECT

LISTA ABREVIERILOR

[...]

PROIECT

1. INTRODUCERE

[...]

PROIECT

2. CONTEXT ȘI SCENARIU MACROECONOMIC

[...]

PROIECT

3. POLITICI DE RĂSPUNS LA PROVOCĂRILE ECONOMICE MAJORE

3.1. Politica fiscal-bugetară

Direcții de acțiune:

- ✓ îmbunătățirea gestionării investițiilor publice
- ✓ definitivarea legislației privind parteneriatul public-privat
- ✓ eficientizarea cheltuielilor bugetare
- ✓ îmbunătățirea colectării taxelor și impozitelor
- ✓ combaterea muncii nedeclarate

În 2017, România a avut o evoluție solidă din punct de vedere macroeconomic, înregistrând o rată de creștere economică de 6,9%, deficit bugetar sub 3% din PIB, datorie publică de 36,4% din PIB (în scădere față de nivelul din 2016) și o rată a șomajului la un minim istoric.

Continuând politica fiscal-bugetară responsabilă, MFP a monitorizat execuția bugetară pentru identificarea și semnalarea situațiilor cu risc de abatere de la limitele de deficit bugetar stabilite prin lege¹ (2,96% din PIB conform metodologiei ESA 2010, inclusiv în urma rectificării bugetare pe anul 2017). Astfel, chiar dacă reducerile de taxe și impozite au continuat, **execuția bugetului general consolidat pe anul 2017 s-a încheiat cu un deficit de 24,3 miliarde de lei², respectiv 2,84% din PIB, luând în considerare un PIB de 853.200 mil. lei, nivel aflat sub ținta anuală stabilită. În ceea ce privește deficitul bugetar ESA pe anul 2017, este estimat un nivel de 2,96% din PIB.**

În plus, au fost adoptate și implementate **măsuri privind creșterea veniturilor bugetare**, precum introducerea obligației de plată a contribuțiilor de asigurări sociale și de sănătate datorate de angajatori la nivelul salariului minim brut pe țară pentru salariații care realizează un venit brut lunar sub salariul minim brut pe țară³ (OG nr. 4/ 2017), majorarea nivelului accizei la țigarete cu 1% (de la 435,58 lei/1000 țigarete la 439,94 lei/1000 țigarete) și la tutun de fumat (de la 383,78 lei/kg la 398,70 lei/kg), majorarea nivelurilor accizelor pentru benzine și motorine în două etape (de la 15 septembrie 2017 cu 0,16 lei/litru și de la 1 octombrie 2017 cu încă 0,16 lei/litru)⁴, implementarea unui mecanism îmbunătățit de colectare a TVA – *split payment*⁵ (Legea nr. 275/2017 pentru aprobarea OG nr. 23/ 2017), repartizarea sub formă de dividende/ vărsăminte la bugetul de stat a sumelor repartizate în anii anteriori la alte rezerve și utilizate ca sursă proprie de finanțare și a rezultatului reportat existent în sold la data de 31 decembrie a fiecărui an, creșterea dividendelor repartizate de companiile naționale de la 50% la 90%, majorarea bazei de impozitare în cazul vărsămintelor de la persoane juridice datorate pentru persoane cu handicap neîncadrate începând de la 1 ianuarie 2018.

Ca urmare inclusiv a implementării acestor măsuri, în anul 2017 s-a înregistrat o scădere cu 1 p.p. a cotei TVA, **veniturile colectate la bugetul general consolidat în anul 2017 s-au majorat cu 12,5% (+ 27,9 mld. lei) față de cele realizate în 2016.**

În 2018, România va continua respectarea angajamentelor privind consolidarea finanțelor publice (deficit bugetar sub 3% din PIB, datorie publică sub 60% din PIB) pe fondul asigurării condițiilor unei creșteri economice solide și al continuării strategiei de creștere a veniturilor.

Astfel, MFP va continua să **monitorizeze execuția bugetară**, cu obiectivul ca toți ordonatorii principali de credite să se încadreze în bugetul aprobat iar deficitul bugetar calculat potrivit metodologiei ESA 2010 să fie sub 3% din PIB. Ca și în anii trecuți, actele normative inițiate de către Parlament și Guvern,

¹ Legea nr. 5/2017 pentru aprobarea plafoanelor unor indicatori specificați în cadrul fiscal-bugetar pe anul 2017

² Pe baza datelor operative

³ Prin implementarea măsurii privind transferul CAS și CASS datorate de angajator la angajat (OUG nr. 79/2017), sarcina a fost preluată de angajat. Ulterior, prin OUG nr. 3/2018, a fost introdusă **obligația angajatorului de a suporta diferența** dintre contribuțiile de asigurări sociale datorate de angajat la nivelul venitului realizat și cele datorate la nivelul salariului minim brut pe țară.

⁴ Creșterea veniturilor la bugetul de stat provenite din accize la carburanți a fost evaluată după cum urmează: în 2017 cu 650 mil. lei; în 2018 cu 2707 mil. lei; în 2019 cu 2896 mil. lei; în 2020 cu 3055 mil. lei.

⁵ Până la data de 2 martie 2018, **numărul total al contribuabililor care figurează înscrși voluntar în registrul persoanelor care aplică plata defalcată a TVA este 692**

care determină creșterea cheltuielilor sau reducerea veniturilor bugetare, trebuie să se încadreze în prevederile bugetare aprobate prin *Legea bugetului de stat pe anul 2018* și *Legea pentru aprobarea plafoanelor unor indicatori specificați în cadrul fiscal-bugetar pe anul 2018*.

Deficitul structural va rămâne relativ constant în 2018 comparativ cu anul 2017, ajustarea către obiectivul bugetar pe termen mediu fiind programată, conform Legii nr. 269/2017 privind aprobarea plafoanelor unor indicatori specificați în cadrul fiscal-bugetar pe anul 2018, începând cu anul 2019.

Gestionarea eficientă a investițiilor publice

Măsurile de **îmbunătățire a legislației privind prioritizarea proiectelor de investiții publice semnificative**⁶ au continuat și pe parcursul anului 2017. În luna august, MFP a finalizat elaborarea și a transmis pe circuitul de avizare o formă revizuită a proiectului de act normativ privind *completarea și modificarea normelor metodologice privind prioritizarea proiectelor de investiții publice*, care va îmbunătăți planificarea bugetară și predictibilitatea acestora. În prezent proiectul de act normativ se află pe circuitul intern de avizare al MFP.

Până la sfârșitul trim. III/2018, actul normativ privind completarea și modificarea HG nr. 225/2014 va fi adoptat și publicat în monitorul oficial.

În ceea ce privește **raționalizarea portofoliului de investiții publice**, în 2017 MFP a demarat derularea unui *exercițiu pilot în colaborare cu MT* pentru a testa mecanismele și criteriile de raționalizare propuse de BM în cadrul proiectului de asistență tehnică *Îmbunătățirea managementului investițiilor publice* (derulat în perioada 2014 - 2015). În acest sens, a fost elaborat și aprobat un Ordin comun MFP-MT ce stabilește *înființarea unui grup de lucru* precum și modul de organizare și funcționare al acestuia; până în acest moment, au avut loc o serie de întâlniri cu privire la informațiile necesare pentru efectuarea analizelor, discuțiile vizând în principal calitatea informațiilor puse la dispoziție de MT.

Până la sfârșitul anului 2018, activitățile grupului de lucru vor fi finalizate iar *criteriile de raționalizare identificate vor fi aprobate de conducerea MFP, urmând să facă obiectul unei reglementări*.

Pentru **perfecționarea personalului ce desfășoară activități legate de proiectele de investiții publice**, în 2017 s-a desfășurat un proiect de asistență tehnică prin intermediul Programului de Sprijin pentru Reforme Structurale (60 mii euro), prin care 11 salariați din cadrul UEIP-MFP au fost instruiți în domeniul managementului investițiilor publice.

De asemenea, în cadrul **noii structuri constituite la MFP pentru sprijinirea autorităților contractante în pregătirea, atribuirea și implementarea proiectelor de investiții publice - Direcția de management a investițiilor publice**, își desfășoară în prezent activitatea două persoane. Până la sfârșitul trim. II/2018 va fi demarată procedura de angajare prin concurs pentru încă patru posturi (aprobat prin memorandum în decembrie 2017).

Pentru **Programul Național de Dezvoltare Locală** (PNDL) a fost instituită etapa a II-a⁷, urmărindu-se, mai întâi, repartizarea echilibrată a fondurilor de la bugetul de stat pe județe, pe bază de indicatori⁸, iar apoi, alocarea acestora în interiorul județelor, în mai mulți pași, luându-se în considerare principii directe pentru selecția proiectelor. Corelarea surselor de finanțare, evitarea dublei finanțări și armonizarea criteriilor tehnice de selecție pentru proiectele de investiții rămân în atenția MDRAP și în perioada următoare.

Modelul de alocare a sumelor aprobate prin legea bugetară anuală pentru finanțarea PNDL, utilizat în anul 2017, a fost stabilit în acord cu prioritățile *Programului de Guvernare*, cu condiționalitățile impuse de UE și obligațiile asumate prin *Tratatul de aderare a României la UE* privind conformarea la

⁶ OUG nr. 88/2013 privind adoptarea unor măsuri fiscal-bugetare pentru îndeplinirea unor angajamente convenite cu organismele internaționale, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, aprobată cu modificări prin Legea nr. 25/2014, respectiv HG nr. 225/2014 pentru aprobarea Normelor metodologice privind prioritizarea proiectelor de investiții publice

⁷ Prin OUG nr. 6/2017 pentru modificarea și completarea unor acte normative, precum și pentru stabilirea unor măsuri privind realizarea investițiilor finanțate din fonduri publice (art. III)

⁸ Datele demografice și administrativ-teritoriale ale județelor și capacitatea financiară a UAT (în conformitate cu HG nr. 624/2015 pentru aprobarea criteriilor de selectare a obiectivelor de investiții pentru finanțarea prin Programul național de dezvoltare locală, aprobat prin OUG nr. 28/2013)

directivele europene, cu recomandările BM privind criteriile de priorizare a investițiilor publice, ținând cont de realitățile economico-sociale actuale.

Acest model de alocare a fost adaptat după unul dintre modelele propuse de BM⁹, urmărindu-se creșterea ponderii finanțării obiectivelor sociale (școli, unități sanitare) pentru asigurarea echipării mediului rural, precum și a ponderii finanțării drumurilor județene, esențiale pentru rețeaua de transport rutier la nivel local, deoarece conectează toate localitățile la zonele urbane funcționale. De altfel, pentru drumurile județene nu există altă sursă de finanțare în afara POR, care are o alocare insuficientă față de nevoia de finanțare identificată de către experții BM, la nivel național.

În anul 2017, cadrul normativ privind recepția lucrărilor de construcții a fost îmbunătățit prin adoptarea HG nr. 343/2017¹⁰. De asemenea, au fost contractate servicii de expertiză pentru standardul de cost pentru clădiri civile și întreprinse demersuri în vederea fundamentării achiziționării, în anul 2018, a unor servicii pentru realizarea a 10 standarde de cost¹¹.

Definitivarea cadrului legislativ privind legislația parteneriatului public-privat (PPP)

Având în vedere necesitatea corelării cu legislația care reglementează modalitatea de atribuire a unor contracte de PPP și cu legislația referitoare la datoria publică și deficit, la începutul anului 2017 s-a decis *modificarea Legii nr. 233/2016 privind parteneriatul public-privat*. În acest sens, la inițiativa MFP, a fost constituit un grup de lucru format din instituții care își pot aduce contribuția la elaborarea cadrului legal aplicabil (ANAP, Camera de Comerț și Industrie, MM, MAPN, MEN, MDRAPFE, MJ, MS, MT, MMACA și Camera de Comerț Americană în România). Ca urmare a activității grupului de lucru, a fost adoptată **OUG nr. 104/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 233/2016 privind parteneriatul public-privat**. Principalele modificări se referă la includerea posibilității partenerului public de a contribui la finanțarea realizării investițiilor și din resurse financiare publice (altele decât fondurile europene), clarificarea mecanismului de analiză/ aprobare și de notificare la INS a proiectelor PPP, detalierea procesului de pregătire a proiectelor, promovarea proiectelor care demonstrează eficiență economică și financiară, transpunerea celor mai bune practici privind închiderea financiară a proiectului.

Până la finalul anului 2018, noul cadru legislativ privind parteneriatul public-privat va fi definitivat, urmând să fie elaborate și adoptate *normele metodologice de aplicare a Legii nr. 233/2016 privind parteneriatul public-privat, cu modificările și completările ulterioare*, precum și elaborarea de metodologii de calcul a Value for Money și a ratei de discount pentru proiecte în parteneriat public-privat.

Efficientizarea cheltuielilor bugetare

Pornind de la considerentul sumelor semnificative alocate de la bugetul de stat, în 2016 s-a decis efectuarea unor **analize pilot de cheltuieli în domeniile transporturi, sănătate, educație**. Pentru sectorul *transporturi*, a fost elaborat un *raport inițial* încă din octombrie 2016, fiind identificate zone de ineficiență a cheltuielilor publice (investițiile publice, subvențiile, mentenanța, opțiuni concrete de economisire) și măsuri de eficientizare. Analiza în domeniul transporturilor va continua cu elaborarea raportului final în anul 2018.

În continuare, la 10 mai 2017, a fost constituit *Comitetul interministerial de analiză și eficientizare a cheltuielilor publice* (Decizia nr. 397/2017 a prim-ministrului), o structură condusă de prim-ministru (președinte) și ministrul finanțelor publice (vice-președinte), ce are ca obiectiv susținerea la nivel politic a activității specifice analizelor de eficientizare a cheltuielilor publice.

Pentru *domeniile sănătate și educație*, grupurile de lucru constituite la nivelul Direcției de analiză și eficientizare a cheltuielilor publice (MFP) au elaborat în cursul anului 2017 *analize diagnostic, termeni de referință și fișe de măsuri*, (măsuri care au fost discutate în cadrul grupurilor de lucru cu

⁹ În raportul elaborat în cadrul proiectului *Coordonarea strategiilor și programelor pentru investițiile finanțate de UE și de stat în infrastructura României*, finanțat cu fonduri europene

¹⁰ HG nr. 343/2017 pentru modificarea HG nr. 273/1994 privind aprobarea Regulamentului de recepție a lucrărilor de construcții și instalații aferente acestora

¹¹ Săli de sport, alimentare cu apă, canalizare și epurare a apelor, lucrări de modernizare/reabilitare drumuri, iluminat public, reabilitare termică a clădirilor, unități sanitare, baze sportive, platforme de gunoi

reprezentanți ai MS, CNAS și MEN). Documentele au fost transmise MS, CNAS și MEN iar observațiile acestora au fost integrate, urmând ca materialele să fie retransmise instituțiilor vizate. Până la sfârșitul trim. II/2018 se vor întocmi *rapoarte finale pentru domeniile sănătate și educație*, în care se vor prezenta măsuri de eficientizare a activității pentru domeniile analizate care să conducă la posibile modalități de realizare de economii și/ sau la o mai bună eficientizare a fondurilor publice. Rapoartele vor fi supuse aprobării Comitetului Interministerial, care va decide măsurile care vor fi implementate în perioada următoare.

De asemenea, în 2017 a început implementarea unui **proiect de asistență tehnică** privind *consolidarea capacității de a efectua analiza cheltuielilor publice*, prin intermediul Programului de Sprijin pentru Reforme Structurale (250 mii euro). În cadrul proiectului, au avut loc sesiuni de training cu experți de la o instituție specializată (Expertise France) pentru reprezentanții MFP, MEN și MS, în vederea elaborării analizelor diagnostic, a termenilor de referință, a fișelor de măsuri pentru domeniile sănătate și educație dar și o sesiune dedicată aspectelor privind transparența și comunicarea în cadrul procesului de analiză de eficientizare a cheltuielilor publice (pentru reprezentanții MFP și SGG). În cursul anului 2018, proiectul de asistență tehnică va continua cu activități precum elaborarea unui *Manual de analiză a cheltuielilor publice*, care va detalia practicile de urmat în cadrul procesului de analiză a cheltuielilor publice.

Pentru **îmbunătățirea procesului de administrare a datoriei publice și a riscului valutar asociat**, MFP a încheiat cu Banca Mondială, prin intermediul AM POCA, un acord de asistență tehnică pentru *crearea cadrului de utilizare a instrumentelor financiare derivate (IFD) și executare a tranzacțiilor de tip swap în România*. În cadrul proiectului au avut loc *activități de instruire privind toate etapele aferente operațiunilor cu IFD*, respectiv: cadrul legal și procedural pentru utilizarea IFD; cadrul operațional și procedural necesar executării tranzacțiilor: stabilirea prețului, identificarea potențialelor contrapartide, lansarea cererii de ofertă, negocierea și executarea tranzacțiilor, administrarea riscului de credit al contrapartidei; crearea cadrului operațional și procedural ulterior executării tranzacțiilor. Pentru o mai bună însușire teoretică și practică a operațiunilor cu IFD, au avut loc *doua vizite de studiu* la sediul Trezoreriei BM de la Washington DC pentru 12 reprezentanți ai Direcției Generale de Trezorerie și Datorie Publică, care au acoperit activitățile de *front, middle și back office* specifice operațiunilor cu IFD.

Până în prezent, BM a transmis pentru comentarii și observații următoarele *rapoarte*: linii directoare pentru dezvoltarea unui cadru legal general, linii directoare privind procedurile interne pentru negocierea acordurilor cadru ISDA¹² și confirmările asociate, recomandări privind cadrul de politici privind gestionarea riscului, linii directoare și proceduri în vederea executării IFD (swap valutar și swap pe rata de dobândă), evaluare preliminară a organizării interne, personalului, capacităților existente în domeniul IT și a necesităților pentru gestionarea proceselor post-tranzacționare.

Pe baza instruirii și a rapoartelor furnizate de BM în cadrul acestui proiect, până la sfârșitul anului 2018, MFP va elabora și aproba *norme privind utilizarea IFD pentru administrarea portofoliului de datorie publică guvernamentală* și proceduri interne pentru încheierea acordurilor cadru de utilizare a derivatelor financiare ISDA, urmând ulterior să încheie și să execute tranzacții cu IFD.

În plus, pentru **diminuarea expunerii la riscul valutar** dar și pentru facilitarea dezvoltării pieței interne a titlurilor de stat, conform Strategiei de administrare a datoriei publice guvernamentale 2017-2019, *finanțarea netă se va realiza preponderent în monedă națională* (cel puțin 60% din deficitul bugetar), urmărindu-se reducerea graduală a ponderii datoriei în valută în total datorie. În anul 2017, finanțarea deficitului bugetar și refinanțarea datoriei publice a fost asigurată *în principal din surse interne*, prin emisiuni de titluri de stat denuminate în lei și în valută (fiind atrasă suma de 41,4 mld. lei, din care 26,3% au reprezentat titluri de stat pe termen scurt iar 73,7% titluri pe termen mediu și lung); în completare, finanțarea deficitului bugetar și refinanțarea datoriei publice a fost asigurată din surse externe (prin doua emisiuni de eurobonduri, în valoare totală de 2,75 mld. euro). În perioada 1 ianuarie – 15 martie 2018, finanțarea deficitului și refinanțarea datoriei publice s-a realizat preponderent în moneda națională, în vederea îndeplinirii obiectivului de dezvoltare a pieței interne a titlurilor de stat.

¹² International Swaps and Derivatives Association

Potrivit estimărilor MFP, **datoria publică calculată conform metodologiei UE** va scădea de la 37,5% din PIB în 2016 la 36,0% din PIB în 2019, iar pe termen mediu (anul 2021), în condițiile menținerii deficitului bugetar ESA sub 3% din PIB și a unei creșteri economice medii anuale de 5,6%, datoria publică se va situa sub 38,0% din PIB.

Pentru **combaterea planificării fiscale și a erodării bazei impozabile**, guvernul a adoptat, prin OUG nr. 79/2017, măsuri specifice de combatere a abuzurilor în conformitate cu Directiva 2016/1164¹³, care completează dispozițiile generale antiabuz deja stabilite în Codul fiscal. Procesul legislativ de aprobare prin lege a OUG nr. 79/2017 este în derulare la Parlamentul României, față de varianta inițială a actului normativ fiind aprobate amendamente, cu privire la care MFP efectuează analize și formulează punct de vedere.

Având în vedere că la nivelul UE s-a considerat că aspectele ce țin de elementele hibride trebuie aprofundate, fiind decisă amânarea termenului de transpunere a prevederilor din Directiva 2016/1164 referitoare la *tratamentul neuniform al elementelor hibride* până la 31 decembrie 2019, aceste prevederi vor fi transpuse ulterior.

Îmbunătățirea colectării taxelor și impozitelor

Proiectul de Modernizare a Administrației Fiscale (RAMP), desfășurat în colaborare cu Banca Mondială, se află în al cincilea an de implementare, având ca dată de finalizare 31 martie 2021.

Pe parcursul anului 2017 s-a derulat procedura de achiziție a *sistemului informatic integrat de management al veniturilor (COTS RMS)*, care va automatiza și optimiza procesele de administrare fiscală și va permite furnizarea de servicii electronice moderne și adaptate nevoilor contribuabililor. În același timp, în 2017 a avut loc o evaluare a necesităților sistemului informatic utilizat de ANAF, fapt ce a condus la *înființarea Centrului Național pentru Informații Financiare (CNIF)*, care va asigura tratarea unitară și eficientă a domeniului IT la nivelul întregii organizații a MFP. În prezent, conducerea MFP și ANAF derulează o *analiză aprofundată privind prioritățile IT*, care abordează inclusiv aspecte referitoare la provocările administrative la care trebuie să facă față în mod operativ.

De asemenea, a continuat implementarea *Programului de Beneficii Rapide - Quick Wins*, care include 66 de inițiative¹⁴ pe termen scurt de îmbunătățire a activității ANAF pe diverse arii funcționale, inițiative recomandate în cadrul RAMP. Pe parcursul anului 2017 au fost finalizate 19 proiecte axate pe îmbunătățirea asistenței pentru contribuabili, resurse umane, management strategic și organizare, inspecție fiscală, control venituri persoane fizice, soluționare contestații, comunicare și control.

Ca o consecință a amplului proces de modernizare a ANAF, **principalii indicatori ai activității administrației fiscale au înregistrat o îmbunătățire continuă**: în 2017, gradul de conformare voluntară la plata obligațiilor fiscale (valoric) pe total ANAF a fost de 85,4% iar gradul de conformare voluntară la declarare a fost de 95,6%, ambele reprezentând valori în creștere față de anul anterior. În plus, în ciuda scăderii cu 1 p.p. a cotei TVA, a fost înregistrată o **îmbunătățire a nivelului colectării**, veniturile bugetare realizate în anul 2017 majorându-se cu 7.8% (+15.5 mld. lei) față de aceeași perioadă a anului 2016.

Pentru **asigurarea informatizării sistemului de plată/ evidență/ verificare situație fiscală contribuabili**, a fost aprobat OMFP nr. 660/2017¹⁵, în baza căruia persoanele fizice și juridice sau alte entități pot opta pentru comunicarea actelor administrative emise în formă electronică de către organul fiscal central prin mijloace electronice de transmitere la distanță, prin accesarea *serviciului Spațiul Privat Virtual (SPV)*; de asemenea, utilizatorii SPV pot transmite MFP/organului fiscal, prin această platformă, cereri, înregistrări sau alte documente. În 2017, numărul utilizatorilor SPV și numărul documentelor comunicate au crescut semnificativ iar tipurile de documente ce pot fi comunicate s-au

¹³ de stabilire a normelor împotriva practicilor de evitare a obligațiilor fiscale care au incidență directă asupra funcționării pieței interne

¹⁴ de ex. contopirea formularelor pentru solicitare asistență, sesizări și evaluarea serviciilor; educație fiscală în școli; optimizarea sistemelor IT utilizate de unitatea de control intern; crearea unei broșuri dedicate pe portalul ANAF cu informații accesibile contribuabililor/ utilizatorilor privind plățile etc.

¹⁵ OMFP 660/2017 pentru aprobarea procedurii de comunicare prin mijloace electronice de transmitere la distanță între MFP și persoanele fizice și juridice

diversificat. La 12 martie 2018, *numărul utilizatorilor înscrși în SPV a ajuns la 364.389*, dintre care 264.042 persoane juridice și 100.347 persoane fizice.

Pentru îmbunătățirea serviciilor oferite cetățenilor și combaterea evaziunii fiscale, MFP și ANAF au inițiat **serviciul PatrimVen**, care constă în colectarea, agregarea și punerea la dispoziția utilizatorilor, într-un *depozit comun de date*, a informațiilor privind: bunurile persoanelor fizice și juridice impozabile din România, veniturile persoanelor fizice impozabile, băncile la care persoanele fizice și juridice au conturi deschise etc. Utilizatorii acestui serviciu pot fi persoane fizice și instituțiile publice care trebuie să colecteze impozite, taxe și contribuții.

În ceea ce privește **plata obligațiilor în sistem online**, prin OMFP nr. 1376/2016 au fost extinse tipurile de creanțe fiscale care pot fi plătite prin carduri bancare în sistem online prin intermediul Sistemului National Electronic de Plăți (pe platforma ghiseul.ro). De asemenea, prin HG nr. 949/2017 s-a prevăzut *obligația instituțiilor publice* care încasează impozite, taxe, amenzi și alte obligații de plată, *a operatorilor economici* furnizori de servicii de utilitate publică, precum și a persoanelor juridice care desfășoară activități de comerț cu amănuntul și care realizează anual o cifră de afaceri peste 10.000 euro, *de a accepta încasări și prin intermediul cardurilor bancare* și posibilitatea de a accepta la plată instrumente de plată electronică cu acces la distanță.

În plus, pentru asigurarea plății taxelor și impozitelor de către persoanele fizice prin intermediul Sistemului Național Electronic de Plăți, ANAF a încheiat un acord cadru pe 32 de luni cu trei bănci comerciale (BT, BCR, Garanti Bank), până la finalul anului 2017 fiind încheiate 30.858 tranzacții prin acest sistem.

În 2018 va continua dezvoltarea funcționalităților Spațiului Privat Virtual și a serviciului Patrimven. De asemenea, pentru a continua tendința de modernizare a activității administrației fiscale, ANAF are în vedere **elaborarea unei strategii de migrare a contribuabililor în mediul electronic**.

În ceea ce privește **combaterea fraudei în domeniul TVA**, în 2017 DGAF a efectuat acțiuni de verificare la 32.518 contribuabili, din care au rezultat 443 acte de sesizare înaintate organelor de urmărire penală, pentru un prejudiciu în valoare de 1.915,7 mil. lei (ponderea TVA în total obligații estimate în actele de sesizare reprezentând 53,9%). În perioada 1 ianuarie – 27 februarie 2018 au fost verificați 2.087 contribuabili și au fost înaintate organelor de urmărire penală 47 acte de sesizare pentru un prejudiciu în valoare totală de 216,1 mil. lei. Referitor la **frauda transfrontalieră în domeniul TVA**, sunt în curs de desfășurare patru controale multilaterale și un schimb rapid de informații cu administrația fiscală din Bulgaria privind tranzacțiile desfășurate de operatorii economici din cele două state.

Începând din 1 ianuarie 2018, România este coordonatoare la nivel european a grupului 2 Eurofisc pentru următorii doi ani, sens în care reprezentanții DGAF asigură activitățile de procesare date schimbate bilunar, evaluări, schimburi de mesaje, gestionare membri, asistență, propuneri de îmbunătățire ale activității, organizare de întâlniri și alte activități specifice.

Eforturile pentru combaterea fraudei în domeniul TVA, inclusiv a fraudei transfrontaliere, vor continua și în 2018 prin *creșterea ponderii controalelor DGAF dedicate destrukturării lanțurilor evazioniste și eliminarea din sistem a firmelor „fantomă”*, *continuarea monitorizării traficului rutier de bunuri provenind din achiziții intracomunitare, controale bazate pe analiză de risc și reacție rapidă în domeniul comerțului cu mărfuri de proveniență comunitară și import, intensificarea utilizării instrumentelor de cooperare administrativă în materie de TVA, inclusiv a controalelor multilaterale*. De asemenea, pentru îmbunătățirea conformării fiscale, mai ales în ceea ce privește TVA, în cadrul ANAF se va crea un **grup de lucru care să proceseze datele obținute din analiza decalajului fiscal** și din sondajele realizate în perioada 2013 - 2016 și care să dezvolte cercetarea cu surse interne, propunând soluții pe termen scurt și lung.

Pentru **stimularea emiterii de bonuri fiscale**, ANAF a continuat desfășurarea *controalelor inopinate* pe linia dotării și utilizării aparatelor de marcat electronice fiscale în zone și domenii cu risc ridicat de neconformare; astfel, în 2017 au fost aplicate 12.727 amenzi contravenționale în valoare de 57,1 mil. lei (40% din valoarea amenzilor aplicate de către DGAF) unui număr de 7.345 contribuabili, pentru nerespectarea prevederilor OUG nr. 28/1999¹⁶. În perioada 1 ianuarie - 27 februarie 2018 au fost

¹⁶ privind obligația operatorilor economici de a utiliza aparate de marcat electronice fiscale

sanționați alți 326 contribuabili, fiind aplicate amenzi în valoare de 2,019 mil. lei. Pentru 2018, DGAF va continua desfășurarea controalelor inopinate pe linia dotării și utilizării aparatelor de marcat electronice fiscale.

Obligația utilizării aparatelor de marcat electronice fiscale care pot fi conectate la sistemul informatic al ANAF va intra în vigoare etapizat (conform OG nr. 20/2017), în funcție de categoria operatorilor economici, începând cu 1 iunie 2018. Cerințele tehnice pe care aceste aparate trebuie să le îndeplinească pentru a fi autorizate au fost publicate în HG nr. 804/2017 pentru modificarea și completarea normelor metodologice de aplicare a OUG nr. 28/1999.

Procedura de conectare a aparatelor de marcat electronice fiscale, precum și data începând cu care acestea se conectează la sistemul informatic național de supraveghere și monitorizare a datelor fiscale se aprobă prin ordin al președintelui ANAF, termenul de finalizare fiind eliminat prin OG nr. 20/2017.

Nu în ultimul rând, în contextul criticilor legate de sistemul de impozitare și a modificărilor recente aduse acestuia, în cursul anului 2018 ANAF va elabora un **studiu privind influența fiscală a trecerii contribuțiilor sociale de la angajatori la angajați**.

În ceea ce privește *inițiativa legislativă pentru revizuirea regimului fiscal aplicabil cheltuielilor reprezentând valoarea creanțelor înstrăinate*¹⁷, aceasta a avut drept scop diminuarea impactului fiscal al acestor operațiuni asupra bazei de impozitare, având în vedere faptul că un volum semnificativ al creanțelor este înstrăinat la valori scăzute. În plus, în cadrul procedurii parlamentare de aprobare prin lege a OG nr. 25/2017, prevederile în cauză au fost modificate, noul text fiind formulat în sensul limitării deductibilității pierderii nete (diferența dintre prețul de cesiune și valoarea creanței cesionate) la nivelul unui plafon de 30%.

Combaterea muncii nedeclarate

Ca măsură de descurajare a muncii subdeclarată, s-a legiferat plata contribuțiilor de asigurări sociale la nivelul salariului minim brut pentru salariații cu contract de muncă cu normă parțială¹⁸. În plus, modificarea *Codului muncii*¹⁹ a reglementat situațiile care constituie muncă nedeclarată, înăsprind regimul sancționator și crescând cuantumul amenzii contravenționale.

În perioada iulie 2017 – martie 2018, ANAF a desfășurat acțiuni de control care au vizat identificarea și sancționarea abaterilor de la respectarea prevederilor în domeniul financiar-fiscal și combaterea muncii „la negru” și a celei subdeclarată, fiind verificați 327 contribuabili (din care 284 în cooperare cu IM) și aplicate sancțiuni contravenționale în valoare totală de 839.773 lei (amenzi și confiscări).

De asemenea, în perioada 1 august – 22 septembrie 2017, IM a efectuat controale în domenii de activitate susceptibile a avea o incidență crescută a muncii nedeclarate sau subdeclarată, verificând 124 angajatori din domeniile construcții, alimentație publică, transporturi, servicii de pază și protecție și dispunând amenzi în valoare de 373 mii lei. Au fost depistate 69 persoane care și-au desfășurat activitatea fără contract de muncă și o faptă prevăzută de Codul muncii ca fiind infracțiune, ca urmare a primirii la muncă a mai mult de cinci persoane fără a avea încheiat contract de muncă. Au fost dispuse 40 de sancțiuni, din care 27 pentru derularea activității fără contract de muncă și 13 pentru netransmiterea către REGES a contractelor de muncă anterior începerii activității.

În anul 2017, acțiunile desfășurate de IM în vederea depistării muncii nedeclarate s-au concretizat în 68.995 controale în urma cărora au fost depistate 5.609 persoane fără forme legale de angajare, valoarea amenzilor aplicate pentru munca nedeclarată fiind de 45.658.000 lei. Au fost sesizate organele de cercetare penală pentru 114 infracțiuni legate de primirea la muncă a mai mult de 5 persoane fără forme legale de angajare.

În perioada 14 iulie – 31 august 2017, pentru *creșterea gradului de informare și conștientizare cu privire la avantajele muncii declarate și dezavantajele muncii nedeclarate*, IM a derulat la nivel național 6.241 acțiuni de informare în rândul angajatorilor și angajaților, inclusiv prin mijloace mass media (255 apariții în presă și 169 intervenții radio-TV). Ulterior, în perioada 4 decembrie 2017 – 21 ianuarie 2018,

¹⁷ OG nr. 25/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal

¹⁸ OG nr. 4/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal

¹⁹ OUG nr. 53/2017 privind modificarea și completarea Legii nr. 53/2003 Codul muncii

activitatea IM a inclus atât acțiuni de informare a 17.651 entități (16.778 persoane juridice, 28 regii autonome, 383 persoane fizice și 462 întreprinderi individuale) cât și publicarea în presă a 207 articole și 109 interviuri/intervenții radio – tv²⁰.

În anul 2018, vor continua acțiunile de control realizate de IM în domenii în care se manifestă preponderent riscuri asociate cu utilizarea muncii fără forme legale sau sub-declararea veniturilor salariale și vor fi derulate acțiuni de informare și conștientizare cu privire la transformarea muncii nedeclarate în muncă declarată.

În plus, pentru anul 2018, ANAF și-a propus implementarea unei inițiative specifice procesului de management al riscurilor fiscale care presupune identificarea, validarea și tratarea cu eficiență și eficacitate a riscurilor fiscale de nedeclarare a impozitului pe salariu sau a contribuțiilor la bugetul general consolidat al statului.

Stabilitatea financiar-bancară

În anul 2017 și în prima parte a anului 2018, BNR a furnizat avize și puncte de vedere și a formulat observații și propuneri referitoare la inițiativele legislative care vizau cadrul de reglementare din domeniul financiar-bancar²¹. De altfel, ca urmare a punctelor de vedere transmise inclusiv de BNR în 2017, unele inițiative legislative incidente sectorului financiar-bancar care afectau stabilitatea financiară au fost respinse în cadrul Senatului României – prima cameră sesizată a Parlamentului (ex. propunerea legislativă privind amânarea executării silite a persoanelor fizice care au accesat credite în franci elvețieni). La nivelul BNR sunt în curs de analiză, în vederea formulării unor puncte de vedere, inițiative legislative noi, printre care se numără propunerea de modificare și completare a OG nr. 13/2011 privind dobânda legală remuneratorie și penalizatoare pentru obligații bănești, precum și pentru reglementarea unor măsuri financiar-fiscale în domeniul bancar.

De asemenea, BNR a continuat monitorizarea evoluțiilor la nivelul instituțiilor de credit în scopul evaluării consecințelor unei eventuale deteriorări a calității activelor. În eventualitatea în care stabilitatea financiară este afectată, BNR va avea în vedere aplicarea unor *măsuri de intervenție de tip macroprudențial sau microprudențial*, care să diminueze efectele negative.

În legătură cu *schimbarea orientării băncilor către împrumuturi acordate societăților comerciale*, conform ultimelor date raportate de principalele opt instituții de credit (care acoperă 72% din activele nete ale sectorului bancar la nivelul lunii iunie 2017), planurile de finanțare pentru perioada 2017-2019 vizează creșterea ponderii creditelor în activul net, în special prin diminuarea lichidităților bilanțiere. În structura creditării, băncile își propun o *creștere mai rapidă a creditării companiilor nefinanciare* comparativ cu cea a populației, o *orientare în special către IMM-uri* și o dinamică mai temperată a creditării ipotecare în cazul populației.

Pentru 2018, *BNR va continua să monitorizeze evoluțiile din sectorul financiar-bancar* și să se implice în dezbaterile publice și parlamentare cu privire la proiecte legislative al căror obiect de reglementare se circumscrie domeniilor de competență și atribuțiilor băncii centrale și care ar putea submina securitatea juridică și pune în pericol stabilitatea financiară. În acest context, *BNR va furniza expertiza tehnică necesară pentru evaluarea impactului acestor inițiative legislative asupra sectorului financiar-bancar* și va prezenta puncte de vedere, observații și propuneri, promovând soluții care să nu afecteze stabilitatea financiară și să nu genereze risc sistemic.

În ceea ce privește **sectorul asigurărilor**, a fost amendată legislația privind plafonarea temporară a primelor de asigurare pentru asigurarea auto obligatorie, Legea nr. 132/2017 privind asigurarea obligatorie de răspundere civilă auto pentru prejudicii produse terților prin accidente de vehicule și tramvaie abrogând OUG nr. 54/2016.

²⁰ Campania de informare și conștientizare cu privire la modificarea salariului brut în contextul transferului contribuțiilor sociale obligatorii de la angajator la angajat, aplicarea prevederilor derogatorii de la Legea nr. 62/2011 reglementate prin art. VII din OUG nr. 82/2017 pentru modificarea și completarea unor acte normative, registrul general de evidență a salariaților și transformarea muncii nedeclarate în muncă declarată

²¹ Aceste propuneri legislative au privit funcționarea Băncii de Dezvoltare a României – Eximbank SA, înființarea, organizarea și funcționarea Băncii de Dezvoltare a României – S.A., modificarea OUG nr. 50/2010 privind contractele de credit pentru consumatori și a OG nr. 51/1997 privind operațiunile de leasing și societățile de leasing.

În plus, pentru evaluarea necesităților/problemelor din piața locală, în cursul anului 2017 ASF a elaborat o **analiză privind piața locală de asigurări**. Conform acesteia, *asigurările auto* (incluzând clasa A3 - asigurări de mijloace de transport terestru, altele decât cele feroviare și clasa A10 - asigurări de răspundere civilă pentru autovehicule) reprezintă 72,4% din totalul primelor brute subscrise aferente asigurărilor generale și 55,5% din totalul primelor brute subscrise de societățile de asigurări în primul semestru al anului 2017. Subscrierile aferente asigurărilor de răspundere civilă pentru autovehicule au scăzut în primul semestru al anului 2017 comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent cu 2,4% în timp ce subscrierile aferente clasei A3 au crescut cu aproximativ 7,4%.

Subscrierile aferente asigurărilor de viață au înregistrat o creștere semnificativă în primul semestru al anului 2017, comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent, cu 36% în principal datorită claselor de asigurare C3 - asigurări de viață și anuități, legate de fonduri de investiții (creștere cu 51%) și C1 - asigurări de viață, anuități și asigurări de viață suplimentare (creștere cu 28%).

În ceea ce privește **sistemul de pensii**, conform estimărilor MFP, reducerea recentă a contribuției către pilonul II este compensată de creșterea salariului brut, astfel încât transferurile nete în sume nominale în 2018 se vor menține aproximativ la același nivel, comparativ cu 2017.

3.2. Administrația publică

Direcții de acțiune:

- ✓ **continuarea procesului de descentralizare**
- ✓ **prioritizarea politicilor guvernamentale și planificarea strategică**
- ✓ **consolidarea culturii transparenței și a guvernării participative**
- ✓ **stabilirea unui regim juridic-cadru unitar pentru administrația publică centrală și locală**
- ✓ **îmbunătățirea managementului resurselor umane**
- ✓ **profesionalizarea personalului din administrație**
- ✓ **mai buna reglementare**
- ✓ **dezvoltarea teritorială**
- ✓ **îmbunătățirea condițiilor privind locuirea**
- ✓ **creșterea capacității de absorbție a fondurilor europene**
- ✓ **îmbunătățirea soluțiilor de e-guvernare**
- ✓ **continuarea reformei sistemului de achiziții publice**
- ✓ **reducerea și prevenirea corupției la toate nivelurile administrației**

Obiectivele reformei în materie de *administrație publică* sunt subsumate ȋntelor strategice promovate prin *Strategia pentru consolidarea administrației publice 2014–2020*: eficiență, responsabilitate, credibilitate, transparență și deschidere către cetățean. Pentru realizarea acestora, este nevoie de crearea unei administrații suple, cu viteză de reacție rapidă și pro-activă, consistență în decizii, cu resurse umane motivate și profesioniste²². Concretizarea demersurilor guvernamentale în direcția unei reforme profunde a administrației necesită, pe lângă voință politică și coordonarea cooperării între diferitele instituții publice, un grad mai mare de implicare din partea actorilor interesați.

În scopul îmbunătățirii calității serviciilor publice și al stimulării dezvoltării locale, guvernul urmărește **continuarea procesului de descentralizare**, respectiv transferul de noi competențe, însoțit de resursele corespunzătoare, de la nivelul administrației centrale către autoritățile administrației publice locale. Este avută în vedere implementarea de măsuri care să sporească legitimitatea autorităților publice în proiectarea și îndeplinirea unor obiective strategice în plan economic, social și cultural.

Planul de acțiuni aferent *Strategiei Generale de Descentralizare* se află în curs de implementare, la reuniunea CTID²³ din 15 februarie 2018 fiind asumate măsuri și termene de elaborare a memorandumurilor prin care ministerele vizate prezintă concluziile referitoare la procesul de descentralizare pentru sectorul propriu de activitate. Aceste memorandumuri vor fi transmise guvernului după cum urmează: în luna martie, MT, MM, MEN, în luna aprilie, MADR, MAP, MTS, iar în luna iunie 2018, MS. În funcție de concluziile ministerelor cu privire la competențele ce trebuie transferate de la nivelul administrației publice centrale la nivelul administrației publice locale, urmează să fie stabiliți pașii de urmat în cadrul procesului de descentralizare.

În același scop, al îmbunătățirii calității serviciilor publice, vor fi elaborate, prin intermediul unui proiect co-finanțat prin POCA²⁴, până în trim. I/2019, propuneri de standarde de calitate și, după caz, de cost, aferente serviciilor publice descentralizate pentru domeniile: sănătate; educație preuniversitară; servicii comunitare de utilitate publică; ordine, siguranță publică și evidența persoanelor; asistență socială; cultură, tineret și sport; administrarea domeniului public și privat al UAT. Propunerile urmează să fie promovate prin proiecte de hotărâri ale guvernului inițiate de ministere.

Autoritățile române acordă, în continuare, interes **prioritizării politicilor guvernamentale și planificării strategice**, ca direcții de acțiune menite să contribuie la întărirea capacității instituționale a executivului de formulare a politicilor, comunicare și coordonare interministerială. În ultimii ani,

²² Programul de Guvernare 2018-2020

²³ Comitetul Tehnic Interministerial pentru Descentralizare

²⁴ Proiectul Consolidarea cadrului pentru creșterea calității serviciilor publice și pentru sprijinirea dezvoltării la nivel local (cod SIPOCA9)

Guvernul României a derulat o serie de inițiative și proiecte, finanțate inclusiv din fonduri europene, care au drept scop dezvoltarea sistemului de planificare a agendei guvernamentale, respectiv creșterea predictibilității procesului decizional. În acest context, SGG continuă punerea în aplicare a *Planului Anual de Lucru al Guvernului* (PALG), *extinderea planificării strategice* și este pe cale să finalizeze proiectul referitor la *Strategy Unit*.

Raportul anual de evaluare a implementării PALG 2017²⁵ indică o ușoară îmbunătățire, comparativ cu anii anteriori, a respectării planificării asumate de către instituții, în proporție de aprox. 28%. Cât privește PALG 2018, SGG a gestionat procesul de elaborare a documentului în intervalul ianuarie-februarie a.c., punând accent pe principalele priorități de politici publice și acte normative identificate de instituțiile centrale cu rol de reglementare. Acest instrument de sistematizare și planificare anuală a fost aprobat în ședință de guvern, constituind baza Programului Legislativ pentru anul în curs. Totodată, PALG are rolul de a asigura o mai bună coordonare a activităților la nivelul executivului, dar și o mai mare transparență în actul de guvernare. În luna iulie a.c., se are în vedere actualizarea instrumentului cu prioritățile aferente semestrului II/2018, informări asupra stadiului implementării PALG urmând a fi prezentate, periodic, guvernului.

Activitățile din cadrul proiectului privind operaționalizarea *Strategy Unit*²⁶ urmează să fie încheiate în trim. II/2018. Experții SGG și cei ai BM au realizat, în 2017, modelul conceptual, manualul operațional și strategia de comunicare pe tema acestei noi structuri. De asemenea, a fost stabilit cadrul metodologic unitar (metodologie și ghid) pentru elaborarea documentelor strategice sectoriale/inter-sectoriale și consolidată funcția de *management strategic* la nivelul unității de strategie (în speță, Direcția Coordonare Politici și Priorități - SGG). Totodată, a fost efectuat un inventar al strategiilor în vigoare, disponibil pe site-ul SGG, care vizează o arie largă de domenii de reformă (ex. finanțe publice, administrație, justiție, energie, transport, educație, sănătate, muncă și protecție socială etc.).

Un alt proiect axat pe întărirea capacității instituțiilor în materie de planificare strategică și pe îmbunătățirea procesului decizional este cel referitor la *Extinderea sistemului de planificare strategică la nivelul ministerelor de resort*²⁷ (durată de implementare: 2016-2019). Printre activitățile specifice proiectului figurează: elaborarea de planuri strategice instituționale (PSI)²⁸, implementarea unui instrument IT de monitorizare a PSI, aprobarea unei metodologii de planificare strategică. De remarcat faptul că, în 2017, toate planurile au fost finalizate și publicate pe pagina de internet a SGG, ministerele lucrând, în prezent, la actualizarea acestora pentru 2018-2021. Procesul de monitorizare a punerii în practică a PSI (încărcate deja în aplicația IT) are la bază indicatori de impact, de program, de rezultat și de proces. Proiectul de HG privind aprobarea metodologiei de planificare strategică a fost revizuit în trim. III/2017, însă, pentru a acoperi și componenta de *programare bugetară*, documentul va fi elaborat în comun cu MFP și reintrodus în procesul de avizare. Se estimează că acest demers va fi definitivat în 2018.

Îndeplinirea obiectivului de **consolidare a culturii transparenței și a guvernării participative** este urmărită, de asemenea, la nivelul guvernului, spre a asigura un larg acces la informații de interes public și a armoniza procesul de consultare în vederea transparenței decizionale. În acest context, în cadrul proiectului *Guvernare transparentă, deschisă și participativă: standardizare, armonizare, dialog îmbunătățit*²⁹, în 2017, a fost realizată o evaluare-diagnoză națională în materie de transparență, aspectele identificate drept interpretări neuniforme ale prevederilor, care restrâng liberul acces la informații de interes public ori practici neuniforme în organizarea de consultări publice fiind clarificate într-o serie de grupuri de lucru tematice, organizate atât în București, cât și în teritoriu. Totodată, a fost concepută o procedură privind afișarea, din oficiu, a informațiilor de interes public în format standardizat și deschis.

²⁵ Întocmit de SGG, în calitate de coordonator al procesului de elaborare și monitorizare a PALG.

²⁶ *Dezvoltarea capacității de programare strategică prin operaționalizarea, la nivelul Centrului Guvernului, a unei structuri tip „Strategy Unit”*, proiect finanțat prin POCA și derulat împreună cu BM.

²⁷ Co-finanțat din FSE, prin POCA.

²⁸ Ministerele vizate de extinderea planificării strategice sunt: MAI, MADR, MDRAP, MFE, MEN, MEc, MMACA, MM, MAP, MFP, MCI, MMJS, MS și MT (inclusiv instituțiile subordonate acestora).

²⁹ Finanțat prin POCA.

Alte activități avute în vedere, în 2018, prin acest proiect vizează: *elaborarea unui manual de bune practici* pentru promovarea abordării pro-active a principiilor transparenței, a unui *document de politică publică* privind direcțiile de schimbare în domeniul transparenței și guvernării deschise, *organizarea unor seminarii regionale* de informare, diseminare a manualului și a setului de proceduri. De menționat că durata de implementare a proiectului a fost prelungită cu șase luni, finalizarea sa fiind preconizată în trim. IV/2018.

Creșterea calității și transparenței procesului decizional este avută în vedere și **din perspectiva administrației publice locale**, pentru a răspunde în mod fundamentat și coerent nevoilor comunităților locale. În acest sens, printre direcțiile de acțiune urmărite de MDRAP în 2018 se regăsesc: *creșterea gradului de implicare a UAT-urilor în procesul de implementare a principiilor Parteneriatului pentru o Guvernare Deschisă, precum și a cetățenilor în procesul decizional al autorităților administrației locale; elaborarea Ghidului pentru planificarea și fundamentarea procesului decizional din administrația locală* (se estimează că minimum 60 UAT vor implementa mecanisme și instrumente pentru planificarea și fundamentarea procesului decizional).

În scopul **stabilirii unui regim juridic-cadru unitar, clar și coerent, atât pentru administrația publică centrală, cât și locală**, a fost finalizat proiectul *Codului Administrativ*, document care reflectă propunerile rezultate în urma procesului de consultare publică, inclusiv observațiile structurilor asociative ale autorităților administrației publice locale. Din luna decembrie 2017, acesta se află la Parlament, spre dezbateră și adoptare. Codul reglementează domenii precum statutul funcționarilor publici și statutul juridic aplicabil personalului contractual din administrație, răspunderea administrativă, serviciile publice etc.

Cât privește *elaborarea Codului de Procedură Administrativă*, acțiunea va fi realizată printr-un proiect³⁰ aprobat de AM POCA în luna mai 2017. Întrucât încheierea contractului de finanțare a fost condiționată de aprobarea, de către COM, a *Planului integrat de sistematizare a procedurilor administrative aplicabile cetățenilor* (parte a condiționalității ex-ante pentru sectorul *administrație publică*), semnarea contractului este așteptată în trim. II/2018. Elaborarea *Codului de Procedură Administrativă* este preconizată pentru trim. IV/2020.

Adoptarea unor asemenea instrumente juridice este de natură să confere predictibilitate și stabilitate cadrului legislativ, prin sistematizarea actelor normative relevante din domeniu, asigurarea unei terminologii unitare, sporind încrederea cetățenilor în continuitatea reglementărilor și favorizând mediul de afaceri.

Componenta de *management al calității în administrația publică* rămâne în atenția MDRAP, prin proiectul mai sus amintit urmând a fi realizată și o *metodologie de evaluare a impactului implementării sistemelor și instrumentelor* specifice acestei componente. MDRAP estimează că achizițiile publice de servicii necesare pentru pregătirea metodologiei vor avea loc în trim. IV/2018, termenul de finalizare a acțiunii fiind trim. II/2019.

Tot în direcția optimizării legislației se înscriu și inițiativele MDRAP privind elaborarea *Codului finanțelor publice locale* și a *Codului serviciilor comunitare de utilități publice*.

La data de 10 mai 2017, au fost aprobate de guvern³¹ *Tezele prealabile ale Codului finanțelor publice locale*. Date fiind complexitatea subiectelor abordate și importanța lor pentru autoritățile administrației publice locale, întocmirea proiectului de cod s-a realizat în colaborare cu structurile asociative ale acestor autorități și cu reprezentanții instituțiilor care fac parte din Comisia de specialitate pentru elaborarea documentului.

Prin *Codul finanțelor publice locale* se va introduce un nou sistem de echilibrare a bugetelor locale³² – varianta optimă rezultată din analize, în corelare cu *Programul de Guvernare 2018-2020*, care prevede, la capitolul *Administrație Publică. Politici Regionale*, o măsură referitoare la modificări legislative pentru administrația publică locală, inclusiv reanalizarea surselor de finanțare ale bugetelor locale³³ și

³⁰ *Instrumente de sistematizare a legislației, de monitorizare și de evaluare în administrația publică*

³¹ HG nr. 285/2017 pentru aprobarea *Tezelor prealabile ale proiectului Codului finanțelor publice locale*

³² Pe baza unor indicatori socioeconomiici și standarde de cost

³³ *Programul de Guvernare 2018-2020* prevede creșterea cotelor defalcate din impozitul pe venit către autoritățile locale, de la 73% (în 2018) la 100% și a masei impozabile prin includerea impozitului din pensii, de la 1 ianuarie 2019

revizuirea mecanismului de echilibrare a bugetelor locale cu sume din unele venituri ale bugetului de stat.

În cadrul procesului de elaborare a codului au fost primite numeroase observații și propuneri din partea structurilor asociative ale autorităților administrației publice locale și a primăriilor interesate, fiind necesare analiza acestora și consultarea suplimentară în cadrul Comisiei de specialitate³⁴. Proiectul *Codului finanțelor publice locale* urmează să parcurgă procesul de transparență decizională, noul termen estimat pentru adoptarea sa de către guvern fiind trim. III/2018.

Referitor la *Codul serviciilor comunitare de utilități publice*, proiectul de HG pentru aprobarea *Tezelor prealabile* ale acestuia a fost elaborat și se află pe circuitul de avizare interministerială.

Pentru a **îmbunătăți managementul resurselor umane**, eforturile autorităților naționale s-au axat pe definitivarea, în 2017, a *revizuirii cadrului legislativ specific managementului funcției și funcționarilor publici*. Atât noua formă juridică a proiectului de lege pentru modificarea și completarea statutului funcționarilor (Legea nr. 188/1999), cât și o parte dintre soluțiile legislative propuse prin proiectul legii de modificare și completare a codului de conduită (Legea nr. 7/2004) au fost preluate în *Codul Administrativ*. Totodată, în luna august 2017, au fost modificate și completate prevederile referitoare la organizarea și funcționarea ANFP prin HG nr. 606/2017.

Din perspectiva *monitorizării respectării normelor de conduită de către funcționarii publici și a implementării procedurilor disciplinare*, ANFP continuă această activitate și în 2018, urmând să pregătească două rapoarte semestriale, care să conducă la creșterea calității serviciului public. *Evaluarea nevoilor și cerințelor de formare pentru autoritățile și instituțiile publice din administrația centrală și locală* reprezintă un alt angajament care continuă, definitivarea raportului anual de formare a funcționarilor publici fiind programată pentru trim. II/2018³⁵.

În scopul asigurării unui cadru instituțional și de reglementare a resurselor umane stabil, cuprinzător și coerent, pentru 2018-2020, vor fi avute în vedere direcții de acțiune legate, în principal, de *stabilirea cadrului normativ primar pentru crearea și administrarea Sistemului electronic național de evidență a ocupării în administrație, reevaluarea modalității de recrutare a funcționarilor publici (concurs național), revizuirea și completarea cadrului normativ privind consilierul de etică* (consolidarea statutului și mandatului acestuia), *completarea dispozițiilor legale privind delimitarea/stabilirea rolului ANFP*. De asemenea, se află în derulare proiectul *Dezvoltarea unui sistem de management unitar al resurselor umane din administrația publică*³⁶, menit să contribuie, între altele, la implementarea unor politici publice predictibile și sustenabile, care să identifice soluții pentru o gestiune standardizată a diferitelor categorii de resurse umane, la limitarea abordării discreționare a proceselor decizionale, inclusiv la îmbunătățirea aplicării legislației în domeniul salarizării unitare a personalului din administrație.

Direcțiile strategice ale guvernului de eficientizare a administrației publice prin **profesionalizarea personalului din administrația centrală și locală** sunt puse în aplicare de către INA (operațional din luna iunie 2017). Pentru a asigura servicii publice de calitate, INA continuă programele de formare profesională destinate diverselor categorii de funcții din administrație și altor persoane interesate, inclusiv *Programul de formare specializată pentru ocuparea unei funcții publice corespunzătoare categoriei înalților funcționari publici* (perioadă de desfășurare: semestrul II/2018). Atribuțiile de avizare anuală a grilelor de programe de formare profesională/specializată, a regulamentelor de organizare, a tematicii specifice, revin *Consiliului de coordonare*, structură aflată în curs de constituire (termen preconizat: mai 2018).

Printre obiectivele urmărite de INA, în acord cu *Strategia privind formarea profesională pentru administrația publică 2016-2020*, este și cel referitor la desfășurarea de programe de leadership pentru factorii decizionali (demnitari și aleși locali) și conducerea executivă a autorităților, instituțiilor și

³⁴ La data de 22 ianuarie 2018 a avut loc reuniunea Comisiei de specialitate pentru elaborarea *Codului finanțelor publice locale* și a fost agreată varianta pentru publicare pe pagina de internet a MDRAP.

³⁵ Planurile de perfecționare profesională elaborate în 2017 de către instituții au evidențiat necesitatea introducerii de noi domenii și tematici de formare/perfecționare.

³⁶ Durată: 2017-2019; proiect co-finanțat din FSE, prin POCA (asistență tehnică: BM); beneficiar: SGG; parteneri: ANFP și MMJS.

serviciilor publice. Astfel, în perioada iunie-noiembrie 2018, va fi organizat primul program de formare aplicată *Academia de Leadership*, co-finanțat de Consiliul Europei.

Practic, prin realizarea măsurilor în materie de standardizare a procedurilor administrative (*Cod Administrativ, Cod de Procedură Administrativă*) sau a celor de revizuire a legislației primare privind funcția și funcționarii publici, inclusiv a măsurilor orientate către dezvoltarea profesională a personalului, autoritățile române oferă un răspuns la recomandarea COM din 2017 privind adoptarea legislației care să asigure un serviciu public profesional și independent.

În domeniul **mai buneii reglementări**, vor fi continuate demersurile privind *sistematizarea legislației*, respectiv inițiativele de codificare asumate la nivelul guvernului.

Pentru *controlul calității reglementărilor*, SGG a luat decizia de a institui un mecanism de control prin ordin al secretarului general al guvernului, o prevedere în acest sens fiind inclusă în *Ordinul nr. 1512/2017 privind Regulamentul de organizare și funcționare al SGG*³⁷: „(Direcția Coordonare Politici și Priorități)... monitorizează respectarea prevederilor legale cu privire la evaluarea preliminară a impactului reglementărilor înaintate spre aprobare Guvernului, pentru care emite puncte de vedere.” De asemenea, *HG nr. 21/2017 privind organizarea, funcționarea și atribuțiile Secretariatului General al Guvernului*³⁸ prevede: „(SGG)...analizează instrumentele de prezentare și motivare și proiectele de acte normative, urmărind asigurarea respectării procedurilor aplicabile acestora.” Totodată, propunerea de modificare a *HG 561/2009*³⁹ se află în proces de consultare publică.

Referitor la *creșterea capacității ministerelor de a elabora studii de impact (RIA)*⁴⁰, ca urmare a necesității de a completa date statistice actualizate, precum și de a extinde cercetarea sociologică, a fost amânat termenul limită pentru elaborarea celor două studii de impact rămase în cadrul proiectului *Dezvoltarea capacității administrației publice centrale de a realiza studii de impact*⁴¹. Astfel, studiile elaborate împreună cu ANRE (*contorizarea inteligentă*) și MAI/DSU⁴² (*rezidențiatul în medicina de urgență*) vor fi finalizate în luna iunie 2018. Cele două evenimente de conștientizare a palierului decizional cu privire la importanța RIA sunt programate pentru trim. II, respectiv trim. III/2018.

Mecanismele aferente *Planului integrat de simplificare a procedurilor administrative aplicabile cetățenilor*, de monitorizare, respectiv de evaluare a impactului, vor fi create prin intermediul proiectului *POCA Instrumente de sistematizare a legislației, de monitorizare și de evaluare în administrația publică*, aflat în curs de contractare. Încheierea contractului de finanțare a depins de aprobarea de către COM a planului sus-menționat, parte a condiționalității ex-ante pentru domeniul administrație publică. Ca urmare, mecanismul detaliat de monitorizare urmează să fie definitivat în trim. II/2019, iar metodologia de evaluare a impactului și colectare de informații în trim. IV/2019.

Pentru dezvoltarea unui mecanism integrat de simplificare a sarcinilor administrative pentru mediul de afaceri și pentru cetățeni, care să le faciliteze acestora comunicarea cu instituțiile publice prin intermediul procedurilor electronice, SGG urmează să semneze contractul de finanțare pentru proiectul *Zero birocrație*. Proiectul vizează, de asemenea, operaționalizarea prin intermediul unei interfețe unice a serviciilor publice digitalizate (identificate a avea un grad mare de încărcare birocratică) și integrarea acestor servicii cu alte instrumente similare (serviciile aferente evenimentelor de viață, *cloud guvernamental* etc.).

Tot prin acest proiect, se vor identifica și aplica noi metodologii de măsurare a birocrației: *burden hunting* (pilotare și identificare proceduri de reducere a sarcinilor administrative pornind de la constatări); *ghilotiina reglementărilor* (instrument alternativ de simplificare a legislației); metodologia de măsurare și reducere a *costurilor de conformare*.

În domeniul **dezvoltării teritoriale**, este avută în vedere participarea României, prin MDRAP, la procesul de elaborare a *Agendei Urbane a UE* (constituită din 12 planuri de acțiune, realizate în cadrul a

³⁷ Cap. 16, art. 54, pct. 2, alin. d

³⁸ Art. 3, al.1, pct. a

³⁹ *HG 561/2009 pentru aprobarea Regulamentului privind procedurile, la nivelul Guvernului, pentru elaborarea, avizarea și prezentarea proiectelor de documente de politici publice, a proiectelor de acte normative, precum și a altor documente, în vederea adoptării/aprobării*

⁴⁰ Regulatory Impact Analysis/Assessment

⁴¹ Cod SIPOCA 25

⁴² *Direcția politici în domeniul gestionării crizelor și situațiilor de urgență*

12 Parteneriate stabilite pe diferite tematici), pe baza căreia va fi definită politica publică privind dezvoltarea urbană la nivel național. Termenul estimat pentru elaborarea acestui proiect de politică publică este trim. IV/2019. În luna februarie 2018, a fost întocmită o primă variantă a planului de acțiune aferent Parteneriatului privind *Locurile de muncă și competențele în economia locală*, în care MDRAP este coordonator alături de orașele Rotterdam (Olanda) și Jelgava (Letonia). Proiectul planului de acțiune urmează să fie definitivat și supus consultării publice în vara anului 2018.

Proiectul de *Lege pentru aprobarea Strategiei de Dezvoltare Teritorială a României (SDTR)*, adoptat de guvern la sfârșitul lunii mai 2017, se află în procedură de adoptare parlamentară la Camera Deputaților. În sprijinul unei programări eficiente și transparente, prin SDTR sunt stabilite principii și criterii în formularea programelor naționale de investiții care cuprind o componentă de echipare a teritoriului. Într-un interval de 12 luni de la data intrării în vigoare a acestei strategii, va fi elaborat și supus aprobării guvernului proiectul *Legii privind dezvoltarea zonelor metropolitane*, având ca scop constituirea/dezvoltarea zonelor urbane funcționale. Este de menționat că, pentru asigurarea corelării inter-sectoriale, cuantificarea impactului teritorial al politicilor și al investițiilor, se preconizează promovarea și monitorizarea implementării SDTR.

Proiectul de *lege privind revizuirea Planului de Amenajare a Teritoriului Național, secțiunea a IV-a Rețeaua de localități* a fost revizuit în vederea integrării propunerilor, datelor și observațiilor primite, urmând a fi reluat procesul de avizare internă. Aprobarea, de către guvern, a actului normativ și transmiterea acestuia către Parlament sunt prevăzute pentru trim. I/2019.

Referitor la **locuire**, proiectul de *HG pentru aprobarea Strategiei Naționale a Locuirii*, aflat în procedură de avizare internă, va fi supus aprobării guvernului în trim. IV/2018. Proiectul legii privind *înființarea, organizarea și funcționarea asociațiilor de proprietari și administrarea condominiilor* a fost aprobat de guvern în luna mai 2017 și, ulterior, adoptat de Senat. În prezent, acesta se află în procedură parlamentară la Camera Deputaților.

Legea locuinței este în curs de elaborare, o versiune finală a proiectului de act normativ urmând să fie conturată după aprobarea *Strategiei Naționale a Locuirii*, conform principiilor și obiectivelor asumate prin aceasta.

În privința **creșterii capacității de absorbție a fondurilor europene structurale și de investiții și pentru îmbunătățirea administrării acestora**, se află în curs de implementare o serie de măsuri ce vizează accelerarea punerii în aplicare a programelor operaționale finanțate din FESI 2014-2020, îndeplinirea tuturor condiționalităților ex-ante, asigurarea unei transparențe totale a implementării programelor și proiectelor europene, sprijinirea beneficiarilor de proiecte, operaționalizarea centrului de informare privind FESI și a rețelei sale teritoriale, precum și sprijinirea IMM-urilor prin utilizarea instrumentelor financiare și teritoriale.

În vederea accelerării implementării programelor operaționale, s-a finalizat, în luna august 2017, procesul de acreditare pentru toate autoritățile implicate în sistemul de gestiune și control, iar până la data de 16 martie 2018, pentru cele șapte programe operaționale finanțate din FESI (POIM, POCU, POC, POR, POIMM, POCA și POAT) au fost lansate 181 apeluri de proiecte pentru care bugetul total este de circa 22 mld. euro, ceea ce reprezintă aprox. 79% din alocarea totală disponibilă pentru implementarea acestor programe și au fost contractate 2.599 proiecte în valoare totală de aprox. 10,9 mld. euro. În cadrul POIM au fost create premisele necesare pentru a asigura derularea de investiții strategice în sectoarele de transport, mediu și energie. Astfel, au fost lansate 27 de apeluri, în valoare totală de 10.747,3 mil. euro (90% din alocarea la nivel de program) și au fost contractate 165 de proiecte de infrastructură în valoare totală de 5,927 mil. euro (rata de contractare fiind de aproximativ 50% la nivel de program). Ritmul de implementare a proiectelor a fost accelerat, astfel încât au fost încheiate 517 contracte de achiziție publică (aproximativ 20% din alocarea POIM) și au fost efectuate plăți către beneficiari în valoare de 1.335 mil. euro care reprezintă aprox. 11,61% din alocarea UE la nivel de program. Prin măsurile avute în vedere (asistență tehnică contractată cu IFI, planuri de instruire, instrucțiuni specifice, modificări legislative), AM POIM urmărește dezvoltarea capacității beneficiarilor și stimularea ritmului de pregătire și implementare a proiectelor.

Ca urmare a monitorizării îndeplinirii condiționalităților ex-ante, se constată că din cele 36 condiționalități⁴³ asumate de România în *Acordul de Parteneriat*, 34 au fost îndeplinite, iar pentru cea referitoare la *domeniul administrație publică* a fost elaborată și transmisă oficial (către COM) evaluarea națională privind îndeplinirea acesteia și este așteptată opinia/scrisoarea de confirmare din partea oficialilor europeni. În cazul condiționalității privind *sectorul deșeurilor*, în iulie 2017 a fost asumat, de către guvern, un plan de acțiune cu termene stricte (termenul pentru realizarea integrală a acestui plan fiind ianuarie 2019).

Pentru asigurarea unei transparențe totale în implementarea programelor și proiectelor europene, pe paginile de internet ale instituțiilor care gestionează fonduri europene sunt disponibile informații relevante privind stadiul implementării FESI 2014-2020, iar până în trim. I/2018 au fost publicate 183 ghiduri ale solicitantului (atât finale, cât și în consultare publică).

Pe parcursul anului 2017, s-a urmărit sprijinirea beneficiarilor de proiecte finanțate din fonduri europene prin elaborarea noilor proceduri agreeate în contextul acreditărilor autorităților de gestiune și control, precum și prin instruirea beneficiarilor. Astfel, la nivelul POAT, 370 persoane au fost instruite din cadrul beneficiarilor FESI la nivel local în ceea ce privește aplicarea legislației în domeniul ajutorului de stat, 480 persoane instruite din cadrul structurilor MAI, de la nivel central și teritorial, implicate în procesul de accesare și implementare a POC și POIM⁴⁴ și 297 dintre beneficiarii POIM au fost instruiți în cadrul acordului de servicii încheiat între MFE și BEI, în privința achizițiilor publice, analizei cost-beneficiu, standardelor de control, managementului contractelor referitoare la infrastructură, politicilor din domeniul reformei feroviare. 5578 persoane au fost instruite în cadrul unor sesiuni comune cu structurile de gestionare (AM/OI) pe POR, care s-au derulat până la sfârșitul anului 2017.

De asemenea, AM POCA a organizat o serie de evenimente de informare și comunicare pentru potențialii beneficiari/beneficiarii săi, inclusiv pentru autorități și instituții publice centrale și locale. Astfel, în perioada mai - octombrie 2017 au fost organizate 17 evenimente de comunicare la care au participat 505 persoane: opt evenimente, tip caravană, în fiecare dintre cele opt regiuni de dezvoltare⁴⁵ și nouă evenimente de tip atelier de lucru, în București⁴⁶. Evenimentele de tip caravană au avut ca obiective comunicarea și informarea privind tipul și intervențiile susținute din POCA, discutarea problemelor întâmpinate de beneficiari și de potențialii beneficiari în diversele etape de elaborare a proiectelor, iar evenimentele tip atelier de lucru s-au desfășurat pe tematici specifice implementării proiectelor, cu accent pe derularea procedurilor de achiziții publice în cadrul proiectelor, întocmirea cererilor de rambursare, monitorizarea indicatorilor, nereguli, comunicare. În urma chestionarelor completate, participanții au apreciat că interacțiunea directă cu reprezentanții AM POCA, prezentarea de exemple/spete concrete, buna structurare a informațiilor și semnalarea erorilor sesizate la nivelul proiectelor au fost punctele forte ale evenimentelor. În plus, AM POCA a organizat și un eveniment major de comunicare la care au participat 95 beneficiari ai programului, potențiali beneficiari (reprezentanți ai autorităților publice centrale, locale, ai structurilor asociative, societății civile, mediului academic) și care a avut ca scop promovarea rezultatelor programului, a noilor inițiative la nivelul POCA, precum și a complementarității cu alte programe.

Ca urmare a reînființării și reorganizării MFE, va fi creată o unitate de implementare a proiectului ce va gestiona centrul de informare pentru FESI în vederea operaționalizării acestuia și a rețelei sale teritoriale. Cererea de finanțare pentru prima componentă, centrul național, a fost aprobată de AM POAT, iar pentru a doua componentă, rețeaua regională de puncte de informare, se află în derulare procesul de selecție publică a partenerului. După reorganizarea MFE, vor fi efectuate demersurile pentru cooptarea experților din centrul național, iar după selecția partenerului va fi depus proiectul

⁴³ 7 condiționalități generale și 29 tematice

⁴⁴ 100 persoane în domeniul managementului de proiect, 100 în domeniul accesării fondurilor europene, 80 de persoane în domeniul achizițiilor publice și 200 în domeniile pregătire aplicată în elaborarea de analize economice și financiare, elaborarea de studii de fezabilitate, managementul de proiect, gestionarea resurselor, controlul intern al implementării, managementul riscurilor, cel al proceselor și fluxurilor, managementul serviciilor IT și managementul securității.

⁴⁵ Cu participarea reprezentanților AM, a celor din primării și consilii județene, experților din departamentele de accesare fonduri europene din cadrul instituțiilor publice locale, precum și a reprezentanților presei locale

⁴⁶ La care au participat reprezentanți ai autorităților și instituțiilor publice centrale (ministere, autorități administrative autonome)

pentru rețeaua teritorială și se vor operaționaliza cele 40 de puncte județene. Noile termene estimate pentru realizarea centrului național și a rețelei teritoriale sunt trim. II/2018, respectiv trim. III/2018.

Creșterea accesului la finanțare a IMM-urilor este sprijinită și prin instrumentele financiare finanțate din FESI. Astfel pentru implementarea POIIMM s-au semnat acorduri de finanțare cu opt intermediari financiari (bănci) care au început deja să acorde garanții neplafonate pentru creditele acordate IMM-urilor. Astfel, până la jumătatea lunii martie 2018 fuseseră deja sprijinite 206 IMM-uri⁴⁷. Prin POC va fi sprijinit accesul la finanțare pentru întreprinderi inovatoare, care-și desfășoară activitatea în sectoarele de specializare inteligentă identificate în Strategia Națională de CDI 2014-2020. În acest sens s-a semnat acordul de finanțare cu *Fondul European de Investiții* care va asigura administrarea fondurilor în calitate de Fond de Fonduri și au fost selectați intermediarii financiari. Prin POR va fi utilizat un instrument de equity (capital de risc) pentru sprijinirea IMM-urilor aflate în fază avansată de creștere. Suma alocată din FEDR este de 50 mil. euro, la care se adaugă contribuția FEI de 25 mil. euro, care se constituie ca și contribuție privată. Apelurile pentru expresii de interes a fost publicat la data de 25 octombrie 2017, iar la termenul de depunere din ianuarie 2018 s-au înregistrat 28 de oferte, ceea ce demonstrează interesul pentru acest tip de instrument financiar. În acest moment se derulează procedura de selecție a fondurilor manager.

În scopul creșterii capacității de absorbție a fondurilor europene vor continua să fie puse în aplicare măsuri de monitorizare a lansărilor apelurilor de proiecte și accelerare a proceselor de contractare și plată și vor continua cele referitoare la operaționalizarea centrului de informare privind FESI și a rețelei sale teritoriale, publicarea ghidurilor pentru beneficiari și instruirea acestora (inclusiv pe tematica legată de achizițiile publice), simplificarea procedurilor de punere în aplicare a proiectelor și standardizarea documentelor necesare prin implicarea tuturor instituțiilor relevante, în vederea accelerării implementării programelor operaționale finanțate din FESI 2014-2020 și asigurării unei transparențe totale a implementării programelor și proiectelor europene.

Pentru **eficientizarea exploatării soluțiilor de e-guvernare**, se are în vedere consolidarea capacității instituționale a autorităților publice prin dezvoltarea instrumentelor de e-guvernare pentru cetățeni și mediul de afaceri, inclusiv prin asigurarea unei viziuni privind direcțiile de acțiune din domeniul e-guvernării. În acest sens, se implementează, de către MCSI și SGG, proiectul *Stabilirea cadrului de dezvoltare a instrumentelor de e-guvernare (EGOV)*⁴⁸, având ca termen de finalizare semestrul I/2019. Proiectul, finanțat din FSE⁴⁹, prin POCA, vizează: i) reducerea fragmentării și gruparea serviciilor publice electronice sub forma conceptului de evenimente de viață, conform obiectivelor stabilite în *Agenda Digitală pentru România*; ii) asigurarea cadrului legislativ, instituțional, procedural și operațional pentru utilizarea instrumentelor de e-guvernare. În luna februarie 2018, a fost semnat contractul de achiziție a serviciilor de asistență tehnică în cadrul acestui proiect, fiind în curs procedura de detaliere a livrabililor.

În vederea asigurării unei coordonări integrate și prioritizări a intervențiilor de e-guvernare la nivelul autorităților publice centrale s-a decis⁵⁰, la data de 2 aprilie 2018, constituirea unui Comitet Director⁵¹, coordonat de SGG, în care să fie implicate toate instituțiile responsabile de implementarea, administrarea sau funcționarea serviciilor publice electronice aferente evenimentelor de viață. Se preconizează ca o primă ședință a acestui comitet să aibă loc în luna aprilie 2018, ocazie cu care să fie aprobat raportul inițial (*inception report*) al proiectului sus-amintit. În cadrul aceluiași proiect, va fi redactată o propunere de politică publică în domeniul e-guvernării, pentru care SGG va asigura atât supervizarea din punct de vedere metodologic și tehnic, cât și coordonarea procesului de consultare publică.

Pentru eficientizarea activităților publice, a fost stabilit *Cadrul Național de Interoperabilitate*, prin adoptarea HG nr. 908/2017⁵². Acesta va asigura interoperabilitatea integrală între sisteme viitoare din

⁴⁷ Sursa: <https://www.eif4smes.com>

⁴⁸ Cod SIPOCA 20

⁴⁹ Bugetul alocat este de aprox. 19 mil. lei.

⁵⁰ Decizia PM nr. 168/2018

⁵¹ Conform Memorandumului referitor la *Planul de acțiuni, pentru anul 2017, privind inițiativa de reducere a sarcinilor administrative impuse mediului de afaceri*, adoptat de guvern în luna martie 2017

⁵² Pentru aprobarea *Cadrului Național de Interoperabilitate*

sectorul public, în conformitate cu liniile directoare ale Cadrului European de Interoperabilitate și va avea în vedere atât interoperabilitatea semantică la nivelul sistemelor informaționale din administrația publică din România (inclusiv pentru proiectele aflate în curs de implementare), cât și interoperabilitatea trans-frontalieră cu sistemele UE și internaționale. Principalul rezultat al implementării Cadrului Național de Interoperabilitate este reducerea numărului de surse de date redundante în administrația publică și sporirea capacității de furnizare a datelor inter-instituționale prin folosirea de formate standard.

Prin POC se asigură sprijin pentru consolidarea și asigurarea interoperabilității sistemelor informatice dedicate serviciilor de e-guvernare tip 2.0 centrate pe evenimente din viața cetățenilor și întreprinderilor, precum și pentru asigurarea securității cibernetice a sistemelor și a rețelelor informatice. Suma alocată din FEDR este de aprox. 202,9 mil. euro. Acest program susține intervenții sistemice, la nivel național, în domeniul tehnologiei informației și comunicațiilor pentru a răspunde nevoilor cetățenilor și mediului de afaceri.

Eforturile autorităților române în privința implementării **reformei sistemului de achiziții publice** au continuat în anul 2017, progresele înregistrate fiind recunoscute de COM atât în cadrul Raportului de țară, cât și prin ridicarea condiționalității ex-ante din domeniu, în luna martie 2018. Totuși, punerea în aplicare a *Strategiei Naționale în domeniul Achizițiilor Publice* (SNAP) nu s-a încheiat, fiind necesare eforturi suplimentare în acest sens, precum și în vederea asigurării sustenabilității reformelor realizate. Ca urmare, guvernul va întreprinde demersuri pentru **implementarea integrală a strategiei**, îndeplinirea măsurilor aferente acestora fiind monitorizată constant, în scopul remedierii rapide a eventualelor blocaje.

Progresele obținute în anul 2017 pentru mai multe acțiuni ale strategiei s-au datorat, în mare măsură, implementării proiectului *Creșterea capacității administrative a ANAP și a instituțiilor publice responsabile pentru implementarea Strategiei naționale în domeniul achizițiilor publice*⁵³, co-finanțat din FSE, prin POCA.

Pentru o mai bună monitorizare și evaluare a modului de funcționare a sistemului de achiziții publice, se urmărește dezvoltarea, prin intermediul proiectului sus-menționat, a unor *noi indicatori relevanți*. În acest scop, documentația de atribuire a fost finalizată și transmisă spre validare în trim. I/2018, procedura de atribuire a contractului de achiziție publică de servicii urmând a se derula în trim. II/2018.

ANAP va continua să pună accent pe implementarea măsurilor de consolidare a capacității administrative a autorităților contractante. Astfel, pentru acordarea de suport în activitatea de derulare a procedurilor de atribuire, au fost finalizate primele două etape⁵⁴ ale *ghidului operațional interactiv on-line*, celelalte etape urmând să se încheie conform planificării, în trim. II/2018, respectiv trim. II/2019.

În scopul *profesionalizării* persoanelor responsabile cu derularea achizițiilor publice, funcțiile *consilier achiziții publice* și *consilier sistem achiziții publice* au fost introduse în proiectul de lege privind *Codul Administrativ*, aflat în dezbatere la Senat. Până la sfârșitul anului 2018, urmează să fie definitivat documentul⁵⁵ de politică publică privind profesionalizarea în acest domeniu. Printre direcțiile de acțiune ale documentului se numără dezvoltarea unui curriculum de instruire standard pentru personalul responsabil de achiziții publice din cadrul autorităților contractante din România.

Înființarea unității centralizate de achiziții publice (UCA) pentru administrația centrală, în subordinea MFP, este prevăzută pentru prima jumătate a anului 2018. Cu privire la proiectul de act normativ⁵⁶ de înființare a UCA, MFP a transmis observații la data de 15 martie 2018, proiectul urmând a fi revizuit. Analizele privind oportunitatea înființării UCA pentru administrația centrală și cele privind consorții/UCA la nivel regional au fost elaborate, iar *Analiza*⁵⁷ *oportunității și fezabilității centralizării achizițiilor publice la nivel regional prin stabilirea unor asocieri de autorități contractante sau înființarea unor unități de achiziție centralizată* se află în etapa de revizuire finală.

⁵³ Cod SIPOCA 45, cu o durată de implementare 32 de luni. ANAP a semnat contractul de finanțare cu AM POCA la data de 27 februarie 2017.

⁵⁴ Prima etapă a fost finalizată în luna decembrie 2016, iar cea de-a doua în luna octombrie 2017.

⁵⁵ Documentul de politică publică este în curs de elaborare, fiind constituit un grup de lucru în acest scop.

⁵⁶ Ultima variantă a acestui proiect a fost trimisă către MFP în luna decembrie 2017.

⁵⁷ Elaborată pe baza datelor din SEAP, a experienței celorlalte state cu privire la centralizarea la nivel regional, precum și a modelelor de funcționare a unor unități de achiziții centralizate existente în cadrul altor state membre ale UE

În scopul eficientizării *controlului ex-ante*, în anul 2017 au fost derulate o serie de activități⁵⁸, inclusiv cea de elaborare a caietului de sarcini pentru asistența tehnică pentru domeniul pilot IT și au fost aprobate Ordinul președintelui ANAP nr. 141/2017⁵⁹ și *Memorandumul privind transformarea constatărilor ANAP ca urmare a controlului ex-ante în decizii cu forță juridică obligatorie pentru autoritățile/entitățile contractante controlate*⁶⁰. A fost adoptată OUG nr. 98/2017⁶¹, iar proiectul de HG pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a prevederilor OUG nr. 98/2017 a fost în consultare publică și urmează să fie transmis pe circuitul de avizare interministerială. În plus, au fost elaborate modele și metode adecvate care pot fi utilizate de către autoritățile contractante în implementarea sistemului de control managerial⁶². În ceea ce privește platforma electronică îmbunătățită SEAP⁶³, aceasta a devenit operațională la 2 aprilie 2018, conform anunțului publicat pe site-ul AADR⁶⁴.

Pentru *prevenirea conflictelor de interese* în procedurile de atribuire a contractelor de achiziții publice, în luna iunie 2017, a fost lansat sistemul informatic *Prevent*. Tot în anul 2017, în cadrul proiectului SIPOCA 45, au fost elaborate și publicate pe pagina de internet a ANAP un *Îndrumar pentru autoritățile contractante privind conflictele de interese*⁶⁵ și *lista de verificare* a conflictelor de interese în procesul de achiziții publice. De asemenea, au fost elaborate *Codul de etică* pentru persoanele desemnate să exercite controlul financiar preventiv⁶⁶ și *Îndrumarul privind consolidarea controlului financiar preventiv propriu*⁶⁷ în domeniul achizițiilor publice, în perioada iunie-august 2017 fiind organizate sesiuni de formare pe acest subiect.

O nouă direcție de acțiune o constituie *promovarea achizițiilor publice verzi*, fiind preconizată elaborarea, până la sfârșitul anului 2018, a unui ghid de achiziții verzi, care să cuprindă cerințele minime privind protecția mediului pentru anumite grupe de produse și servicii, ce se solicită la nivelul caietelor de sarcini.

Totodată, guvernul continuă demersurile în direcția reformei sistemului judiciar și a luptei contra corupției, măsurile fiind articulate, în principal, în jurul ideii de dialog, acces la justiție, eficiență și calitate, practică unitară, independență și responsabilizare. Din punct de vedere al combaterii corupției, este recunoscut faptul că România are un cadru juridic solid, bilanțul pozitiv al instituțiilor judiciare în combaterea acestui fenomen menținându-se în 2017⁶⁸. În luna decembrie 2017, pachetul de legi de modificare a legilor justiției⁶⁹ (inițiative parlamentare) a fost adoptat de Senat, în calitate de cameră decizională, însă ÎCCJ, precum și două grupuri de parlamentari au sesizat CCR (în cadrul controlului anterior promulgării). Prin Deciziile nr. 33/23 ianuarie 2018, nr. 45/30 ianuarie 2018 și nr. 61/13 februarie 2018, CCR s-a pronunțat cu privire la obiecțiile de neconstituționalitate ale unor dispoziții din cele trei legi, iar prin Decizia din 21 februarie 2018, CCR a respins, ca inadmisibilă, obiecția de neconstituționalitate formulată de către un grup de deputați. După reexaminare, cele trei legi ale justiției au fost adoptate la 26 martie 2018. Ulterior, un grup de deputați, precum și ÎCCJ, au depus sesizări de neconstituționalitate.

În scopul **reducerii și prevenirii corupției la toate nivelurile administrației**, autoritățile naționale se axează, în continuare, pe *monitorizarea implementării obiectivelor Strategiei Naționale Anticorupție*

⁵⁸ Elaborarea metodologiei de eșantionare (procedura operațională, aplicația informatică tranzitorie și algoritmul de selecție); stabilirea structurilor și fluxurilor interne de verificare ex-ante; definitivarea listelor de verificare și a ghidurilor-suport specifice pe subcomponente

⁵⁹ Ordinul președintelui ANAP nr. 141/2017 privind aprobarea Metodologiei de selecție și modului de interacțiune a autorităților/entităților contractante în legătură cu intenția de modificare a contractelor/acordurilor-cadru de achiziție publică, respectiv a contractelor/acordurilor-cadru sectoriale, în condițiile prevăzute la art. 221 alin.(1) lit. c) din Legea nr. 98/2016 și la art. 238 din Legea nr. 99/2016

⁶⁰ Memorandum aprobat în ședința de guvern din 5 octombrie 2017.

⁶¹ OUG nr. 98/2017 privind funcția de control ex-ante al procesului de atribuire a contractelor/acordurilor-cadru de achiziție publică, a contractelor/acordurilor-cadru sectoriale și a contractelor de concesiune de lucrări și concesiune de servicii

⁶² Un Ghid privind implementarea standardelor de control intern managerial în achizițiile publice și trei Îndrumare privind implementarea standardelor de control intern de către autoritățile contractante mari, medii și mici.

⁶³ O versiune demo a platformei îmbunătățite SEAP este disponibilă la adresa <http://sicap.e-licitatie.ro/pub>

⁶⁴ Anunțul poate fi accesat la adresa: <https://www.e-licitatie.ro/Public/Common/Content.aspx?f=PublicHomePage>

⁶⁵ http://anap.gov.ro/web/wp-content/uploads/2017/03/CoI-Guide-Final-Version-17082017-agreed-with-ANAP-TT_v1.pdf

⁶⁶ http://anap.gov.ro/web/wp-content/uploads/2018/03/Ghid-Control-Intern_08.02.2018.pdf

⁶⁷ <http://anap.gov.ro/web/wp-content/uploads/2017/08/Ghid-CFPP-ver14July17-final.pdf>

⁶⁸ Raportul de țară din 2018 privind România, Bruxelles, 7.3.2018, SWD(2018) 221 final

⁶⁹ Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii

(SNA) 2016-2020 și derularea de activități de suport instituțional pentru punerea în practică a acesteia. În cadrul activității de monitorizare, instituțiile publice centrale participă la reuniunile platformelor SNA, la mecanismul de evaluare instituțională de tip *peer review* și transmit raportări regulate către Secretariatul tehnic. De menționat că, în luna noiembrie 2017, a fost semnat (cu AM POCA) contractul de finanțare aferent proiectului *Consolidarea capacității administrative a Secretariatului tehnic al SNA de a sprijini implementarea măsurilor anti-corupție*. Pe durata acestuia⁷⁰, sunt avute în vedere activități precum: misiuni de evaluare tematică, conferințe anticorupție, evaluarea legislației privind protecția avertizorilor de integritate, generarea unui scor de tip index al integrității instituționale pentru sectoarele vulnerabile identificate în strategie etc.

Pentru un grad sporit de transparență, etică și integritate, în 2018, continuă *monitorizarea procesului de elaborare a planurilor de integritate ale întreprinderilor publice*. Până la 15 martie 2018, Secretariatul Tehnic al SNA a centralizat 71 astfel de planuri și 98 declarații de aderare la valorile strategiei, fiind atins, un nivel de 7,49%. Datele au fost valorificate în raportul anual privind implementarea SNA 2016-2020, finalizat în luna martie 2018 (acesta va deveni public după prezentarea sa în cadrul platformelor de cooperare ale SNA din 18-19 aprilie a.c.). De asemenea, obiectivul strategic de aderare la OCDE (inclusiv la *Convenția și Grupul de lucru Anti-mită*) rămâne în atenția guvernului, activitățile din *foaia de parcurs pentru consolidarea cooperării României* cu acest grup fiind de natură să contribuie la îmbunătățirea cadrului legislativ și instituțional de combatere a corupției. În luna decembrie 2017, în *Comitetul Interministerial pentru coordonarea relațiilor cu OCDE*⁷¹, a fost propusă constituirea unui grup de lucru⁷² care să identifice o soluție legislativă în privința contribuțiilor voluntare ale autorităților române la bugetul OCDE, pentru a finanța inclusiv aderarea la *Grupul de lucru Anti-mită*. Termenul preconizat pentru finalizarea măsurii este trim. I/2019.

Din punct de vedere al **aplicării SNA 2016-2020 de către administrația publică locală**, pentru orizontul de timp 2018-2019, MDRAP vizează *creșterea gradului de implementare a măsurilor de prevenire a corupției și a indicatorilor de evaluare, a celui de conștientizare a efectelor corupției la nivelul personalului din administrația locală, îmbunătățirea cunoștințelor și a competențelor personalului din cadrul autorităților locale în scopul prevenirii corupției*.

3.3. Mediul de afaceri și competitivitate

Direcții de acțiune:

- ✓ crearea unui mediu favorabil investițiilor publice și private
- ✓ dezvoltarea sectoarelor cu potențial de creștere economică
- ✓ îmbunătățirea performanțelor întreprinderilor publice

3.3.1. Crearea unui mediu favorabil investițiilor publice și private

Crearea unui mediu favorabil investițiilor publice și private este o prioritate a Guvernului României. Astfel, a fost adoptată **Legea prevenirii nr. 270/2017**, prin care se urmărește prevenirea aplicării automate a sancțiunilor pentru faptele care constituie contravenții. De asemenea, a fost adoptată HG nr. 33/2018 privind stabilirea atât a contravențiilor care intră sub incidența legii prevenirii nr. 270/2017, cât și a modelului planului de remediere.

În ceea ce privește reglementarea **activității de lobby**, a fost elaborat un proiect de lege care se află pe circuitul de avizare interministerială.

În vederea **creșterii accesibilității întreprinderilor la serviciile prestate de autorități pentru susținerea acestora pe tot ciclul de viață** continuă *simplificarea/optimizarea procedurilor care susțin IMM-urile/întreprinderile pe tot ciclul de viață*⁷³, astfel:

⁷⁰ 22 luni de la semnarea contractului de finanțare

⁷¹ Organism cu caracter consultativ, condus de un coordonator național, desemnat de prim-ministru (Decizia nr. 79/2018)

⁷² Alcătuit din reprezentanți ai SGG, MFP, MEc. și MJ

⁷³ *Strategia privind mai buna reglementare 2014-2020*.

- **simplificarea procedurilor de obținere a autorizației de construire:** sunt în curs de promovare două proiecte de modificare a cadrului normativ din domeniul urbanismului și construcțiilor: *proiectul de Lege pentru modificarea Legii nr. 350/1991 privind amenajarea teritoriului și urbanismul și proiectul de Lege privind autorizarea executării lucrărilor de construire și desființare a construcțiilor*. Proiectele de acte normative preiau prevederi din OUG nr. 100/2016⁷⁴ și vor include reglementări menite să accelereze procedurile de autorizare a construirii, a sistemelor de e-guvernare în domeniul urbanismului și autorizării construcțiilor, astfel încât primirea documentațiilor, emiterii certificatelor de urbanism/autorizațiilor de construire să poată fi operate prin intermediul portalului <http://www.edirect.e-guvernare.ro>.

Pentru creșterea calității cadrului normativ și metodologic din acest domeniu⁷⁵ cu incidență asupra mediului de afaceri și asupra cetățenilor, se urmărește optimizarea fluxurilor de proces și informațional prin proiectul “*Sistematizarea legislației din domeniul amenajării teritoriului, urbanismului și construcțiilor și consolidarea capacității administrative a structurilor de specialitate din instituțiile publice centrale cu responsabilități în domeniu*” care a fost acceptat pentru finanțare POCA și este în curs de contractare. Bugetul proiectului este de aproximativ 12 mil. lei. Se estimează că proiectul va fi derulat în perioada 2018 - 2020. Principalul rezultat al proiectului va fi *Codul amenajării teritoriului, urbanismului și construcțiilor*.

Astfel, se așteaptă reducerea vulnerabilității la corupție ca urmare a sistematizării legislației și dezvoltării procedurilor tehnice, urmând să fie simplificate minimum 3 proceduri în domeniul urbanismului, să se reducă cu minimum 30% termenele de obținere a avizelor aferente documentațiilor de urbanism și cu 25% termenele necesare obținerii autorizațiilor de construire.

- **îmbunătățirea activității cadastrale:** În acest scop, ANCPI, cu finanțare din fonduri proprii, a continuat procesul de înregistrare sistematică a imobilelor⁷⁶ în *Sistemul integrat de cadastru și carte funciară*. La data de 23 martie 2018, dintr-un total de 40 de mil. de imobile estimate la nivel național, au fost înregistrate în sistemul informatic aproximativ 10.916.722 de imobile (27,29%). De asemenea, este în curs de implementare cea de-a doua etapă a *Programului Național de Cadastru și Carte Funciară* (PNCCF) menit să contribuie la implementarea politicilor guvernului de sprijinire a fermierilor și de dezvoltare a agriculturii românești. PNCCF se implementează în conformitate cu prevederile OUG nr. 35/2016, care stipulează alocarea de fonduri autorităților publice locale de către ANCPI pentru a se asigura finanțarea/co-finanțarea procesului de înregistrare sistematică a imobilelor demarat de UAT-uri. De asemenea, se implementează proiectul fazat, finanțat prin POC, în valoare totală de 34,5 mil. lei, prin care se urmărește modernizarea modalităților de culegere, evaluare, analizare și raportare a datelor din *Registrul Agricol Național* prin utilizarea tehnologiei informației. Pe parcursul anului 2017, pentru derularea accelerată a lucrărilor de înregistrare sistematică a imobilelor necesară inclusiv pentru facilitarea implementării proiectelor și programelor de dezvoltare a infrastructurii naționale și locale, s-au adus modificări și completări la cadrul legal existent în acest domeniu, respectiv la HG nr. 294/2015. Astfel, prin HG nr. 404/2017, s-au stabilit criterii unice de prioritarizare a UAT-urilor pentru asigurarea înregistrării cu prioritate a zonelor vizate de aceste obiective naționale și s-a constituit Comisia interministerială pentru aplicarea criteriilor de prioritarizare a UAT-urilor din mediul rural, precum și pentru asigurarea coerenței și eficienței la nivel național a programului de înregistrare sistematică a proprietăților. De asemenea, a fost adoptată HG nr. 788/2017 care face referire la Regulamentul de organizare și funcționare a Comisiei interministeriale respective.

Totodată, s-au înregistrat evoluții⁷⁷ privind proiectul major *Creșterea gradului de acoperire și de incluziune a sistemului de înregistrare a proprietăților în zonele rurale ale României* aferent axei prioritare 11 a POR (în valoare totală de 1.412 mil. lei). Cererea de finanțare privind proiectul respectiv a fost depusă prin sistemul MySMIS, iar pentru realizarea unei evaluări de calitate a

⁷⁴ Respinsă de parlamentul României

⁷⁵ Măsura 11 din *Planul integrat pentru simplificarea procedurilor administrative aplicabile cetățenilor*

⁷⁶ Imobilele gestionate de sistemul informatic integrat de cadastru și carte funciară la data de 23.03.2018 este de 10.916.772 reprezentând 27,29% din 40.000.000, numărul total aproximat de imobile din România, din care 714.253 provenite din procesul de înregistrare sistematică.

⁷⁷ AMPOR a realizat conformitatea administrativă și eligibilitatea proiectului.

proiectului, a fost transmis, la data de 22 decembrie 2017, în atenția JASPERS⁷⁸ IQR Bruxelles. Au fost transmise clarificări la solicitările JASPERS, urmând să fie emisă opinia acestuia asupra proiectului.

A fost implementat sistemul de plată on-line prin care persoanele fizice și juridice pot obține extrasul de carte funciară pentru informare. Este în proces de elaborare proiectul de lege pentru modificarea și completarea Legii cadastrului și a publicității imobiliare nr. 7/1996.

Continuă implementarea⁷⁹ acțiunilor prevăzute în *Planul de activități pentru realizarea și actualizarea infrastructurii naționale pentru informații spațiale în România*⁸⁰, care permite încărcarea informațiilor geospațiale în sistem.

- **plata taxelor și impozitelor:** pentru asigurarea plății taxelor și impozitelor de către persoanele fizice prin intermediul *Sistemului Național Electronic de Plăți*, ANAF a încheiat un acord cadru pe 32 de luni cu trei bănci comerciale (BT, BCR, Garanti Bank), până la finalul anului 2017 fiind efectuate 30.858 tranzacții prin acest sistem.

- **insolvența întreprinderilor:** în anul 2017, numărul deschiderilor privind procedurile de insolvență înregistrate în registrul buletinului procedurilor de insolvență a crescut cu aproximativ 4% față de anul 2016⁸¹. În anul 2017, ca urmare a închiderii procedurii de faliment, s-a dispus radierea⁸² a 9.619 debitori din registrul în care erau înregistrați (din care 9.588 debitori înregistrați în registrul comerțului), comparativ cu anul 2016, când au fost radiați 11.483 debitori (din care 11.432 debitori înregistrați în registrul comerțului), înregistrându-se astfel în anul 2017 o scădere de 16%. Ulterior intrării în vigoare, la 1 ianuarie 2018, a Legii nr.151/2015 adoptate prin OG nr. 6/2017, sunt operaționale *procedurile de insolvență a persoanelor fizice având ca scop redresarea* situației financiare a debitorului persoană fizică, de bună-credință pentru stingerea graduală a debitului. MJ și ONRC au în vedere realizarea, în trim. III/2018, a unei evaluări a implementării reformei în domeniul insolvenței, în special din perspectiva duratei și a eficienței procedurii de reorganizare judiciară, cu consultarea actorilor procedurii (instanțe, practicieni în insolvență) și a principalilor stakeholderi (creditorul bugetar, creditorii financiari, furnizorii de utilități și asociații reprezentative ale mediului de afaceri).

- **înregistrarea întreprinderilor:** pentru facilitarea acestui proces, este activ (din februarie 2012) *portalul de servicii online al ONRC*⁸³ care utilizează la nivel național un sistem informatic integrat, de natură să creeze beneficii atât pentru utilizatori (cetățeni și mediul de afaceri), cât și pentru administrația publică. Începând cu luna februarie 2017, au fost eliminate 20 de taxe de înregistrare, rezultând o creștere cu 36,76% a profesioniștilor înregistrați în registrul comerțului în perioada 1 februarie 2017 – 31 ianuarie 2018 (comparativ cu perioada 1 februarie 2016 - 31 ianuarie 2017) și o reducere⁸⁴ a costurilor de înregistrare cu 81,67% pentru aceeași perioadă de referință.

În scopul identificării de noi soluții pentru continuarea simplificării procedurii privind demararea unei afaceri se are în vedere evaluarea, până la finalul trim. III/2018, sarcinilor administrative legate de acest proces. Astfel luând în considerare faptul că, în prezent, procedura de înregistrare în registrul comerțului este unitară și este realizată în termen de o zi lucrătoare de la depunerea cererii, documentele prevăzute de lege fiind eliberate în termen de 3 zile lucrătoare de la data înregistrării cererii, rezultă că diferențele de durată a procesului de inițiere a afacerii provin din existența unor sarcini administrative prealabile sau ulterioare înregistrării în registrul comerțului. De asemenea, se are în vedere adoptarea unei măsuri

⁷⁸ Asistență tehnică comună pentru sprijinirea proiectelor în regiunile europene oferită de Comisia Europeană, Banca Europeană de Investiții și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare.

⁷⁹ La 29 decembrie 2017, au fost adoptate normele tehnice pentru realizarea seturilor de date spațiale privind rețelele de utilități publice

⁸⁰ Aprobat prin HG nr. 38/2016

⁸¹ În perioada 1 iulie 2014 – 15 martie 2018, conform BPI, erau soluționate 19.997 de proceduri de faliment (procedura generală și procedura simplificată).

⁸² În perioada 1 ianuarie 2017 – 31 decembrie 2017, numărul total al radiierilor profesioniștilor înregistrați în registrul comerțului era de 82.295, față de 109.113 radieri înregistrate în aceeași perioadă de referință a anului 2016, în scădere cu 24,58%.

⁸³ rezultat al proiectului *Servicii on-line (de e-guvernare) oferite de ONRC pentru comunitatea de afaceri prin intermediul unui portal dedicat*

⁸⁴ Această reducere se referă numai la taxele de înregistrare în registrul comerțului, nu și la tariful de publicare a unor documente prevăzute de lege în Monitorul Oficial al României, Partea a IV-a și a VII-a, care, începând cu data de 1 aprilie 2017 au fost majorate, prin H.G. nr. 156/2017

de ordin legislativ care face referire la reglementarea profesiei de registrator. Astfel, până în trim. III/2018, va fi supus aprobării parlamentului proiectul de *Lege privind registratorii de registru și activitatea de înregistrare în registrul comerțului*. În vederea creșterii accesului întreprinderilor din România la informații despre întreprinderile partenere de afaceri din state membre UE, în cadrul platformei e-justice, este în curs de finalizare (trim. II/2018) operaționalizarea interconectării cu registrele comerțului din statele membre, care se implementează prin programul european *Connecting Europe Facility*, un proiect în valoare totală de 547 mii euro.

Având în vedere că **mediul digital** devine un pilon important pentru buna funcționare a economiei, inclusiv pentru susținerea dezvoltării întreprinderilor, cu accent pe IMM-uri și start-up-uri, se urmărește înregistrarea de progrese în digitalizarea industriei și serviciilor, dezvoltarea competențelor digitale, precum și asigurarea securității cibernetice.

Astfel, în vederea creșterii gradului de utilizare a sistemelor de e-guvernare, prin PO Competitivitate 2014-2020⁸⁵ se asigură sprijin pentru *consolidarea și asigurarea interoperabilității sistemelor informatice dedicate serviciilor de e-guvernare* tip 2.0 centrate pe evenimente din viața cetățenilor și întreprinderilor, dezvoltarea *cloud computing* guvernamental și a comunicării media sociale, a *Open Data* și *Big Data* (Acțiunea 2.3.1), suma totală alocată din FEDR fiind de aproximativ 202,9 mil. euro. Sunt în derulare trei proiecte⁸⁶ și au fost lansate noi apeluri de proiecte: la 27 noiembrie 2017 – pentru secțiunea e-guvernare și interoperabilitate, cu o valoare a finanțării de 50,68 mil. euro; la 6 februarie 2018 – pentru secțiunea e-guvernare și evenimente de viață, cu o valoare a finanțării de 25 mil. euro.

Pentru *asigurarea coerenței în procesul de adoptare a politicilor în domeniul digitalizării* se urmărește asigurarea unei bune coordonări între instituțiile responsabile. Astfel, AADR a trecut în subordinea MCSI, aspect stipulat în OUG nr. 1/2018. AADR va gestiona mecanismul stabilit pentru asigurarea operabilității sistemelor informatice dedicate evenimentelor de viață.

În ceea ce privește *realizarea sistemului național de securitate cibernetică (SNSC)*, acest domeniu urmează a fi reglementat prin transpunerea în legislația națională a Directivei (UE) 2016/1148 privind măsurile pentru un nivel comun ridicat de securitate a rețelelor și a sistemelor informatice în UE. Proiectul legii pentru transpunerea actului normativ respectiv este în proces de avizare interinstituțională, urmând a fi supus aprobării în luna aprilie 2018. Prin POC 2014-2020 sunt susținute intervenții pentru *asigurarea securității cibernetice a sistemelor și rețelelor în domeniul tehnologiei informației și comunicațiilor*⁸⁷, suma alocată din FEDR fiind de aprox. 30 mil. euro.

Astfel, se urmărește *dezvoltarea capacității administrative a MCSI și a CERT-RO* (Centrul Național de Răspuns la Incidente de Securitate Cibernetică) care este o structură independentă de expertiză și cercetare-dezvoltare în domeniul protecției infrastructurilor cibernetice. În acest scop, este în proces de contractare proiectul *Sistem integrat de management pentru o societate informațională performantă (SIMSIP)*. Proiectul vizează susținerea reformelor instituționale prin implementarea unui sistem unitar de management al calității și performanței, care să includă proceduri și mecanisme de coordonare și consultare cu factorii interesați în ceea ce privește implementarea, monitorizarea și evaluarea politicilor și strategiilor din aria de competență a MCSI. De asemenea, sistematizarea fondului activ al legislației cu incidență și impact asupra investițiilor în dezvoltarea rețelelor de generație următoare (NGN) este un alt obiectiv al proiectului. Valoare eligibilă a proiectului este de aproximativ 8 mil. lei.

Pentru *creșterea gradului de încredere a consumatorilor și a comercianților cu amănuntul în tranzacțiile online pe piața națională*, MCSI continuă, până în trim. I/2019, implementarea proiectului *Îmbunătățirea normelor, procedurilor și mecanismelor necesare MCSI în vederea continuării dezvoltării sectorului de comerț electronic (ECOM)*, finanțat din FSE, în valoare de 4,33 mil. lei, prin care vor fi elaborate: o *propunere de politică publică în domeniul e-comerț în parteneriat cu instituțiile care reglementează acest domeniu*, incluzând o evaluare ex-ante a propunerii de politică publică; o

⁸⁵ Prin axa prioritară 2 a POC se susțin intervenții sistemice, la nivel național, în domeniul tehnologiei informației și comunicațiilor pentru a răspunde nevoilor cetățenilor și mediului de afaceri.

⁸⁶ Modernizarea modalităților de culegere, evaluare, analizare și raportare a datelor din Registrul Agricol Național prin utilizarea tehnologiei informației, faza a II-a – beneficiar: ANCPI; 2. Sistem informatic colaborativ pentru mediu performant de desfășurare al achizițiilor publice – SICAP, faza a II-a; beneficiar: AADR; 3. SII Analytics – Sistemul informatic de integrare și valorificare operațională și analitică a volumelor mari de date; beneficiar: SRI, ONRC/Consiliul Concurenței

⁸⁷ Acțiunea 2.3.2 din POC

analiză exhaustivă a cadrului normativ actual din domeniul comerțului electronic național; o analiză de impact cu privire la necesitatea creării/desemnării unei autorități de certificarea a magazinelor on-line; un plan de acțiuni până în 2020 în domeniul comerțului electronic. De asemenea, vor fi create două mecanisme de implementare⁸⁸ și vor fi organizate sesiuni de instruire a reprezentanților administrației publice cu atribuții în domeniul e-comerțului pentru dezvoltarea abilităților necesare gestionării acestui domeniu. Procedura de achiziție publică pentru servicii de consultanță studii, analize, evaluări și formare în domeniul comerțului electronic a fost finalizată în cursul lunii februarie 2018, iar la data de 6 martie 2018, MCSI a semnat un nou contract de servicii în acest sens.

Pentru *sprijinirea utilizării TIC pentru dezvoltarea afacerilor, în special a cadrului de derulare a comerțului electronic*, MCSI are în vedere implementarea de proiecte de investiții pentru dezvoltarea infrastructurii de monitorizare a tranzacțiilor on-line și pentru asigurarea unui mediu optim de tranzacționare on-line, bugetul alocat din FEDR fiind de 4 mil. euro, prin POC. Pregătirea ghidului solicitantului și lansarea apelului de proiecte depind de finalizarea proiectului *Îmbunătățirea normelor, procedurilor și mecanismelor necesare Ministerului Comunicațiilor și pentru Societatea Informațională în vederea continuării dezvoltării sectorului de comerț electronic.*

Pentru **creșterea competitivității întreprinderilor**, în baza recomandărilor OCDE rezultate în urma finalizării proiectului *Analiza impactului reglementărilor în vigoare în trei sectoare cheie ale economiei românești*⁸⁹ asupra unui mediu concurențial, în perioada 1 ianuarie 2017 – 15 martie 2018 au fost adoptate 6 acte normative prin care au fost eliminate 19 bariere/recomandări implementate (din care 15 în domeniul transporturilor), iar până la sfârșitul anului 2018 se are în vedere modificarea/completarea unui număr de 45 de acte normative care vizează eliminarea a 88 de bariere.

Sprijinirea IMM-urilor și susținerea investițiilor în economie sunt priorități ale guvernului, urmărindu-se în acest scop **diversificarea surselor de finanțare pentru implementarea proiectelor de investiții.**

În vederea susținerii accesului IMM-urilor la credite, prin OUG nr. 110/2017, a fost aprobat *Programul de susținere a întreprinderilor mici și mijlocii – IMM Invest România*, prin garantarea de către stat a 50% din creditele pentru investiții și/sau a liniilor de creditare pentru finanțarea capitalului de lucru, fiind în proces de elaborare normele metodologice de implementare, concomitent cu preluarea observațiilor referitoare la proiect, formulate la nivelul comisiilor parlamentare.

Pentru **creșterea accesului IMM-urilor la credite și garanții** cu alocări din FEDR 2014-2020 (în valoare totală de 100 mil. euro) a început implementarea instrumentului *de tip garanție neplafonată* derulat prin POIIMM, urmând a fi susținute financiar 2.500 de IMM-uri. În baza Acordului de Finanțare între MDRAP/AM POIIMM și FEI semnat la data de 20 octombrie 2016, au fost selectate și s-au semnat acorduri operaționale cu 8 intermediari financiari (selectați pentru a implementa POIIM), care, până la 30 septembrie 2017, au acordat împrumuturi pentru 207 IMM-uri. De asemenea, cu alocări de la bugetul de stat/surse atrase, în 2017, a continuat implementarea programelor naționale *Programul de garantare a creditelor pentru IMM-uri 2013-2016* și *Programul româno-elvețian pentru IMM-uri 2014-2019* prin care au fost susținute 331 IMM-uri, valoarea totală a garanțiilor acordate fiind de 6,46 mil. lei, creând-se/menținându-se un număr de 5350 locuri de muncă.

Prin implementarea **programului Start-Up Nation Romania**, au fost semnate 8.444 contracte de finanțare, fiind create 20.947 locuri de muncă noi.

Vor continua acțiunile de susținere a IMM-urilor ca urmare a adoptării unui pachet legislativ pentru stimularea investițiilor de capital private, care include: modificarea *Legii nr. 120/2015 privind stimularea investitorilor individuali – „business angels”* și modificarea *Legii nr. 102/2016 privind incubatoarele de afaceri.*

Prin POC sunt sprijinite întreprinderile inovative, inclusiv prin instrumente financiare. Astfel, s-a semnat un Acord de Finanțare cu FEI, în calitate de Fond de Fonduri, în septembrie 2016 (50 mil. euro din FEDR și 9,3 mil. euro finanțare națională) și a avut deja loc procedura de selecție a intermediarilor financiari. Pentru instrumentul de capital de risc (acceleratoare și fonduri *seed*) s-a semnat la sfârșitul

⁸⁸ Unul de coordonare între MCSI și instituțiile implicate în e-comerț, precum și un altul de cooperare cu părțile interesate.

⁸⁹ Sectoarele agro-alimentar, construcții și transporturi de marfă

anului 2017 Acordul Operațional cu Fondul manager *GapMinder* pentru jumătate din alocarea pentru capital de risc (22 mil. euro plus 4 mil. euro contribuția privată). Pentru cealaltă jumătate este în desfășurare evaluarea calitativă a unui intermediar de pe lista de rezervă. Pentru instrumentul de creditare cu partajarea riscului, s-a semnat la sfârșitul anului 2017 Acordul Operațional cu ProCredit pentru alocarea integrală de 15.15 mil. euro (portofoliu 30.3 mil. euro, incluzând contribuția băncii).

3.3.2. Dezvoltarea sectoarelor cu potențial de creștere economică

Pentru dezvoltarea unor piețe de produse și servicii mai competitive cu finanțare de la bugetul de stat și din FESI 2014-2020, sunt susținute proiecte de investiții orientate către **dezvoltarea celor 10 sectoare economice competitive**⁹⁰.

Pentru atingerea obiectivelor **Strategiei Naționale pentru Competitivitate (SNC)**, până în trim. II/2018, în cadrul unui proiect finanțat prin POCA⁹¹, vor fi elaborate: *Atlasul Economic al României (AER)*, instrument care va fi utilizat în procesul de fundamentare a politicilor publice bazate pe dovezi, *Documentul de politică industrială a României până în 2020*, care va stabili prioritățile și direcțiile de acțiune pentru reindustrializarea economiei românești și va fi dezvoltat *un sistem de monitorizare și evaluare a impactului (în toate etapele) politicilor publice cu impact asupra politicii industriale*. Până în prezent, a fost finalizat sistemul de elaborare, monitorizare și evaluare a impactului (în toate etapele) politicilor publice bazate pe dovezi; au fost finalizate 7 analize *ex-ante* ale obiectivelor specifice pentru elaborarea documentului de politică industrială și a fost finalizat caietul de sarcini pentru realizarea și implementarea soluției informatice necesare AER care se află în procedura de avizare interinstituțională.

În scopul creșterii competitivității IMM-urilor în sectoare competitive identificate în SNC și în Planurile de dezvoltare regionale, prin POR, în cadrul bugetului total alocat de 1.056,5 mil. lei, se vor finanța proiectele de *investiții ale microîntreprinderilor din mediu urban*. Totodată, *vor fi sprijinite aproximativ 400 de IMM-uri pentru crearea și extinderea capacităților avansate de producție și dezvoltarea serviciilor*⁹², corespunzător unei alocări de 872 mil. lei.

Pentru a *sprijini inițiativele antreprenoriale ale IMM-urilor din domeniile vegetal, zootehnic și acvacultură*, se are în vedere demararea unui *program de stimulare a producției în domeniile respective*, prin înființarea unui credit de dezvoltare a afacerii cu garanții de stat în procent de 80% din valoarea creditului de producție. Durata programului este de 8 ani și vor beneficia aproximativ 10 mii de societăți cu activități în acest domeniu. De asemenea, se vor acorda facilități fiscale pentru cooperativele agricole (fermieri, exploatații agricole – membri ai unei cooperative agricole) ținând cont de reglementările Legii cooperăției agricole.

În vederea *creșterii productivității muncii și a competitivității întreprinderilor/exploatațiilor agricole în prelucrarea și marketingul produselor agro-alimentare* continuă, cu finanțare din FEADR 2014-2020, susținerea investițiilor pentru *dezvoltarea fermelor/exploatațiilor agricole și a diversificării lanțului agro-alimentar integrat*.

Astfel, pentru *sprijinirea investițiilor în procesarea/marketingul produselor agricole*⁹³ (inclusiv schema GBER), de la demararea PNDR, au fost semnate 128 contracte în valoare de 112,05 mil. euro, la care se adaugă 83 contracte transferate din PNDR 2007-2013. Aferent sesiunii de depunere proiecte deschisă în anul 2017, este în desfășurare procesul de selecție a proiectelor, fiind selectate, 20 proiecte în valoare de 23,51 mil. euro. De asemenea, au fost selectate, până la această dată, 3 proiecte destinate *teritoriului ITI Delta Dunării*, urmând să mai fie selectate și alte proiecte.

Pentru *sprijinirea investițiilor de procesare/marketing al produselor din sectorul pomicol* (inclusiv schema GBER), au fost semnate 10 contracte în valoare de 4,31 mil. euro. De asemenea, au fost selectate 9 proiecte în valoare de 4,46 mil. euro, din cele depuse în cadrul sesiunii lansate în 2017.

⁹⁰ Sectoarele competitive identificate în SNC sunt: turism și eco-turism; textile și pielărie; lemn și mobilă; industrii creative; industria auto și componente; TIC; procesarea băuturilor și alimentelor; sănătate și produse farmaceutice; energie și management de mediu; bio-economie.

⁹¹ Proiect Dezvoltarea capacității instituționale a Ministerului Economiei – Cod SIPOCA, în valoare totală de 9,9 mil. lei.

⁹² Prioritatea de investiții 2.2, POR.

⁹³ Submăsura 4.2: Sprijin pentru investiții în prelucrarea/ comercializarea și/ sau dezvoltarea de produse agricole

În ceea ce privește *investițiile în exploatațile agricole*⁹⁴, au fost semnate 1.284 contracte în valoare de 499,47 mil. euro, la care se adaugă 140 contracte transferate din PNDR 2007-2013 (în valoare de 34,38 mil. euro). Este în derulare procesul de selecție a proiectelor depuse în sesiunea aferentă anului 2017, fiind selectate 126 proiecte (în valoare de 83,59 mil. euro) și contractate 85 proiecte (în valoare de 42,95 mil. euro). În ceea ce privește proiectele destinate *teritoriului ITI Delta Dunării*, au fost selectate pentru finanțare, până la această dată, 18 proiecte în valoare de 11,58 mil. euro și contractate 10 proiecte în valoare de 4,28 mil. euro, dintr-un total de 133 proiecte depuse.

În ceea ce privește *investițiile în exploatațile pomicole*⁹⁵ au fost semnate 112 contracte în valoare de 51,34 mil. euro și continuă procesul de selecție a proiectelor aferent sesiunii de depunere proiecte din 2017, până în prezent fiind selectate 96 proiecte în valoare de 38,57 mil. euro. De asemenea, în cadrul celei de-a II sesiuni de depunere proiecte, începute la 27 decembrie 2017 (cu termen de finalizare 30 iunie 2018) au fost depuse 14 proiecte în valoare de 9,05 mil. euro. În plus, este în derulare procesul de selecție a proiectelor *destinate teritoriului ITI Delta Dunării*, până în prezent fiind selectate 5 proiecte în valoare de 2,59 mil. euro.

Pentru a stimula *comasarea terenurilor agricole* în vederea creșterii productivității și competitivității în acest sector, au fost semnate 3 contracte în valoare de 0,005 mil. euro, aferente *schemei pentru mici fermieri* din PNDR 2014-2020.

Continuă *dezvoltarea și diversificarea lanțurilor scurte de aprovizionare*⁹⁶ pentru comercializarea *produselor agroalimentare*⁹⁷, în acest sens, fiind semnate 21 contracte în valoare de 1,95 mil. euro, fiind efectuate plăți în valoare de 0,04 mil. euro iar, aferent sesiunii de depunere proiecte lansate în anul 2017, au fost depuse 33 proiecte în valoare de 3,21 mil. euro. De la demararea PNDR 2014-2020, aferent sub-măsurii 16.4a au fost semnate 6 contracte în valoare de 0,57 mil. euro și au fost efectuate plăți în valoare de 0,005 mil. euro. Aferent sesiunii de depunere proiecte desfășurată în 2017, au fost depuse 14 proiecte în valoare de 1,30 mil. euro.

La data de 28 noiembrie 2017, MADR și FEI au încheiat un Acord de finanțare care prevede implementarea unui *instrument financiar de împrumut cu partajarea riscului la nivel de portofoliu* finanțat prin PNDR 2014-2020. În prezent, la nivelul MADR și FEI, se întreprind demersurile pentru implementarea Acordului de finanțare, fiind în pregătire Apelul pentru expresii de interes (AEI) în vederea selectării intermediarilor financiari. Până la mijlocul lunii martie, se intenționează organizarea reuniunii Comitetului de Investiții pentru instrumentul financiar, cu scopul aprobării AEI.

Pentru *asigurarea viabilității economice a fermelor, exploataților agricole și forestiere*, prin FEADR 2014-2020, se continuă susținerea investițiilor în *modernizarea infrastructurii secundate de irigații*. Astfel, au fost semnate 74 contracte în valoare de 72,45 mil. euro, la care se adaugă 72 transferate din PNDR 2007-2013. De asemenea, au fost selectate 135 de proiecte aferente sesiunii lansate în anul 2017. În plus, în cadrul sesiunii 2017 destinată teritoriului *ITI Delta Dunării*, din cele 7 proiecte selectate pentru finanțare cu o valoare de 6,79 mil. euro, 2 proiecte în valoare de 2 mil. euro au fost contractate.

Complementar investițiilor realizate din FEADR 2014-2020, guvernul va acționa pentru dezvoltarea infrastructurii principale de irigații în conformitate cu prevederile *Programului Național de Reabilitare a Infrastructurii Principale de Irigații din România* elaborat de MADR pentru a se asigura dezvoltarea infrastructurii principale. Prin program se urmărește reabilitarea în trei etape⁹⁸, până la finele anului 2020, a capacităților principale existente din 86 de amenajări viabile aparținând domeniului public al statului, în suprafață totală de aprox. 1,8 mil. ha. În cadrul primei etape a programului pentru 32 de amenajări de irigații sunt în derulare procedurile de evaluare/avizare a documentațiilor tehnico-

⁹⁴ PNDR 2014-20120 Submăsura 4.1 - Investiții în exploatații agricole

⁹⁵ PNDR 2014-20120 Submăsura 4.1a - Investiții în exploatații pomicole

⁹⁶ Un lanț de aprovizionare care nu include mai mult de un intermediar între producător și consumator.

⁹⁷ FEADR 2014-2020, Sub-măsura 16.4 *Sprijin pentru cooperarea orizontală și verticală între actorii din lanțul de aprovizionare, în vederea stabilirii și dezvoltării de lanțuri scurte de aprovizionare și de piețe locale, precum și în vederea realizării de activități de promovare în context local pentru dezvoltarea de lanțuri scurte de aprovizionare și de piețe locale* și submăsura 16.4.a

⁹⁸ Prima etapă vizează reabilitarea a 40 de amenajări de irigații viabile pentru care s-au constituit Organizații de Îmbunătățiri Funciare (OIF), care au accesat sub-măsura 125a1, a1 - Irigații și alte lucrări de îmbunătățiri funciare din cadrul PNDR 2007 – 2013; cea de a doua etapă vizează reabilitarea unor obiective din 37 de amenajări de irigații viabile pe care sunt constituite OIF-uri care vor putea reabilita infrastructura secundară de irigații în cadrul sub-măsurii 4.3 din PNDR 2014-2020; cea de a treia etapă a va include reabilitarea unor obiective din 9 amenajări viabile de irigații pe care nu sunt încă constituite OIF-uri.

economice de realizare a investițiilor pentru aceste amenajări, iar 8 amenajări de irigații sunt deja în execuție.

În vederea **susținerii industriilor culturale și creative**, un alt sector important al economiei naționale prevăzut de SNC, este în curs de elaborare un nou proiect al *Strategiei sectoriale în domeniul culturii și patrimoniului cultural*, a cărei finalizare este prevăzută pentru anul 2019. La data de 11 aprilie 2017, a fost lansată *Cartea albă a sectoarelor culturale și creative*. În plus, a fost depus în vederea evaluării, pentru obținere finanțare POCA, proiectul *Monumente istorice – Planificare strategică și politici publice optimizate*, care vizează inclusiv sistematizarea și simplificarea progresivă a fondului legislativ cu incidență în domeniul patrimoniului cultural prin elaborarea *Codului patrimoniului cultural*. Proiectul se află în faza de contractare (finanțare: 2,99 mil. lei). Tezele prealabile ale acestui proiect au fost aprobate prin HG nr. 905/2016. Continuă finanțarea din FEDR și FEADR 2014-2020 a investițiilor pentru restaurarea, conservarea și valorificarea obiectivelor de patrimoniu cultural, în cadrul submăsurii 7.6 *Investiții asociate cu protejarea patrimoniului cultural* din PNDR fiind semnate 404 contracte în valoare de 131,86 mil. euro. Procesul de selecție a proiectelor depuse în anul 2017 este în desfășurare, până la această dată fiind contractate 65 de proiecte (în valoare de 22,35 mil. euro) din cele 73 selectate.

Pentru *prezervarea patrimoniului cultural, științific și educațional* se urmărește implementarea proiectului *E-Cultura: Biblioteca Digitală a României* (valoarea totală a proiectului este de aprox. 53 mil. lei, finanțare din FEDR), care este în proces de evaluare tehnică. Urmează să fie adoptat proiectul de HG (în dezbateri publice până la 25 martie 2018) pentru aprobarea indicatorilor tehnico-economici ai obiectivului de investiții din acest proiect. Ca proiect complementar, se are în vedere elaborarea, până în decembrie 2018, a proiectului *E-patrimoniu* prin care să se înregistreze într-o platformă digitală monumentele istorice, precum și să se dezvolte procedurile prevăzute de lege în acest sens. De asemenea, tot până la finele acestui an, se urmărește dezvoltarea unui program de pregătire vocațională în domeniul restaurării patrimoniului cultural. Pentru dezvoltarea abilităților antreprenoriale în domeniile culturale și creative, MCIN va iniția demersurile interinstituționale pentru dezvoltarea unor *scheme de ajutor de stat* pentru industriile din acest domeniu. De asemenea, se are în vedere elaborarea, până în decembrie 2018, a proiectului *E-patrimoniu (proiect complementar cu E-cultura)* prin care să se realizeze o bază de date completă și actualizată privind monumentele istorice din România, utilizându-se mijloace TIC moderne, precum și să se dezvolte proceduri de e-guvernare aferente interacțiunii dintre deținătorii de monumente și instituțiile publice. De asemenea, tot până la finele acestui an, se urmărește dezvoltarea unui program de pregătire vocațională în domeniul restaurării patrimoniului cultural. Pentru crearea și consolidarea abilităților antreprenoriale în domeniile culturale și creative, MCIN va iniția demersurile interinstituționale pentru elaborarea unor *scheme de ajutor de stat* pentru finanțările acordate în acest domeniu.

Pentru **dezvoltarea sectorului TIC** sunt finanțate din FEDR 2014-2020⁹⁹ proiecte de investiții pentru realizarea de produse și servicii TIC inovative propuse de IMM-uri (singure sau în parteneriat).

Pentru **mai buna gestionare a resurselor minerale** se are în vedere *reorganizarea și eficientizarea industriei miniere* în scopul utilizării eficiente a resurselor minerale, reducerii impactului sectorului asupra mediului și creșterii productivității sale.

La nivel UE, sectorul minier se confruntă cu două mari provocări: o dependență majoră de importuri și securitatea furnizării de materii prime. Ca atare, prioritățile se concentrează pe contracararea riscurilor asociate disponibilității materiilor prime, cât și evoluției prețurilor lor globale, prin asigurarea unei furnizări sustenabile de materii prime de pe piețele globale și din cadrul UE, dar și prin îmbunătățirea eficienței resurselor și furnizarea de „materii prime secundare” prin reciclare, inclusiv prin inițiative recente, cum este cea referitoare la Economia Circulară.

Gestionarea responsabilă, sustenabilă și participativă a resurselor minerale neenergetice, vizează creșterea exporturilor de producție de resurse minerale neenergetice, ținând cont de principiile de sustenabilitate și obținând restructurarea economică a fostelor comunități miniere, cu îmbunătățirea participării părților interesate la procesul decizional în sectorul minier.

⁹⁹ POC, Acțiunea 2.2.1 Sprijinirea creșterii valorii adăugate generate de sectorul TIC și a inovării în domeniu prin dezvoltarea de clustere

Schimbarea se referă la creșterea exporturilor de producție de resurse minerale neenergetice, ținând cont de principiile de sustenabilitate și obținând restructurarea economică a fostelor comunități miniere, cu îmbunătățirea participării părților interesate la procesul decizional în sectorul minier. Rezultatele sunt asociate cu creșterea investițiilor în sectorul minier și maximizarea veniturilor statului, reconstituirea siturilor contaminate (brownfield), dezvoltarea și implementarea de strategii de dezvoltare sustenabilă în fostele comunități miniere, pregătirea planului de ieșire din activitatea preponderent minieră (phasing-out / exit strategy) prin facilitarea conștientizării, dezvoltarea spiritului antreprenorial și susținerea dezvoltării de IMM inovatoare pentru surse de energie regenerabilă și obținerea unei mai bune coordonări și colaborări între părțile interesate, pentru a le îmbunătăți participarea la procesul decizional. Un punct important va fi cel al promovării principiilor de economie circulară în sectorul minier.

La începutul anului 2018 a fost aprobată Legea privind **Programul național de cercetare geologică cu privire la resursele minerale**, care vizează identificarea viitoarelor direcții de cercetare geologică, în baza programelor de prospectare geologică. Această măsură va permite identificarea/analiza de resurse noi, ca și obținerea unei imagini generale a potențialului geologic cu privire la resursele minerale.

MEc va supune guvernului spre aprobare în trim. III/2018 proiectul *Strategiei Miniere*, care se află în etapa de evaluare a impactului asupra mediului. Proiectul *Legii de modificare a Legii minelor nr. 85/2003* este finalizat și se află în proces de dezbatere publică. De asemenea, MEc va elabora un nou pachet legislativ pentru reglementarea sistemului de redevențe al concesiunilor resurselor minerale, petroliere și hidrominerale.

Pentru **crearea masei critice de IMM-uri active** și antrenarea lor în economiile locale/regionale, inclusiv în zonele rurale, este susținută dezvoltarea serviciilor suport pentru stimularea antreprenoriatului și a creativității în rândul IMM-urilor. În vederea creșterii performanțelor manageriale ale fermierilor, micro-întreprinderilor și întreprinderilor mici din mediul rural, precum și pentru aplicarea practicilor de producție competitive la nivelul formelor asociative ale fermierilor și a grupurilor de producători urmează să înceapă, din FEADR 2014-2020, implementarea investițiilor în dezvoltarea serviciilor de consiliere agricolă. Astfel, sunt în derulare 3 proceduri de achiziție publică privind consilierea acordată fermierilor care: activează în ferme mici (număr estimat – 3 mii), consiliere acordată producătorilor agricoli în vederea înființării formelor asociative în sectorul agricol (număr estimat – 10 mii) și consiliere acordată fermierilor care au angajamente de agromediu (număr estimat -19 mii).

În vederea susținerii investițiilor în dezvoltarea incubatoarelor de afaceri, a fost lansat un apel de proiecte, la data de 4 decembrie 2017, bugetul total alocat prin POR este de 529,4 mil. lei, estimându-se sprijinirea înființării și dezvoltării a 140 de IMM-uri.

În ceea ce privește dezvoltarea abilităților antreprenoriale și internaționalizarea IMM-urilor continuă implementarea *Programului România HUB* unde au fost organizate 6 sesiuni de informare la care au participat 193 beneficiari, iar din luna iulie 2017 a devenit operațional *Programul de internaționalizare a IMM-urilor românești* (OUG nr. 8/2017, transformată în Legea nr. 83/2017 și recent aprobată HG cu normele de aplicare). În ceea ce privește Mecanismele de derulare a acțiunilor din *Programul de promovare a exportului* (PPE), administrat de MMACA, numărul de târguri și expoziții la care s-a susținut participarea IMM-urilor a fost de 38 în anul 2017 (37 de târguri și o misiune economică).

Pentru asigurarea unor servicii integrate de export pentru IMM-urile românești în vederea implementării *Programului de susținere a internaționalizării operatorilor economici români*, până la data de 16 octombrie 2017 au fost plătite 55 de societăți.

În sprijinirea IMM-urilor pentru **crearea și extinderea capacităților avansate de producție și dezvoltarea serviciilor**, se alocă finanțare pentru dezvoltarea a cca. 100 de IMM-uri cu o vechime mai mare de 1 an, pentru îmbunătățirea capacităților avansate de dezvoltare a produselor și a serviciilor, în vederea creșterii competitivității economiilor regionale și naționale și creșterii cotei de piață. Până la 30 martie 2018, s-au contractat 109 proiecte cu o valoare totală eligibilă de 108,97 mil. euro, din care 36,52 mil. euro prin FEDR și 10,23 mil. euro de la bugetul de stat.

În vederea susținerii investițiilor IMM-urilor destinate micro-industrializării, prin *Programul național multianual de micro-industrializare* au fost semnate 174 contracte de finanțare și 216 prin *Programul de dezvoltare a activităților de comercializare a produselor și serviciilor de piață*.

În ceea ce privește *acordarea de granturi pentru implementarea proiectelor propuse de microîntreprinderi*, în vederea consolidării poziției pe piață a micro-întreprinderilor și pentru creșterea competitivității economiilor regionale și naționale în domeniile competitive identificate în *Strategia Națională pentru Competitivitate și în planurile de dezvoltare regională*, au fost depuse 3164 proiecte a căror valoare nerambursabilă ajunge la 482,28 mil. euro. Dintre acestea s-au contractat 1081 proiecte a căror valoare nerambursabilă (FEDR și BS) reprezintă cca. 199,10 mil. euro.

În ceea ce privește *acordarea de ajutor de stat pentru stimularea investițiilor cu impact major în economie*, până în prezent au fost emise 13 acorduri pentru finanțare dintre care unul a fost revocat. Pentru cele 12 acorduri a fost aprobat un ajutor de stat în valoare totală echivalentă a 180,85 mil. euro. Până în prezent plățile efectuate au însumat echivalentul a 50,42 mil. euro. În perioada 1 ianuarie 2017 - 28 februarie 2018 nu a fost deschisă nicio sesiune de depunere a cererilor de acord pentru finanțare, iar plățile efectuate au însumat echivalentul a 26,91 mil. euro.

Referitor la *acordarea de ajutor de stat pentru dezvoltarea economică durabilă*, până în luna martie 2018, plățile efectuate au însumat echivalentul a 338,02 mil. euro. Au fost emise 59 de acorduri pentru finanțare, dintre care 20 au fost revocate, iar toate cele 39 de întreprinderi pentru care au fost emise acorduri pentru finanțare au finalizat investițiile și se află în etapa de monitorizare privind menținerea investiției. În perioada 1 ianuarie 2017 - 28 februarie 2018, plățile efectuate au însumat echivalentul a 21,85 mil. euro și patru întreprinderi pentru care au fost emise acorduri pentru finanțare au finalizat investițiile.

Pentru *acordarea de ajutor de stat pentru stimularea creșterii economice prin sprijinirea realizării de investiții*, au fost aprobate patru acorduri pentru finanțare, pentru care a fost alocat un ajutor de stat în valoare totală de 103,11 mil. euro. Din cele patru întreprinderi care au primit ajutoare de stat, o întreprindere se află în etapa de monitorizare privind menținerea investiției, în timp ce trei întreprinderi au terminat etapa de monitorizare privind menținerea investiției. În perioada 1 ianuarie 2017 - 15 martie 2018, o întreprindere a finalizat etapa de monitorizare privind menținerea investiției.

Cât privește *ajutorul de stat privind dezvoltarea regională prin stimularea investițiilor*, până în prezent au fost emise trei acorduri pentru finanțare dintre care unul a fost revocat, fiind efectuate plăți totale în valoare de 29,92 mil. euro, din care, în perioada 1 ianuarie 2017 - 28 februarie 2018, plățile efectuate au însumat echivalentul a 8,72 mil. euro. Cele două întreprinderi pentru care au fost emise acorduri pentru finanțare se află în etapa de implementare a investiției.

În ceea ce privește *acordarea de ajutoare de stat pentru sprijinirea investițiilor care promovează dezvoltarea regională prin utilizarea tehnologiilor noi și crearea de locuri de muncă*, plățile efectuate au însumat echivalentul a 53,65 mil. euro, din care, în perioada 1 ianuarie 2017 - 28 februarie 2018, plățile efectuate au însumat echivalentul a 21,04 mil. euro. Cele 14 întreprinderi pentru care au fost emise acorduri de finanțare se află în etapa de plată, în urma implementării investiției și creării locurilor de muncă. Dintre cele 14 întreprinderi, 12 întreprinderi se află și în etapa de monitorizare a investiției și/ sau a locurilor de muncă create în urma efectuării plății.

O atenție deosebită va fi acordată domeniilor transporturilor și energiei în vederea creșterii competitivității întreprinderilor și a atractivității pentru investitorii străini.

În **domeniul energiei** continuă procesul de elaborare a *Strategiei energetice a României*. Membrii grupului de lucru constituit la nivelul MEN prin OMEn nr. 543/25 iulie 2017 derulează o analiză a textului proiectului de strategie în vederea îndeplinirii obiectivelor de politică energetică și de mediu ale UE, obiective asumate și de România, cu luarea în considerare a următoarelor deziderate naționale: securitatea aprovizionării cu energie și asigurarea dezvoltării economico-sociale, în contextul unei viitoare cereri de energie în creștere; protecția mediului prin limitarea efectelor schimbărilor climatice și asigurarea competitivității economice prin menținerea unui preț suportabil la consumatorii finali.

În ceea ce privește integrarea transfrontalieră a rețelelor energetice, pentru realizarea **interconectării sistemului național de transport de energie electrică**, se află în derulare o serie de **proiecte de interes comun (PIC)**.

Astfel, în cadrul proiectului *Mid Continental East Corridor* (inclus de COM în cea de a treia listă de PIC), se află în derulare lucrările de execuție a unor linii electrice aeriene (LEA) de 400 kV, după cum urmează: Reșița (România) - Pancevo (Serbia), Porțile de Fier – Reșița, dar și lucrări de trecere la 400 kV a LEA 220 kV d.c. Reșița – Timișoara – Săcălaz – Arad, precum și lucrări de extindere/construire a stațiilor de 400 kV aferente (Reșița, Timișoara și Săcălaz). Valoarea totală a investiției este de 633 mil. lei, iar termenul estimat de finalizare este trim. IV/2027.

Continuă și lucrările la proiectele de **interconectare a sistemelor naționale de transport gaze naturale** cu statele vecine (Republica Moldova, Ucraina, Serbia, Bulgaria și Ungaria), după cum urmează:

- **Dezvoltarea sistemului național de transport (SNT) în zona de nord-est a României pentru îmbunătățirea aprovizionării cu gaze naturale a zonei și pentru asigurarea capacității de transport spre Republica Moldova (PI Ungheni).** La finalizarea proiectului se poate asigura presiunea necesară și capacitatea de transport de 1,5 mld. mc/an. Această măsură presupune construirea unei noi conducte de transport (Dn700, Pn 55 bar, direcția Onești - Gherăiești - 104 km și direcția Gherăiești - Lețcani - 61 km) și construirea/extinderea a două stații de comprimare gaze (la Onești și la Gherăiești, fiecare având o putere instalată 9,14 MW, ce va fi realizată prin intermediul a câte două unități de comprimare de 4,57 MW). Valoarea totală a investiției este de 152,7 mil. euro, iar termenul estimat de finalizare este trim. IV/2019.
- **Interconectarea sistemului național de transport gaze naturale cu sistemul de transport gaze naturale din Ucraina, pe direcția Gherăiești – Siret.** Proiectul prevede construirea unei conducte de transport gaze naturale și a instalațiilor aferente, pe direcția Gherăiești – Siret; construirea unei stații de măsurare gaze transfrontalieră, precum și amplificarea stațiilor de comprimare Onești și Gherăiești. Acest proiect este propus în Planul de Dezvoltare 2018-2027, plan care este în curs de elaborare. Valoarea totală estimată a investiției este de 125,0 mil. euro, iar termenul estimat de finalizare este trim. IV/2025.
- **Interconectarea România – Ucraina (PI Isaccea) – Interconectarea sistemului național de transport gaze naturale cu conducta de transport internațional gaze naturale T1 și reverse flow Isaccea.** În acest fel, operatorii sistemelor de transport gaze de pe Coridorul Balcanic au inițiat demersuri comune în vederea asigurării unui flux de gaze bidirecțional (cu utilizarea capacității de transport pe conducta Tranzit 1) dinspre Grecia înspre Ucraina. În acest sens, se are în vedere modernizarea Stațiilor de Măsurare Gaze (SMG) Isaccea 1 și Negru Vodă. Proiectul face parte din prima, a doua și a treia listă de proiecte de interes comun la nivelul UE. Valoarea totală estimată a investiției este de 100,55 mil. euro pentru faza I și 92,19 mil. euro pentru faza II, iar termen estimat de finalizare este sfârșitul anului 2018, pentru faza I, și sfârșitul anului 2019, pentru faza II.
- **Interconectarea România - Ucraina (PI Medieșu Aurit).** Transgaz analizează posibilitatea implementării unei soluții tehnice care să permită un debit de gaze dinspre România spre Ucraina de 1.000.000 mc/zi (la o presiune de 32 bar), sub rezerva obținerii unei confirmări din partea Ukrtransgaz cu privire la posibilitatea acestora de a prelua gaze la această presiune. Transgaz a efectuat un studiu privind lucrările necesare pentru realizarea curgerii bidirecționale pe direcția Khust-Medieșul Aurit în care au fost luate în calcul diferite scenarii de transport a gazelor. Acest studiu va sta la baza întocmirii proiectului tehnic, atât ca date de proiectare, cât și ca repere de lucrări, defalcate în două etape, fără diminuarea capacității de import gaze naturale alocată. În acest sens, prima etapă va aborda lucrări necesare pentru asigurarea curgerii bidirecționale a gazelor prin sistemul actual de măsurare, sistem care va fi modernizat în etapa a doua, cu posibilitatea de înregistrare a gazelor de import/export măsurate în registre separate pentru cele 3 linii de măsurare (2 linii în funcțiune și una de rezervă). Valoarea totală a investiției este de 1 mil. euro, iar termenul estimat de finalizare este trim. IV 2019.
- **Implementarea proiectului Dezvoltarea pe teritoriul României a Sistemului Național de Transport Gaze Naturale pe Coridorul Bulgaria – România – Ungaria – Austria (BRUA) Faza I și II.** Proiectul vizează dezvoltări ale capacităților de transport gaze naturale între interconectările

dintre sistemul românesc de transport gaze naturale și sistemele similare ale Bulgariei și Ungariei, mai precis, constă în construirea unei conducte noi de transport gaze naturale care să realizeze legătura între Nodul Tehnologic Podișor și SMG Horia. În acest scop, MEN a emis Decizia Exhaustivă nr. 1/21 martie 2018 pentru proiectul de interes comun BRUA. Prin emiterea acestei decizii se confirmă finalizarea conformă și completă a procedurii de autorizare a proiectului, initiatorul de proiect putând să înceapă lucrările de implementare. Valoarea totală a investiției este de **547,4 mil. euro**, defalcată astfel:

Faza I: 478,6 mil. euro care constă în construirea unei conducte noi în lungime de 479 km între nodul tehnologic Podișor și Recaş și a trei stații de comprimare, SC Podișor, SC Bibești și SC Jupa, fiecare stație fiind echipată cu câte două agregate de comprimare. La finalizarea proiectului se va realiza o capacitate de 1,75 mld. mc/an la granița cu Ungaria și de 1,5 mld. mc/an la granița cu Bulgaria. Termenul estimat de finalizare este trim. IV/2019.

Faza II: 68,8 mil. euro care constă în construirea unei conducte în lungime de aproximativ 50 km între Recas și SMG Horia, amplificarea celor trei stații de comprimare (Podișor, Bibești și Jupa) prin montarea a câte unui agregat de comprimare suplimentar și amplificarea SMG Horia. La finalizarea proiectului se va realiza o capacitate de 4,4 mld. mc/an la granița cu Ungaria și de 1,5 mld. mc/an la granița cu Bulgaria. Termenul estimat de finalizare este trim. IV/2022.

- **Interconectarea România– Serbia.** Proiectul vizează construirea unei conducte noi de interconectare pe direcția Arad – Mokrin în lungime de aproximativ 97 km din care aproximativ 85 km pe teritoriul României și 12 km pe teritoriul Serbiei. De asemenea, se are în vedere și construirea unei stații de măsurare gaze naturale (amplasată pe teritoriul României). Valoarea totală estimată a investiției este de 42,4 mil. euro iar termenul estimat de finalizare este trim. IV/2020.

În vederea **creșterii concurenței în sectorul energetic**, continuă aplicarea programul de renunțare la prețuri reglementate, atât pentru sectorul energiei electrice, cât și cel al gazelor naturale¹⁰⁰. În sectorul energiei electrice, pentru perioada ianuarie – iunie 2017, procentul de energie electrică achiziționată din piața concurențială pentru clienții casnici a fost de 80% din consumul clienților casnici. Pentru perioada iulie - decembrie 2017, acest procent a fost de 90% din consumul clienților casnici. Începând cu ianuarie 2018 procentul de achiziție din piața concurențială este de 100%.

În sectorul gazelor naturale, conform prevederilor art. 179 și 181 din Legea energiei electrice și gazelor naturale nr. 123/2012, cu modificările și completările ulterioare, piața de gaze naturale este compusă din piața reglementată și piața concurențială, iar tranzacțiile cu gaze naturale se fac angro sau cu amănuntul.

Piața gazelor naturale cuprinde în ceea ce privește furnizarea gazelor naturale:

- furnizarea gazelor naturale către clienții casnici – furnizare pe piața reglementată – până la data de 30 iunie 2021;
- furnizarea gazelor naturale către clienții non-casnici – *furnizare care a fost complet liberalizată începând cu data de 1 ianuarie 2015.*

Conform prevederilor art. I, pct. 5 din OUG nr. 64/2016 pentru modificarea și completarea Legii energiei electrice și a gazelor naturale nr. 123/2012, cu modificările și completările ulterioare, Guvernul României a instituit liberalizarea prețului de achiziție a gazelor naturale, începând cu data de 1 aprilie 2017 și nu liberalizarea completă a prețurilor finale, plătite de consumatorii casnici. *Aceștia vor beneficia, până la 1 iulie 2021, de prețuri finale reglementate, în conformitate cu legislația secundară elaborată și a cărei aplicare este urmărită de către ANRE.*

În **domeniul transporturilor**, obiectivul principal al guvernului îl reprezintă asigurarea infrastructurii și serviciilor, ca suport al activității economice și sociale pentru îmbunătățirea calității vieții. Eforturile se concentrează, în principal, asupra punerii în aplicare a priorităților stabilite prin *Master Planul General*

¹⁰⁰ Consumatorii non-casnici de energie electrică nu mai beneficiază de prețuri reglementate din 1 ianuarie 2014, iar cei de gaze naturale din 1 ianuarie 2015. Pentru consumatorii casnici de energie electrică, calendarul de renunțare la prețuri reglementate s-a finalizat la 31 decembrie 2017. Conform prevederilor art. I, pct. 5 din Ordonanța de Urgență nr. 64/2016 pentru modificarea și completarea Legii energiei electrice și a gazelor naturale nr. 123/2012, cu modificările și completările ulterioare, Guvernul României a instituit liberalizarea prețului de achiziție a gazelor naturale începând cu data de 1 aprilie 2017.

de Transport (MPGT)¹⁰¹. FESI 2014 – 2020 sprijină investițiile pentru dezvoltarea infrastructurii în lungul rețelei TEN-T și pentru modernizarea infrastructurii de transport existente, precum și beneficiarii din sectorul transporturi în pregătirea portofoliului de proiecte pentru perioada 2014-2020 și post-2020.

Pentru **dezvoltarea infrastructurii rutiere**¹⁰², până la sfârșitul trim. I/2018, au fost contractate 16 proiecte (14 proiecte fazate și două proiecte noi) în valoare eligibilă totală de 1.411,7 mil. euro (din cele 29 de proiecte depuse - valoare eligibilă totală de 1.456,5 mil. euro). Șase proiecte, din care patru fazate (valoare totală eligibilă - 610,39 mil. euro) și două proiecte noi (pentru construirea autostrăzii Câmpia Turzii – Ograda – Târgu Mureș și autostrăzii Sebeș-Turda – valoare total eligibilă de 674,12 mil. euro) au fost transmise la COM, fiind aprobată finanțarea a 5 dintre aceste proiecte. Se estimează că, în a doua jumătate a anului 2018, alte cinci proiecte noi (Pod suspendat Brăila, Autostrada Transilvania, Autostrada de Centură București, Autostrada Pitești – Craiova și Autostrada Sibiu – Pitești) vor mai fi transmise spre aprobare COM.

Pentru **stimularea mobilității la nivel regional**¹⁰³, FEDR 2014-2020 finanțează proiectele de investiții de la nivel regional și local pentru modernizarea/ reabilitarea rețelei de drumuri județene situate în proximitatea rețelei TEN-T. Pentru cele 57 de proiecte (în valoare eligibilă de 1.371 mil. euro), semnate până la sfârșitul trim. I/2018, s-au efectuat plăți în valoare de 1,99 mil. euro. Implementarea acestor proiecte va conduce la reconstruirea/ modernizarea a peste 2.300 km de drumuri județene conectate la rețeaua TEN-T. În urma lansării apelurilor dedicate ITI Delta Dunării și celor 12 județe riverane Dunării, în conformitate cu obiectivele SUERD, au fost depuse 38 de proiecte aflate în diferite stadii de evaluare.

Guvernul susține reforma structurală a transportului feroviar în scopul creșterii securității și siguranței utilizatorilor, precum și a ponderii transportului feroviar față de transportul rutier. În acest scop, începând din martie 2017 a devenit operațională **Autoritatea de Reformă Feroviară**¹⁰⁴ (ARF). Până în trim. III/2017, ARF a preluat contractele de servicii publice de transport feroviar de călători de la MT și în februarie 2018 a fost relansată procedura de achiziție a serviciului de consultanță pentru elaborarea studiului *Sustenabilitatea și eficientizarea rețelei feroviare din România*¹⁰⁵. 113 linii de cale ferată vor fi analizate din punct de vedere tehnic și economic și se vor identifica măsuri concrete de eficientizare a rețelei feroviare. Bugetul maxim alocat serviciului de consultanță este de 4,4 mil. lei fără TVA, iar durata contractului va fi de 18 luni de la data atribuirii. În februarie 2018 a fost lansată și procedura de achiziție pentru studiul de fezabilitate și aplicația de finanțare pentru material rulant. ARF beneficiază de asistență din partea experților BEI¹⁰⁶ pentru pregătirea documentației necesare achiziției de material rulant (termen estimat – octombrie 2018), atribuirea și monitorizarea contractelor de servicii publice, implementarea studiului de restructurare a rețelei feroviare și pentru dezvoltarea capacității administrative.

Pentru **dezvoltarea infrastructurii feroviare**¹⁰⁷ continuă implementarea și pregătirea de proiecte de investiții pentru dezvoltarea și modernizarea infrastructurii feroviare amplasate pe rețeaua TEN-T centrală și globală, achiziția sistemului ERTMS (Sistemul Feroviar European de Management al Traficului) și modernizarea garilor. La nivelul trim. I/2018 erau înregistrate cheltuieli de 438,8 mil. euro pentru implementarea celor nouă proiecte contractate în scopul modernizării liniei feroviare între granița cu Ungaria și Constanța, în valoare eligibilă totală de 2.260,7 mil. euro (din care un proiect nou -

¹⁰¹ HG nr. 666/2016 pentru aprobarea documentului strategic Master Planul General de Transport al României

¹⁰² POIM, AP 1 Îmbunătățirea mobilității prin dezvoltarea rețelei TEN-T și a transportului cu metroul: OS 1.1 – Creșterea mobilității prin dezvoltarea transportului rutier pe rețeaua TEN-T centrală; AP 2 Dezvoltarea unui sistem de transport multimodal, de calitate, durabil și eficient: OS 2.1 – Creșterea mobilității pe rețeaua TEN-T și O.S 2.2 – Creșterea accesibilității zonelor cu o conectivitate redusă la infrastructura rutieră a TEN-T. Buget alocat FEDR + FC + BS: 3.450 mil. euro

¹⁰³ POR, Prioritatea de investiții 6.1 – Stimularea mobilității regionale prin conectarea nodurilor secundare și terțiare la infrastructura TEN-T, inclusiv a nodurilor multimodale

¹⁰⁴ OUG nr. 62/2016 privind înființarea ARF și HG nr. 98/2017 privind organizarea și funcționarea ARF

¹⁰⁵ În data de 24.11.2017, ARF a publicat în SEAP anunțul de participare nr.180598/10.11.2017. Acesta a fost anulat în baza prevederilor art. 212, alin. 2 din Legea nr.98/2016 coroborat cu art. 1 alin. 2 și 3 din HG nr.395/2016. Documentația de atribuire a fost transmisă spre validare la ANAP în data de 22.12.2017, fiind validată în data de 07.02.2018, iar după parcurgerea procedurilor legale, la data de 09.02.2018 a fost publicat Anunțul de participare nr.182558 în SEAP și în JOUE în data de 13.02.2018 cu nr. 2018/S030-066628

¹⁰⁶ În baza Acordului de implementare pentru *Acordul PASSA* nr.193/MN între MFE și ARF

¹⁰⁷ POIM, AP 1 Îmbunătățirea mobilității prin dezvoltarea rețelei TEN-T și a transportului cu metroul: OS 1.2 – Creșterea mobilității pe rețeaua feroviară TEN-T centrală; AP 2 Dezvoltarea unui sistem de transport multimodal, de calitate, durabil și eficient: OS 2.7 – Creșterea sustenabilității și calității transportului feroviar. Buget alocat FEDR+FC+BS: 1.855,28 mil. euro

reabilitarea secțiunii de cale ferată km 614 – Gurasada – Simeria, aprobat de COM pentru finanțare din FESI 2014 – 2020 în februarie 2018). În cadrul CEF au fost semnate două contracte de finanțare pentru lucrări în valoare de 1.335,64 mil. euro pentru sectoarele de cale ferată Brașov-Apața, Cața-Sighișoara și Apața-Cața și patru contracte de finanțare (18,84 mil. euro) a studiilor de fezabilitate pentru secțiunile de cale ferată Predeal-Brașov, Craiova-Drobeta Turnu Severin–Caransebeș, Craiova-Calafat și Port Constanța.

În 2018 continuă implementarea proiectelor de **dezvoltare a infrastructurii de metrou**¹⁰⁸. În trim. I/2018 erau contractate patru proiecte în valoare eligibilă totală de 396,5 mil. euro, din care trei fazate (Magistrala 5 – Secțiunea Râul Doamnei - Eroilor, inclusiv Valea Ialomiței; Magistrala 4 Racordul 2 Secțiunea Parc Bazilescu – Străulești; modernizarea instalațiilor de ventilație pe magistralele 1,2,3 și tronsonul de legătură de metrou - Tronsonul Petrache Poenaru - Timpuri Noi) și un proiect nou (Magistrala 6/M6 1Mai – Otopeni). Implementarea, în 2017, a proiectelor fazate a condus la construirea a 1,89 km noi de linii de metrou și la punerea în funcțiune a instalațiilor de ventilație pe tronsonul Petrache Poenaru – Timpuri Noi, nivelul cheltuielilor ridicându-se la 166,7 mil. euro. Proiectul nou M6 va asigura conexiunea directă între București și Otopeni, respectiv între Gara de Nord București și Aeroportul Internațional Henri Coandă, prin construirea, până în 2023, a unei noi linii de metrou cu o lungime de 14,2 km și 12 stații de metrou.

FEDR 2014-2020 sprijină dezvoltarea unui sistem de transport multimodal, de calitate, durabil și eficient. Pentru **dezvoltarea infrastructurii aeroportuare**¹⁰⁹, a fost finalizat proiectul fazat – Aeroport Craiova și se estimează că lucrările de modernizare vor fi recepționate în cursul anului 2018. În luna ianuarie 2018 a fost lansat apelul pentru proiectele noi prioritizate prin MPGT, în valoare de 44,7 mil. euro.

Dezvoltarea transportului naval și intermodal¹¹⁰ vizează creșterea transportului pe căile navigabile și a volumului de mărfuri tranzitate prin terminale intermodale și porturi. În ianuarie 2018 au fost lansate apeluri, în valoare de 389 mil. euro, pentru proiecte (noi și fazate) având ca scop îmbunătățirea condițiilor de navigație pe Dunăre și pe canalele navigabile, modernizarea și dezvoltarea infrastructurii portuare, precum și a terminalelor intermodale/ multimodale. Printre proiectele aflate în derulare se numără: elaborarea studiului de fezabilitate pentru sectorul comun româno – bulgar al Dunării (470 km) și lucrări de protecție și consolidări maluri pe Canalul Dunăre – Marea Neagră, sectorul Cumpăna – Agigea (8 km); pregătirea proiectelor de infrastructură în Portul Constanța; reabilitarea a trei ecluze (Cernavodă, Agigea și Ovidiu); modernizarea portului Galați (proiectul *Platformă multimodală Galați - înlăturarea blocajelor majore prin modernizarea infrastructurii existente și asigurarea conexiunilor lipsă pentru rețeaua centrală Rhin - Dunăre / Alpi*).

În 2018, continuă finanțarea din FEDR 2014 – 2020 a proiectelor având ca scop **îmbunătățirea siguranței pe toate tipurile de transport și reducerea impactului transporturilor asupra mediului**¹¹¹, inclusiv prin instalarea sistemelor de transport inteligente (ITS). Până la sfârșitul trim. I/2018, din cele șase proiecte depuse, au fost contractate trei proiecte (în valoare eligibilă totală de 14,07 mil. euro) a căror implementare va contribui la scăderea numărului accidente și de decese înregistrate în urma accidentelor rutiere.

În ceea ce privește **îmbunătățirea capacității de gestionare a fondurilor europene și de pregătire și implementare a proiectelor de infrastructură de transport**, continuă implementarea a două proiecte de asistență tehnică¹¹² din partea BEI. Cu sprijinul experților BEI au fost aplicate măsuri pentru

¹⁰⁸ POIM, AP 1 Îmbunătățirea mobilității prin dezvoltarea rețelei TEN-T și a transportului cu metroul: OS 1.4 - Creșterea gradului de utilizare a transportului cu metroul în București - Ilfov. Buget alocat FC+BS (2017 – 2018): 682,67 mil. euro

¹⁰⁹ POIM, AP 2 Dezvoltarea unui sistem de transport multimodal, de calitate, durabil și eficient: OS 2.3 – Creșterea gradului de utilizare sustenabilă a aeroporturilor. Buget alocat FEDR+BS: 53,25 mil. euro

¹¹⁰ POIM, AP 1 Îmbunătățirea mobilității prin dezvoltarea rețelei TEN-T și a transportului cu metroul: OS 1.3 – Creșterea gradului de utilizare a căilor navigabile și a porturilor situate pe rețeaua TEN-T central și AP 2 Dezvoltarea unui sistem de transport multimodal, de calitate, durabil și eficient: OS 2.4 – Creșterea volumului de mărfuri tranzitate prin terminale intermodale și porturi. Buget alocat FEDR+FC+BS: 583,8 mil. euro

¹¹¹ POIM, AP 2 Dezvoltarea unui sistem de transport multimodal, de calitate, durabil și eficient: OS 2.5 – Creșterea gradului de siguranță și securitate pe toate modurile de transport și reducerea impactului transporturilor asupra mediului. Buget alocat FEDR + BS: 85,2 mil. euro

¹¹² POAT, AP 1 – Întărirea capacității beneficiarilor de a pregăti și implementa proiecte finanțate din FESI și diseminarea informațiilor privind aceste fonduri, OS 1.1 – Întărirea capacității beneficiarilor de proiecte finanțate din FESI de a pregăti și implementa proiecte,

îndeplinirea condiționalităților ex-ante aferente sectorului de transport și a fost dezvoltat instrumentului IT pentru monitorizarea proiectelor și pregătirea specificațiilor tehnice. Pentru *întărirea capacității administrative a beneficiarilor din domeniul transporturilor* au demarat acțiunile de instruire, au fost elaborate proceduri (ex. cadrul de control intern la nivelul CNAIR) și au fost finalizate listele de verificare (check-list) privind pregătirea proiectelor și a documentației de achiziție publică. În 2018, BEI va continua să acorde sprijin atât pentru pregătirea de proiecte noi de infrastructură (dezvoltarea a cca. 30 de aplicații de finanțare, pregătirea achizițiilor publice), cât și pentru evaluarea/ contractarea/ implementarea/ monitorizarea proiectelor.

Contractele de performanță încheiate în 2017 cu operatorii de infrastructură de transport rutier și feroviar stabilesc drepturile și obligațiile beneficiarilor de fonduri structurale cu privire la depunerea aplicațiilor de finanțare și a cererilor de rambursare, precum și la monitorizarea indicatorilor de performanță în vederea unei dezvoltări sustenabile a infrastructurii de transport și atingerea indicatorilor de rezultat. Lista de proiecte, cu termene pentru pregătire și implementare este inclusă în contractele de performanță, ceea ce implică luarea unor decizii în scopul demarării/ implementării și finalizării proiectelor la standardele impuse pentru asigurarea finanțării din fonduri nerambursabile.

Îmbunătățirea cadrului legislativ are ca scop **accelerarea implementării proiectelor de infrastructură**. Punerea în aplicare a prevederilor OUG nr. 49/2017¹¹³ referitoare la posibilitatea emiterii autorizațiilor de construire fără elaborarea și aprobarea prealabilă a unei documentații de amenajare a teritoriului sau de urbanism pentru proiectele de infrastructură de transport de interes național, contribuie la reducerea duratei procesului de autorizare a lucrărilor de construcții pentru proiectele prioritare. În plus, introducerea prin HG nr. 1/2018¹¹⁴ a modelului-cadru de acord contractual (pentru contractele de achiziție publică sau sectorială de lucrări de proiectare și execuție sau exclusiv de execuție) asigură un cadru de reglementare unitar, aliniat la practica internațională și care răspunde problemelor majore în implementarea proiectelor de infrastructură (întârzieri majore în atribuirea contractelor, revendicări, dispute, litigii, etc.).

Pentru asigurarea unei implementări eficiente a proiectelor de infrastructură de transport, elaborarea unor documentații tehnico-economice de calitate reprezintă o precondiție. În acest scop, punerea în aplicare a prevederilor Memorandumului nr. 50348/27 decembrie 2017 are ca scop **pregătirea unui portofoliu de proiecte strategice** (din lista proiectelor prioritare stabilite prin MPGT) care să atingă un grad de maturitate suficient de mare pentru demararea licitațiilor și a implementării începând cu anul 2019. Pregătirea în avans a unui portofoliu de proiecte prezintă o serie de avantaje, printre care evitarea pierderilor de timp în implementarea proiectelor, creșterea gradului de absorbție și evitarea riscului pierderii de fonduri europene disponibile pentru infrastructura de transport, precum și posibilitatea accesării altor mecanisme de finanțare.

3.3.4. Îmbunătățirea performanțelor întreprinderilor publice (ÎP)

În conformitate cu prevederile OUG nr. 109/2011 privind guvernanța corporativă a întreprinderilor de stat, cu modificările și completările ulterioare, raportul pentru anul 2016 privind evoluția și performanța activității regiilor autonome și societăților la care MEc, MEN și MFP dețin calitatea de autoritate publică tutelară a fost elaborat, fiind publicat pe pagina de internet a celor două instituții. Raportul anual 2017 privind activitatea întreprinderilor publice va fi elaborat până în luna august 2018, conform prevederilor art. 58 din OUG nr. 109/2011.

Pentru întărirea **disciplinei financiare la nivelul ÎP**, MFP monitorizează aplicarea OMFP nr. 666/2015 privind aplicarea Reglementărilor contabile conforme cu Standardele internaționale de raportare financiară (IFRS) de către unele entități cu capital de stat la cele 17 ÎP prevăzute în ordin. Stadiul întocmirii în scop informativ a unui set de situații financiare anuale individuale (SFA) conform

proiectul *Asigurarea de servicii de asistență tehnică din partea experților BEI pentru gestionarea POIM la nivelul beneficiarilor din transport și medii* (buget alocat FEDR+BS: 6,681 mil. euro) și AP 2 – Sprijin pentru coordonarea, gestionarea și controlul FESI, OS 2.1 – Îmbunătățirea cadrului de reglementare, strategic și procedural pentru coordonarea și implementarea FESI, proiectul *Asigurarea de servicii de asistență tehnică din partea experților BEI pentru gestionarea POIM la nivelul AM POIM și al structurilor cu rol de OI* (buget alocat FEDR+BS: 9,319 mil. euro). Proiecte derulate în conformitate cu *Acordul PASSA*

¹¹³ OUG nr. 49/2017 privind unele măsuri în vederea accelerării implementării proiectelor de infrastructură de transport de interes național

¹¹⁴ HG nr. 1/2018 pentru aprobarea condițiilor generale și specifice pentru anumite categorii de contracte de achiziție aferente obiectivelor de investiții finanțate din fonduri publice

standardelor IFRS pentru exercițiul financiar 2016 este următorul: 15 operatori economici au întocmit SFA, doi operatori economici sunt în curs de elaborare a SFA.

Pentru exercitarea atribuțiilor în aplicarea prevederilor Legii nr. 111/2016 privind guvernanta corporativă continuă **procesul de consolidare/creare a structurilor responsabile în gestionarea ÎP din cadrul autorităților tutelare**, având ca principale obiective asigurarea transparenței și integrității în aplicarea principiilor guvernantei corporative la nivelul ÎP, monitorizarea rezultatelor operaționale ale ÎP din subordine, precum și asigurarea unui management stabil și eficient la nivelul acestora. Astfel, în subordinea MEc, funcționează *Departamentul pentru Privatizare și Administrarea Participațiilor Statului (D.P.A.P.S.)* ca structură de guvernanta corporativă; în cadrul MT a fost înființată și este operațională *Direcția de Guvernanta Corporativă*, iar la nivelul MEN a fost suplimentat numărul de personal al *Direcției Generale Privatizare și Administrare a Participațiilor Statului*, respectiv al *Direcției Administrare Participații*, care a fost organizată la nivel de compartimente.

În privința **selectării managementului profesionist la ÎP în conformitate cu principiile guvernantei corporative** la data de 27 septembrie 2017, guvernul a aprobat Memorandumul cu tema: *Măsuri în vederea redresării activității Companiei Naționale “Poșta Română”*, urmând ca MCSI să reia procedurile prevazute de OUG 109/2011. În cazul Societății Naționale Radiocomunicații S.A., urmează să se organizeze o altă selecție privind guvernanta corporativă.

În urma evaluării ofertelor depuse pentru SPEEH Hidroelectrica S.A. în septembrie 2017, MEN a decis, la începutul lunii octombrie 2017, anularea procedurii și reluarea acesteia. La solicitarea MEN, în adunarea generală a acționarilor Societăților SNGN Romgaz SA, OIL Terminal SA, Conpet SA s-a aprobat declanșarea procedurii de selecție a administratorilor, procedura urmând a fi derulată de Comitetul de nominalizare și remunerare constituit la nivelul Consiliului de Administrație al Societăților, cu asistența unui expert independent specializat în recrutare resurse umane. În cursul anului 2018, se va desfășura procedura de selecție a membrilor Consiliului de Supraveghere la SPEEH Hidroelectrica SA.

Prin Ordinul ministrului economiei nr. 798/25 iulie 2017 s-a dispus declanșarea procedurii de selecție la întreprinderile publice aflate sub autoritatea MEc, respectiv 40 de ÎP, precum și modalitatea de derulare a acesteia.

Astfel, Autoritatea Publică Tutelară (APT), respectiv MEc, au decis pentru unele ÎP ca procesul de selecție a membrilor consiliului de administrație (CA)/consiliului de supraveghere (CS) să fie realizat de o comisie constituită la nivel APT și asistată de un expert independent, persoană juridică specializată în recrutarea resurselor umane. La CNTEE Transelectrica S.A. a fost derulată procedura de selecție, iar la nivelul *Direcției pentru Administrare Portofoliu Participații și Guvernanta Corporativă (DPAPS)*, a avut loc procedura de achiziție a expertului independent, urmând ca în anul 2018 să se desfășoare procesul de selecție. La S.N. Transgaz S.A. procesul de selecție s-a finalizat prin desemnarea de către adunarea generală a acționarilor a doi membri CA; la Societatea Națională a Sării S.A. a fost încheiată selecția pentru ocuparea unei poziții vacante de membru în CA iar la Societatea Națională a Apelor Minerale S.A. urmează să se deruleze procedura de selecție pentru ocuparea a patru poziții vacante de membru în CA. Pentru celelalte ÎP, APT a decis ca procesul de selecție să se realizeze de către comisii constituite la nivelul APT sau de către Comitetul de nominalizare și remunerare (CNR) al respectivei întreprinderi.

Continuă activitățile derulate în scopul **selectării managementului profesionist la ÎP din domeniul transporturilor**¹¹⁵. Printre progresele realizate se numără: elaborarea proiectelor de componente inițiale ale Planurilor de selecție a membrilor consiliilor de administrație (CA); derularea licitației pentru contractarea de servicii de asistență pentru recrutarea și selecția de personal în vederea numirii membrilor CA la 17 ÎP¹¹⁶; finalizarea procedurii de recrutare și selecție a membrilor CA la CN

¹¹⁵ 20 de ÎP stabilite în baza OMT nr. 348/20 martie 2017 și a OMT nr. 573/23 mai 2017

¹¹⁶ RA Administrația Fluvială a Dunării de Jos Galați, RA Administrația Română a Serviciilor de Trafic Aerian – ROMATSA, SC Compania Națională de Transporturi Aeriene Române Tarom SA, CN Aeroporturi București SA, SN Aeroportul Internațional Mihail Kogălniceanu – Constanța SA, CN Căi Ferate CFR SA, SN Transport Feroviar de Călători - CFR Călători SA, SN Transport Feroviar de Marfă – CFR Marfă SA, SN Telecomunicații CFR SA, CN de Administrare a Infrastructurii Rutiere SA, CN de Investiții Rutiere SA, CN Administrația Canalelor Navigabile SA, CN Administrația Porturilor Dunării Maritime SA Galați, CN Administrația Porturilor Dunării Fluviale SA Giurgiu, SN “Aeroportul Internațional Timișoara – Traian Vuia” SA, SC de Transport cu Metroul București “Metrorex” SA,

Administrația Porturilor Maritime Constanța și numirea CA la două regii autonome și anume RA Registrul Auto Român și RA Autoritatea Aeronautică Civilă Română.

În vederea creșterii performanțelor economice a unor **ÎP din domeniul energiei, transporturilor și industriei de apărare** se au în vedere acțiuni pentru continuarea procesului de restructurare/reorganizare și eficientizare a acestora, astfel:

- în domeniul energiei: a treia revizie a planului de restructurare a *Complexului Energetic Oltenia SA*, corespunzătoare anului 2018, se află în curs de analiză în vederea aprobării la nivelul MEN; Planul de restructurare revizuit al *Companiei Naționale a Uraniului S.A.* a fost elaborat și este în curs de analiză la nivelul direcțiilor din cadrul MEN;
- în domeniul transporturilor: punerea în aplicare a prevederilor *OG nr. 16/2017 pentru modificarea și completarea OUG nr. 55/2016* vizează remedierea unor disfuncționalități în aplicarea prevederilor legislative, astfel încât, până la operaționalizarea *Companiei Naționale de Investiții Rutiere (CNIR)*, *Compania Națională pentru Administrarea Infrastructurii Rutiere (CNAIR)* să poată derula unele activități din responsabilitatea companiei de investiții, în conformitate cu obiectivele MPGT; pentru eficientizarea activității *TAROM* se are în vedere (1) atragerea unui număr cât mai mare de pasageri (prin participarea la târguri de profil pentru impulsionearea creșterii volumului de vânzări, eficientizarea activităților agențiilor externe proprii *TAROM*, implementarea unui proiect pilot de oferte tarifare fără bagaj inclus, pe relația Budapesta, elaborarea unei politici unitare pentru atragerea clienților de tip corporate, diversificarea produsului de tip abonament pe zborurile interne și externe, implementarea sistemului de vânzare online direct pe site-ul companiei), (2) reînnoirea flotei prin achiziționarea în leasing a 27 aeronave moderne cu un consum scăzut de combustibil și poluare fonică (compania are în vedere mai multe scenarii de optimizare/uniformizare a flotei, aflându-se în negociere cu producătorii de aeronave cât și cu firme specializate de leasing), (3) dezvoltarea departamentului de marketing prin deschiderea de noi rute zonale sau unele de lung curier înspre America sau Asia (se analizează posibilitățile de operare către Tbilisi, Baku, Odesa și Erevan începând cu sezonul de vară 2018) și (4) implementarea sistemului online direct pe site-ul companiei (noul website a fost finalizat, vânzările directe online fiind în creștere și a fost avizată propunerea de implementare a unei platforme software CRM);
- în domeniul industriei de apărare: CN ROMARM și filialele sale urmează să depună programele de restructurare la DPAPS (MEc) în vederea obținerii aprobării AGA.

În vederea *administrării și valorificării eficiente a participațiilor statului*, proiectul de Lege privind administrarea și valorificarea participațiilor statului a fost transmis instituțiilor co-inițiatoare și avizatoare odată cu publicarea pentru dezbatere publică. În urma circuitului parcurs, s-au primit recomandări din partea COM, precum și alte observații și propuneri de îmbunătățire. După integrarea acestora, proiectul acestui act normativ urmează să fie retransmis pe circuitul de avizare. Ulterior aprobării de către guvern, proiectul de lege va fi înaintat Parlamentului României. Proiectul de lege urmărește reglementarea coerentă și unitară pentru derularea de către toate instituțiile implicate în activități de administrare, restructurare, reorganizare și valorificare de acțiuni, la operatorii economici aflați sub autoritatea acestora, care să aibă finalitate în optimizarea acestor procese. În cadrul acestuia sunt incluse și aspecte privind consolidarea poziției statului în calitate de acționar la unele societăți.

În ceea ce privește **Fondul Suveran de Dezvoltare și Investiții (FSDI)**, în anul 2017 MFP a supus dezbaterii publice proiectul de lege privind înființarea FSDI - S.A. și pentru modificarea unor acte normative. În cursul aceluiași an a fost inițiat și procesul de consultare cu Eurostat privind opinia ex-ante referitoare la clasificarea Fondului Suveran de Dezvoltare și Investiții (FSDI) în conturile naționale.

Totodată, având în vedere că perioada estimată pentru aprobarea actului normativ de înființare a FSDI și de organizare a activității FSDI este estimată la cca 18 luni, apreciem că impactul negativ asupra bugetului de stat, din dividendele aferente pachetelor de acțiuni ce vor constitui aport în natură la capitalul social al FSDI se va înregistra în 2019, impact ce se va compensa în anii următori cu dividendele plătite de FSDI statului, în calitate de acționar unic. În prezent autoritățile române poartă discuții cu Eurostat pe tema clasificării FSDI în afara sectorului administrației publice.

Totodată, în Parlament există în prezent o inițiativă legislativă privind înființarea FSDI, la care MFP urmează să prezinte amendamente în vederea armonizării acestuia cu proiectul de lege inițiat de MFP, revizuit în urma procesului de consultare publică și de consultare cu Eurostat privind clasificarea FSDI în afara sectorului administrației publice.

PROIECT

4. OBIECTIVE NAȚIONALE EUROPA 2020

Acest capitol cuprinde măsurile noi de reformă, măsurile care sunt continuate, precum și evoluțiile cu privire la realizarea obiectivelor naționale *Europa 2020*. De asemenea, sunt abordate anumite provocări constatate de COM în *Raportul de țară al României pentru 2018*.

4.1. Ocuparea forței de muncă

În anul 2017, **rata de ocupare a populației în vârstă de 20-64 ani** s-a menținut pe o traiectorie ascendentă, atingând nivelul de 68,8%, cu 1,2 puncte procentuale sub ținta națională Europa 2020, iar rata de ocupare a tinerilor (15-24 ani) s-a situat la 24,4%.

Direcții de acțiune:

- ✓ **modernizarea instituțiilor pieței forței de muncă**
- ✓ **reducerea disparităților teritoriale în materie de ocupare**
- ✓ **adaptarea lucrătorilor și a întreprinderilor la schimbările pieței muncii**
- ✓ **acces egal la învățarea pe tot parcursul vieții pentru toate grupurile de vârstă**
- ✓ **integrarea socio-economică a tinerilor NEETs**
- ✓ **creșterea calității ocupării în mediul rural**

Consolidarea capacității instituționale a ANOFM beneficiază de finanțare din FSE 2014-2020 pentru adaptarea structurilor Serviciului Public de Ocupare (SPO) la cerințele și dinamica pieței muncii, corelarea cererii cu oferta de forță de muncă, introducerea unor noi instrumente/ sisteme/ proceduri/ servicii/ mecanisme și îmbunătățirea/ diversificarea serviciilor oferite angajatorilor și persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă. Vor fi formați experții agenției pentru a oferi servicii adaptate beneficiarilor, dezvoltate/ consolidate/ integrate servicii de tip *call center* și ghișee electronice pentru cetățeni și, nu în ultimul rând, vor fi realizate baze de date și va fi obținută interoperabilitatea bazelor de date care includ angajatorii, instituțiile de învățământ și persoanele inactive. Abordarea ANOFM pentru proiectele aflate în implementare sau cele viitoare se bazează pe parteneriate, agenția având deja stabilită o colaborare cu MEN, MMJS, ANPIS și ANPD.

ANOFM aplică procedura de profilare¹¹⁷ a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă, criteriile de definire a nivelului de ocupare incluzând aspecte geografice/ demografice/ ocupaționale, nivelul de educație și apartenența la un grup vulnerabil sau cu cerințe speciale.

Agenția și-a propus să introducă **managementul de caz**, pentru care a întocmit o fișă de proiect finanțat din FSE 2014-2020. Va fi elaborat un sistem de management de caz pentru persoanele care se înregistrează la ANOFM în căutarea unui loc de muncă și creat un pachet integrat de servicii sociale și măsuri de activare (RST 2), în principal cu implicarea agenției și a serviciilor de asistență socială, dar și a altor operatori de piață publici sau non-publici. Rezultatul va consta în integrarea pe piața muncii a persoanelor cu cerințe complexe, cum ar fi **șomerii de lungă durată și persoanele cu handicap**. Proiectul vizează instruirea a 1.000 angajați ai SPO și recrutarea de personal suplimentar (contractual), estimările indicând 500 consilieri pentru managementul de caz, 12 consilieri pentru persoane de etnie romă și 42 consilieri pentru persoane cu handicap. Abordarea specifică proiectului va constitui baza pentru îndeplinirea de către ANOFM a rolului de punct unic de contact pentru punerea în aplicare a Recomandării *Consiliului privind integrarea pe piața muncii a șomerilor de lungă durată (2016/C 67/01)*.

ANOFM a depus spre validare la MFE fișa proiectului *Relația SPO cu angajatorii – eSPOR (employer SPO Relation)*, finanțat din FSE 2014-2020¹¹⁸. Proiectul vizează 21.000 angajatori ce utilizează serviciile SPO, introducerea în portalul on-line a 100.000 locuri de muncă vacante, realizarea a patru prognoze pe termen scurt și patru analize ale pieței muncii pentru fiecare județ și la nivel național, o prognoză pe termen mediu și lung pentru fiecare județ și la nivel național și un set de instrumente/sisteme/proceduri/servicii/mecanisme care vor contribui la corelarea cererii cu oferta pe

¹¹⁷ Ordinul președintelui ANOFM nr. 11/2018 pentru aprobarea Procedurii de profilare a persoanelor în căutarea unui loc de muncă înregistrate la agențiile pentru ocuparea forței de muncă

¹¹⁸ POCU, AP 3 - Locuri de muncă pentru toți, OS 3.10

piața muncii și monitorizarea/evaluarea serviciilor furnizate de SPO. Un alt proiect destinat creșterii gradului de acoperire a serviciilor oferite persoanelor cu handicap aflate în căutarea unui loc de muncă și antreprenorilor este prezentat la secțiunea 4.8.

De la bugetul de stat au fost finanțate investiții în companii pentru crearea locurilor de muncă și reducerea disparităților regionale¹¹⁹, până în martie 2018, fiind aprobate 43 acorduri de finanțare, în valoare de 46,03 mil. euro și efectuate plăți însumând echivalentul a 1,03 mil. euro (din care 0,86 mil. euro în perioada 1 ianuarie 2017 – 28 februarie 2018). Ca urmare a implementării acestor investiții au fost create 4.942 noi locuri de muncă.

Persistența unei rate de inactivitate care se menține la valori ridicate¹²⁰ conduce la implementarea unor măsuri care să mobilizeze anumite segmente de populație aflate tradițional departe de piața muncii, crescând potențialul acestora de ocupare. Pentru o mai bună utilizare a forței de muncă adiționale - **șomeri/ șomeri de lungă durată și persoane inative apte de muncă, persoane cu handicap, persoane de etnie romă, persoane din mediul rural care trăiesc din agricultura de subzistență și semisubzistență** - vor fi implementate scheme de stimulare a mobilității în scop de muncă și subvenționare a locurilor de muncă (RST 2), cu o finanțare de 91 mil. euro, alte 206 mil. euro fiind alocate pentru programe de ucenicie și stagii și 135,663 mil. euro pentru îmbunătățirea nivelului competențelor profesionale. Complementar, prin implementarea *Programului de ocupare 2017* finanțat din BAS, au fost angajați 5.759 șomeri de lungă durată iar 27.129 persoane au beneficiat de prima de activare.

În vederea **diversificării opțiunilor de activare pe piața muncii**¹²¹ (RST 2) pentru șomeri, persoane inative apte de muncă sau persoane care au un loc de muncă dar înființează o afacere în scopul creării de noi locuri de muncă vor fi implementate schemele de antreprenoriat *Diaspora Start Up* (33 contracte semnate însumând 78,583 mil. euro) și *România Start Up Plus* (195 proiecte aprobate în valoare de 530,8 mil. euro). În plus, se preconizează înființarea a peste 20.900 noi locuri de muncă prin derularea programului *Start Up Nation România*, alte 850 noi locuri de muncă fiind create prin realizarea unor investiții de către IMM-uri¹²².

Viața profesională cunoaște transformări prin efectul combinat al progresului tehnologic și al remodelării unor sectoare economice, forța de muncă fiind nevoită să dobândească noi competențe sau să se adapteze noilor modele de afaceri. Aceste evoluții determină **adaptarea la schimbare a lucrătorilor, întreprinderilor și a antreprenorilor**¹²³, în anul 2017 fiind derulate două apeluri de proiecte destinate creșterii competitivității întreprinderilor și a resurselor umane (156 proiecte aprobate pentru finanțare). Un al treilea apel (în valoare de 86,983 mil. euro), care urmează a fi lansat în anul 2018, va finanța măsuri de reorientare profesională pentru lucrătorii confrunțați cu riscul de a fi disponibilizați, ceea ce va contribui la creșterea șanselor lor de reintegrare pe piața muncii.

Creșterea calității ocupării poate fi realizată prin stimularea forței de muncă pentru dobândirea de noi competențe, ceea ce va permite atât îmbunătățirea productivității muncii, cât și adaptarea la provocările generate de modernizarea pieței muncii. Vor fi sprijinite financiar (alocare de 154,466 mil. euro) investiții în **formarea profesională pe tot parcursul vieții** (RST 2), inclusiv recunoașterea și certificarea rezultatelor învățării dobândite în contexte non-formale și informale, pentru elevii și ucenicii care provin din comunități dezavantajate, cu accent pe cei din mediul rural și cei de etnie romă, precum și pentru persoanele adulte cu nivel scăzut de calificare și cele cu vârsta peste 40 ani din zone rurale defavorizate.

Deși în ușoară scădere față de anul precedent, în anul 2017, rata tinerilor NEETs¹²⁴ a fost de 17,3%, una dintre cele mai mari din UE-28. Ca urmare a implementării *Programului de ocupare 2017*, ponderea

¹¹⁹ HG nr. 332/2014 privind instituirea unei scheme de ajutor de stat pentru sprijinirea investițiilor care promovează dezvoltarea regională prin crearea de locuri de muncă

¹²⁰ În trim. III/2017, rata de inactivitate pentru grupa de vârstă 20-64 ani a fost 27,5%, sursa: Eurostat

¹²¹ POCU, AP 3 Locuri de muncă pentru toți, PI 8iii–Ocupare pe cont propriu, antreprenoriat și creare de întreprinderi, inclusiv IMM inovative

¹²² *Programul româno-elvețian pentru IMM-uri*, componentă a *Programului de cooperare elvețiano-român* instituit în baza Acordului cadru dintre Guvernul Română și Consiliul Federal Elvețian, semnat la Berna la data de 7 septembrie 2010

¹²³ POCU, AP 3 Locuri de muncă pentru toți, PI 8v–Adaptarea la schimbare a lucrătorilor, a întreprinderilor și a antreprenorilor

¹²⁴ Tineri din grupa de vârstă 15-24 ani care nu sunt integrați pe piața muncii sau incluși în sistemul de educație sau formare

tinerilor cu vârsta sub 25 ani¹²⁵ care, în termen de patru luni de la înregistrarea la SPO, au participat la un program de formare, au încheiat un contract de ucenicie sau de stagiu a fost de 59,1%. În anul 2017, 64.993 **tineri NEETs** au beneficiat de măsuri de activare, finanțate din BAS, din care 26.043 tineri NEETs au fost angajați, iar în primele două luni ale anului 2018, 3.692 tineri NEETs au intrat pe piața muncii.

În anul 2017 a fost introdusă în legislație *Prima de încadrare*. Astfel, tinerii absolvenți ai instituțiilor de învățământ și absolvenții școlilor speciale, în vârstă de cel puțin 16 ani, care, în termen de 60 de zile de la absolvire, se înregistrează la agențiile pentru ocuparea forței de muncă și se angajează cu normă întreagă pentru o perioadă mai mare de 12 luni beneficiază de o primă de încadrare în cuantum de 1.500 lei, finanțată din BAS.

Două proiecte destinate tinerilor NEETs¹²⁶ (RST 2), pentru care ANOFM a depus fișele la MFE, vor finanța din FSE 2014-2020 scheme de ucenicie la locul de muncă și stagii pentru absolvenți. Primul proiect are ca obiectiv îmbunătățirea șanselor de ocupare pentru minimum 115 tineri NEETs înregistrați la SPO în regiunea București-Ilfov, iar cel de-al doilea vizează minimum 900 tineri NEETs din regiunile Nord-Est, Nord-Vest, Vest și Sud-Vest Oltenia. Al treilea proiect (scheme de activare și mobilitate implementate pe parcursul a doi ani) va oferi noi oportunități de integrare pe piața muncii pentru 1.200 tineri NEETs din regiunile Centru, Sud-Est și Sud-Muntenia.

ANOFM implementează, pe parcursul a 48 luni, proiectul *Înregistrarea Tinerilor în Evidențele Serviciului Public de Ocupare - INTESPO*¹²⁷ (în valoare 47,474 mil. euro), având ca grup țintă 200.000 tineri NEETs inactivi cu nivel scăzut de competențe și dificultăți de integrare socială care vor fi identificați. 160,000 tineri NEETs vor fi înregistrați la SPO pentru a beneficia de măsuri integrate de sprijin în vederea intrării pe piața muncii, sau pot fi incluși în proiecte derulate de ANOFM sau de alți furnizori de servicii (RST 2). Parteneriatul stabilit între ANOFM, MMJS, MEN și ANPIS și mobilizarea unor rețele locale vor facilita orientarea tinerilor NEETs către un serviciu personalizat care răspunde cerințelor acestora, putând crește semnificativ șansele lor de (re)integrare în comunitate.

Implementarea *garanției pentru tineret* este susținută și printr-o alocare de 122,528 mil. euro destinată reinserției în sistemul de educație (profesional și tehnic prin programul *A doua șansă*) a tinerilor NEETs șomeri înregistrați la SPO, cu accent pe cei de etnie romă și cei din mediul rural.

Din FEADR 2014-2020 este finanțată formarea profesională a fermierilor (până la finalul lunii martie 2018 fiind semnate 18 contracte însumând 1,497 mil. euro), măsură ce acompaniază investițiile orientate către creșterea competitivității și restructurării/modernizării sectorului agricol. În anul 2017, a continuat implementarea măsurilor care răspund cerințelor de diversificare și dezvoltare a afacerilor orientate către cerințele pieței și contribuie la crearea de noi locuri de muncă, oferind noi **oportunități socio-economice și acces la piața muncii pentru populația din mediul rural**:

- înființarea activităților neagricole în zone rurale - 1.833 contracte semnate de la demararea PNDR 2014-2020, pentru care s-au efectuat plăți însumând 76,15 mil. euro. În sesiunea lansată în 2017, au fost contractate 344 proiecte, pentru care s-au efectuat plăți în valoare de 12,04 mil. euro. Beneficiarii contractelor semnate în anul 2017 și-au asumat crearea a 1.677 noi locuri de muncă;
- dezvoltarea activităților neagricole de către întreprinderile/fermele existente - 683 contracte semnate de la demararea PNDR 2014-2020, la care se adaugă 295 contracte transferate prin procedura de tranziție în PNDR 2014-2020, valoarea totală a plăților ridicându-se la 35,1 mil. euro. În sesiunea lansată în anul 2017, au fost contractate 17 proiecte, fiind realizate plăți în valoare de 0,09 mil. euro. Se estimează că prin implementarea proiectelor contractate în anul 2017 vor fi generate 1.204 noi locuri de muncă;
- instalarea tinerilor fermieri - 9.753 contracte semnate de la demararea PNDR 2014-2020, la care se adaugă 1.129 contracte transferate prin procedura de tranziție în PNDR 2014-2020 (plățile efectuate totalizând 318,95 mil. euro). În sesiunea lansată în anul 2017, au fost contractate 4.208 proiecte, fiind realizate plăți însumând 128,39 mil. euro;

¹²⁵ Exprimată ca procent din totalul tinerilor cu vârsta sub 25 înregistrați la SPO

¹²⁶ POCU, AP 1 Inițiativa locuri de muncă pentru tineri și AP 2 Îmbunătățirea situației tinerilor NEETs, PI 8ii

¹²⁷ POCU, AP 2 Îmbunătățirea situației tinerilor din categoria NEETs, OS 2.1

- având în vedere capacitatea economică redusă și orientarea cu preponderență spre autoconsum a fermelor mici, a continuat finanțarea dezvoltării acestora - 5.579 contracte semnate de la demararea PNDR 2014-2020, la care se adăugă 18.140 proiecte transferate prin procedura de tranziție în PNDR 2014-2020, plățile totale însumând 94,4 mil. euro. În sesiunea derulată în anul 2017, au fost contractate 2.399 proiecte, fiind realizate plăți în valoare de 19,46 mil. euro, iar pentru teritoriul ITI Delta Dunării au fost contractate 61 proiecte, plățile însumând 0,28 mil. euro.

Ținând cont de cerințele specifice de dezvoltare a zonei Delta Dunării, guvernul susține inițiativele care pot contribui la menținerea la nivel local a tinerei generații și la crearea unor noi oportunități de integrare pe piața muncii. Pentru teritoriul ITI Delta Dunării, până în martie 2018, au fost contractate 53 de proiecte destinate înființării activităților neagricole în zone rurale, pentru care s-au efectuat plăți în valoare de 2,47 mil. euro. Au fost contractate 113 proiecte având ca obiectiv instalarea tinerilor fermieri, plățile însumând 3,28 mil. euro, iar pentru dezvoltarea activităților neagricole de către întreprinderile/fermele existente au fost semnate contractele pentru trei proiecte, în valoare de 0,42 mil. euro.

Unul dintre obiectivele guvernului este de a înființa noi locuri de muncă și de a evita migrația tinerilor din zonele rurale. *Programul de Guvernare 2018-2020* prevede finanțarea de la bugetul de stat, printr-un program cu o alocare de 25 mil. euro, a firmelor care angajează minimum două persoane cu vârsta sub 40 ani pe o perioadă de 12 luni. Se preconizează susținerea a circa 2.000 persoane anual pentru a se integra pe piața muncii prin programul *Sprijin pentru angajarea tinerilor în agricultură, acvacultură și industria alimentară*, finanțarea primită de angajatori variind în funcție de nivelul de calificare a persoanei angajate. Propunerea legislativă a fost adoptată de Senat în decembrie 2017, în martie 2018 fiind în dezbatere la Camera Deputaților.

4.2. Cercetare, dezvoltare, inovare (CDI)

Investiții în cercetare-dezvoltare: ținta națională 2020 - 2% din PIB (1% PIB - sector public și 1% PIB - sector privat); **situația actuală (2016)** - 0,48% din PIB¹²⁸ (0,21% PIB – sector public și 0,27% PIB – sector privat), în scădere față de 2015 cu 0,06 p.p. la cheltuielile din sectorul public, dar în creștere cu 0,05 p.p. la cheltuielile din sectorul privat.

Direcții de acțiune:

- ✓ **întărirea capacității și performanțelor sistemului de CDI**
- ✓ **asigurarea unei baze științifice de înaltă calitate**
- ✓ **stimularea investițiilor private în CDI**
- ✓ **consolidarea dimensiunii europene a politicilor și programelor CDI**

Îmbunătățirea performanțelor la nivelul institutelor naționale de CD (INCD), a capacității administrative a MCI, precum și acțiunile destinate creșterii vizibilității activităților științifice au ca scop **întărirea capacității și performanțelor sistemului de CDI**.

Îmbunătățirea performanțelor instituționale ale INCD urmărește reducerea fragmentării din sistemul național de CD prin corelarea și coordonarea activităților și resurselor din cadrul organizațiilor publice de cercetare. Prin Planul Național de CDI 2015-2020 (PNCDI III)¹²⁹ sunt finanțate *proiectele complexe realizate în consorții CDI*, formate din cel puțin trei organizații publice de cercetare cu profil de specializare similar sau complementar, în baza unei agende comune. Pentru valorificarea rezultatelor proprii de CD se are în vedere modificarea *Regulamentului-cadru de organizare și funcționare a INCD*¹³⁰, iar *constituirea Consiliului Național al Directorilor Generali de Institute Naționale de CD* are ca obiectiv extinderea și îmbunătățirea cadrului organizatoric pentru diversificarea politicilor de stimulare și susținere a activității INCD și creșterea eficienței în implementarea acestora. În 2017, 353

¹²⁸ Date provizorii publicate de INS în *Comunicatul nr. 295/16 noiembrie 2017 privind activitatea de CD în anul 2016*

¹²⁹ PNCDI III, Programul 1 – Dezvoltarea sistemului național de CD: Subprogramul 1.2 – *Performanță instituțională*

¹³⁰ Proiectul de HG privind modificarea și completarea HG nr. 637/2003 pentru aprobarea Regulamentului-cadru de organizare și funcționare a institutelor naționale de cercetare-dezvoltare este în faza de aprobare interministerială

mil. lei au fost cheltuiți prin programul Nucleu în scopul sprijinirii planurilor de dezvoltare a INCD, iar bugetul alocat în 2018 este de 448,8 mil. lei.

În 2018, continuă implementarea proiectului pentru **dezvoltarea capacității administrative a MCI de implementare a unor acțiuni stabilite în Strategia Națională de CDI 2014-2020 (SNCDI 2020)**¹³¹. A fost finalizat *Roadmap-ul național al infrastructurilor de cercetare din România 2017 - 2027*¹³², a fost elaborat Ghidul pentru aplicarea normelor privind deducerile pentru cheltuielile de CD la calculul rezultatului fiscal și sunt în derulare activități pentru dezvoltarea mecanismelor de monitorizare a strategiei, de colectare a datelor (care implică și dezvoltarea unei platforme integrate a cercetării) și de descoperire antreprenorială.

Elaborarea și aprobarea **Planului sectorial de cercetare-dezvoltare pentru agricultură și dezvoltare rurală (ADER) 2019-2022**, până în trim. I/2019, urmărește asigurarea unui cadru strategic integrat care să asigure adaptarea noilor tehnologii la condițiile de producție din România. ADER 2019 – 2022 se va implementa pe o perioadă de patru ani, cu finanțare de la bugetul de stat în valoare de 100 mil. euro și va sprijini proiecte de cercetare aplicată și inovare în domeniul agricol care să contribuie la reducerea costurilor de producție pe fondul sporirii randamentului și calității produselor.

Pentru **creșterea vizibilității activităților științifice** se are în vedere organizarea și participarea la evenimente de promovare a cercetării românești, inclusiv susținerea participării inventatorilor români la expoziții de invenții naționale și internaționale și derularea în parteneriat MAE – MCI a proiectului *Diplomație prin cercetare* care are ca scop facilitarea contactelor cu organizații, instituții și specialiști din străinătate și organizarea de activități de diplomație științifică. În 2017, în cadrul MCI a fost înființată Direcția Generală Transfer și Infrastructură, ale cărei principale activități s-au axat pe organizarea și/sau participarea la o serie de evenimente¹³³ de promovare a transferului tehnologic și întărirea legăturilor dintre mediul privat și cel academic, precum și pe recertificarea pentru o perioadă de cinci ani a șase INCD (prin OMCI nr. 27/2018).

Măsurile destinate **asigurării unei baze științifice de înaltă calitate și încurajării investițiilor private în CD**, care să contribuie la crearea unor nuclee de competență științifică și tehnologică în domeniile de specializare inteligentă, vor fi finanțate, în continuare, atât de la bugetul de stat prin PNCDI III, cât și din FEDR 2014 – 2020.

În scopul facilitării accesului potențialilor investitori la resurse umane bine pregătite și la oportunități de colaborare va continua **dezvoltarea resurselor umane pentru cercetare**¹³⁴ și **atragera de cercetători cu înalte competențe din străinătate**¹³⁵.

- Prin PNCDI III au fost sprijinite financiar peste 2.500 de proiecte pentru premierea rezultatelor cercetării – articole, de tip ”bursa tânărului cercetător”, de mobilitate pentru cercetători cu experiență și pentru tineri cercetători din diaspora. În plus, sunt în derulare 201 proiecte de cercetare exploratorie și 3 proiecte pentru susținerea cercetătorilor cu rezultate excelente la competițiile organizate de Consiliul European al Cercetării (European Research Council – ERC), iar 62 de propuneri de proiecte complexe de cercetare de frontieră¹³⁶ au intrat în etapa a II-a de evaluare. Execuția bugetară a anului 2017 evidențiază cheltuieli de 605 mil. lei pentru programe/proiecte derulate prin PNCDI III, iar bugetul alocat în anul 2018 pentru PNCDI III este de 611,3 mil. lei.
- La nivelul trim. I/2018, cu finanțare din FEDR 2014-2020, erau în implementare 51 de proiecte pentru stimularea colaborării cu cercetători din străinătate, nivelul plăților aprobate fiind de 111,34 mil. lei.

¹³¹ Proiectul SIPOCA 27, derulat de MCI în parteneriat cu UEFISCDI și INCD în domeniul Muncii și Protecției Sociale: perioadă de implementare august 2016 - iulie 2019, valoare totală – 21,56 mil. lei (18,1 mil. lei – FSE și 3,4 mil. lei – buget de stat)

¹³² Aprobat prin Ordinul MCI nr. 624/2017 pentru aprobarea Raportului final privind infrastructurile de cercetare din România (Roadmap-ul național al infrastructurilor de cercetare din România 2017 – 2027). Raportul, care include roadmap-ul național a fost realizat de Comitetul Român pentru Infrastructurile de Cercetare.

¹³³ Al 45-lea Salon Internațional de Invenții de la Geneva, Salonul INNOVA Barcelona, prima ediție a Bursei Naționale a invențiilor românești, Salonul Cercetării Românești „Conceput în România, Forumul Inovării”.

¹³⁴ PNCDI III, Programul 1 – Dezvoltarea sistemului național de CD: Subprogramul 1.1. – Resurse umane

¹³⁵ POC, Acțiunea 1.1.4 (Ghidul solicitantului, secțiunea E) – Atragerea cercetătorilor de înaltă competență din străinătate

¹³⁶ PNCDI III, Programul 4 – Cercetare fundamentală și de frontieră: subprogramele ERC-like, Proiecte de Cercetare Exploratorie și Proiecte Complexe de Cercetare de Frontieră

Pentru **dezvoltarea marilor infrastructuri de CD**¹³⁷ sunt în implementare 25 de proiecte pentru crearea sau modernizarea de centre și laboratoare de CD publice și private (în valoare de cca. 577 mil. lei/ cca. 124 mil. euro), din care 11 proiecte pentru departamente de CD ale întreprinderilor, 4 pentru clustere de inovare și 10 pentru infrastructuri publice de CD. În 2018 vor fi lansate apeluri de proiecte (cu un buget estimat de cca. 74 mil. euro) pentru infrastructuri publice de CD de interes național sau regional (incluse în *Roadmap-ul infrastructurilor de cercetare ale României pentru perioada 2017-2025*) și pentru clustere de inovare.

FEDR 2014 – 2020 sprijină **dezvoltarea unor rețele de centre de CD**¹³⁸ în scopul creșterii gradului de implicare și conectare a cercetătorilor români pe plan național și internațional: în februarie 2018 a fost lansat apelul de proiecte pentru extinderea rețelei RoEduNet (buget alocat de cca. 27 mil. lei); este în implementare proiectul *Anelis Plus 2020*¹³⁹ pentru asigurarea accesului cercetătorilor la literatura științifică de specialitate prin dezvoltarea depozitului electronic național de documente științifice¹⁴⁰; se estimează că la sfârșitul trim. II/2018 va fi lansat apelul pentru proiecte de modernizare a infrastructurilor de tip CLOUD.

Pentru **stimularea investițiilor private în CDI** sunt sprijinite activitățile având ca scop dezvoltarea de noi tehnologii și produse și comercializarea rezultatelor cercetării, activitățile economice cu potențial în creșterea capacităților de inovare, atragerea și menținerea specialiștilor CDI în întreprinderi, parteneriatele dintre actorii din sectorul privat și furnizorii de cercetare.

În scopul **stimulării cererii întreprinderilor pentru inovare**¹⁴¹, FEDR 2014 – 2020 finanțează proiectele de CDI derulate de întreprinderi inovatoare individual sau în parteneriat cu institute de CD/ universități. La nivelul trim. I/2018 erau contractate 63 de proiecte (în valoare totală de cca. 111 mil. lei), din care 41 derulate de întreprinderi de tip *start-up* și *spin-off* (nivelul plăților aprobate – 9,587 mil. lei) și 22 de către întreprinderi inovatoare nou-înființate și era în derulare apelul pentru proiecte tehnologice inovative derulate de întreprinderi în scopul inovării de produs sau de proces, pe baza cercetării realizate în cadrul proiectului.

Crearea de parteneriate public-private pentru CD și pentru transfer de cunoștințe vizează îmbunătățirea transferului de cunoștințe, tehnologie și personal cu competențe de CDI între mediu public și cel privat. Cu finanțare din FEDR 2014 - 2020¹⁴² sunt în implementare 47 de proiecte pentru facilitarea accesului întreprinderilor la portofoliul de activități și resursele materiale și umane ale organizațiilor de CD, pentru care, la nivelul lunii martie 2018, erau aprobate plăți în valoare de 50,218 mil. lei.

Prin PNCDI III¹⁴³ au fost contractate 350 de proiecte experimental – demonstrative sau pentru fabricarea și omologarea de prototipuri/ instalații pilot ori pentru asimilarea și dezvoltarea de tehnologii moderne în întreprinderi și au fost acordate 150 cecuri de inovare. În decembrie 2017 a fost lansată competiția pentru proiecte de organizare și dezvoltare a clusterelor inovative având ca scop creșterea competitivității întreprinderilor cuprinse în structuri de tip „cluster” din sectoare cu relevanță economică, prin concentrarea resurselor și dezvoltarea producției de bunuri inovatoare (tehnologii, produse, servicii), rezultate din activitățile de CDI planificate și realizate în cooperare în cadrul clusterului.

¹³⁷ POC, Acțiunea 1.1.1 – Mari infrastructuri de CD (Ghidul solicitantului secțiunile: A – *Investiții pentru departamentele de CD ale întreprinderilor*; B – *Clustere de inovare* și F – *Proiecte de investiții pentru instituțiile publice de CD/ universități*)

¹³⁸ POC, Acțiunea 1.1.2 - Dezvoltarea unor rețele de centre CD, coordonate la nivel național și racordate la rețele europene și internaționale de profil și asigurarea accesului cercetătorilor la publicații științifice și baze de date europene și internaționale

¹³⁹ Valoare totală 249 mil. lei, din care valoare eligibilă 186,7 mil. lei. Perioada de implementare: 60 de luni (18 iulie 2017 – 17 iulie 2022)

¹⁴⁰ <https://dspace.anelisplus.ro/xmlui/>

¹⁴¹ POC, Acțiunea 1.2.1 – Stimularea cererii întreprinderilor pentru inovare prin proiecte de CDI (Ghidul solicitantului, secțiunile C – *Proiecte ale întreprinderilor inovatoare de tip start-up sau spin-off* și D – *Proiecte ale întreprinderilor nou-înființate inovatoare*)

¹⁴² POC, Acțiunea 1.2.3 (Ghidul solicitantului, secțiunea G) – *Parteneriate pentru transfer de cunoștințe*

¹⁴³ PNCDI III, Programul 2 - Creșterea competitivității economiei românești prin cercetare, dezvoltare și inovare, subprogramul 2.1. - Competitivitate prin cercetare, dezvoltare și inovare, Acțiunile: 2.1.1. Cecuri de inovare, 2.1.2. Proiect transfer de cunoaștere la agentul economic - Bridge Grant, 2.1.3. Proiect experimental – demonstrativ (demonstrare concept), 2.1.4. Proiect de transfer la operatorul economic, 2.1.5 Organizare și dezvoltarea cluster – Cluster inovativ

Pentru creșterea inovării la nivelul IMM-urilor, FEDR 2014 – 2020 sprijină **promovarea transferului tehnologic**¹⁴⁴. În 2018, cca. 55 mil. euro sunt alocate prin apelul lansat pentru proiecte *derulate de IMM-uri în parteneriat cu o entitate de inovare și transfer tehnologic* (ITT) în scopul implementării unui rezultat al cercetării într-unul dintre domeniile de specializare inteligentă. Se estimează că apelurile pentru proiecte destinate *creării, modernizării și extinderii ITT, respectiv dezvoltării parcurilor științifice și tehnologice* vor fi lansate în trim. II/2018.

Promovarea de facilități fiscale pentru CD urmărește stimularea investițiilor private în CDI. În acest scop, se aplică deducerea fiscală suplimentară de 50% (în total 150%) pentru cheltuielile de CD ale întreprinderilor la determinarea profitului impozabil¹⁴⁵. De asemenea, a fost extinsă scutirea de la impozitul pe salarii pentru toate persoanele incluse în echipa unui proiect de CDI¹⁴⁶ și este în elaborare *Proiectul de HG privind aprobarea Schemei de ajutor de stat* pentru aplicarea scutirii de impozit pe profit în primii 10 ani de activitate a contribuabililor care desfășoară exclusiv activitate de CDI¹⁴⁷.

Susținerea accesului la finanțare sub formă de capital de risc pentru întreprinderi inovative¹⁴⁸ prin FEDR 2014 – 2020 va contribui, de asemenea, la stimularea investițiilor private în CDI. Prin implementarea schemei de ajutor de stat și de minimis sub formă de investiții de capital de risc¹⁴⁹, administrată de FEI, 50 de IMM-uri vor primi sprijin financiar pentru activități de inovare în domeniile de specializare inteligentă. Detalii suplimentare se regăsesc la sub-capitolul 3.3.1 *Crearea unui mediu favorabil investițiilor publice și private*.

Consolidarea dimensiunii europene a politicilor și programelor naționale de CDI, prin promovarea proiectelor de infrastructuri pan-europene de CD și stimularea participării la programe europene și internaționale, contribuie la deschiderea sistemului de CD și la integrarea în Spațiul European de Cercetare.

În 2018 continuă **implementarea proiectului strategic Extreme Light Infrastructure–Nuclear Physics - ELI-NP**. Sunt în derularea lucrările de construcție pentru extinderea clădirii gamma, lucrările la drumul de acces suplimentar din centura Bucureștiului, au fost instalate pe poziție componentele sistemului laser de mare putere și se derulează activități de aliniere și testare, este în execuție sistemul gamma și au fost achiziționate și puse pe poziție componente și dotări pentru laboratoare și atelierele conexe. Până la sfârșitul lunii ianuarie 2018 au fost transmise la COM cereri de rambursare în valoare de 317,9 mil. lei.

Pentru **implementarea proiectului de infrastructură Centrul internațional de studii avansate pentru sisteme fluvii-delte-mări DANUBIUS-RI**, în februarie 2018 a fost reluată în cadrul PNCDI III procedura de lansare a competiției pentru atribuirea proiectului cu tema *Strategie și acțiuni pentru pregătirea participării naționale la proiectul DANUBIUS-RI*. Proiectul are ca scop elaborarea de analize și studii privind definirea și construcția componentelor românești ale infrastructurii (*Hub-ul internațional Murighiol, Supersite-ul Delta Dunării, Centrul de date Danubius*), precum și a aplicației pentru finanțarea din FEDR 2014-2020.

În 2018, va continua **promovarea proiectului pan-european Advanced Lead Fast Reactor European Demonstrator (ALFRED)**. Proiectul, care urmărește dezvoltarea tehnologiilor pentru reactoare nucleare de generație IV, a fost inclus în *Roadmap-ul național al infrastructurilor de cercetare din România 2017 – 2027*. Pentru sprijinirea proiectelor de CDI în domeniul specific LFR (Lead Fast Reactor - reactori rapizi răciți cu plumb), din bugetul de stat prin PNCDI III, a fost aprobată *HG nr. 8/2018 privind modificarea și completarea HG nr. 583/2015 pentru aprobarea Planului național de cercetare-dezvoltare și inovare pentru perioada 2015-2020*.

¹⁴⁴ POR, Axa prioritară 1 – Promovarea transferului tehnologic: PI 1.1.A – Sprijinirea entităților de inovare și transfer tehnologic, PI 1.1.B – Sprijinirea parcurilor științifice și tehnologice și PI 1.1.C – Investiții pentru IMM-uri pentru implementarea unui rezultat al cercetării – inovării în parteneriat cu ITT. Buget alocat FEDR + BS: 206,51 mil. euro

¹⁴⁵ Ordinul comun al MFP nr. 1056/2016 și al MENCS nr. 4435/2016 pentru aprobarea Normelor privind deducerile pentru cheltuielile de cercetare-dezvoltare la determinarea profitului impozabil

¹⁴⁶ Conform Legii nr. 136/2017 privind aprobarea OUG nr. 32/2016 pentru completarea Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal și reglementarea unor măsuri financiar-fiscale și a Ordinului comun MFP-MCI nr. 2326-2855/2017 privind încadrarea în activitatea de cercetare-dezvoltare aplicativă și/sau de dezvoltare tehnologică

¹⁴⁷ Conform art. 22¹ din Codul Fiscal

¹⁴⁸ POC, API, Acțiune 1.2.2: Instrumente de creditare și măsuri de capital de risc în favoarea IMM-urilor inovative și a organizațiilor de cercetare care răspund cererilor de piață

¹⁴⁹ Ordinul MFE nr. 194/2018 privind aprobarea schemei de ajutoare de stat și de minimis sub formă de investiții de capital de risc pentru IMM-uri în cadrul POC

Pentru *sprijinirea participării românești la programe de CDI europene și internaționale*, din cele 24 de proiecte depuse pentru finanțare din FEDR 2014 – 2020¹⁵⁰ au fost contractate două proiecte (în valoare de 3,1 mil. euro), având ca scop crearea de sinergii cu acțiunile de CDI ale Programului Orizont 2020 și alte programe de CDI internaționale.

Prin PNCDI III¹⁵¹ au fost finanțate 125 de proiecte având ca scop asigurarea de suport administrativ și financiar pentru implementarea de proiecte de CDI în cooperare bilaterală cu state dezvoltate din Europa și din afara Europei (Belgia, Franța, Ucraina, Africa de Sud, Moldova, China), 45 de proiecte pentru premierea participării la *Programul Orizont 2020* și 72 de proiecte în cadrul programelor internaționale de cercetare în domenii de interes strategic (ELI-RO, CEA, EURATOM, FAIR, CERN). Nivelul cheltuielilor de la bugetul de stat a fost de cca. 65 mil. lei, iar contribuția atrasă din *Programul Orizont 2020* de cca. 93 mil. euro.

Pentru extinderea colaborării bilaterale cu țările dezvoltate, în domenii de înaltă tehnologie se are în vedere dezvoltarea colaborării între comunitățile științifice din România și SUA prin promovarea proiectelor strategice ALFRED, DANUBIUS RI și ELI-NP și este în lucru Memorandumul de Înțelegere România – Japonia în vederea încheierii, în 2019, a unei cooperări bilaterale în știință și tehnologie.

4.3. Mediu și schimbări climatice

Conform ultimelor date disponibile¹⁵² din *Inventarul Național al Emisiilor de Gaze cu Efect de Seră* (INEGES), în anul 2016, raportat la anul de bază 1990, **indicele emisiilor GES (excluzând LULUCF)¹⁵³ este 45,61** (aceste emisii au scăzut de la **246,75** mil. tone CO₂ echivalent, în anul 1990, la **112,54** mil. tone CO₂ echivalent, în anul 2016), iar **indicele emisiilor GES (incluzând LULUCF) este 60,98** (aceste emisii au scăzut de la **226,16** mil. tone CO₂ echivalent, în anul 1990, la **88,25** mil. tone CO₂ echivalent, în anul 2016).

În anul 2016, raportat la anul de bază 2005, **indicele emisiilor GES din sectoarele ESD¹⁵⁴ este 98,12¹⁵⁵** (aceste emisii au crescut de la **71,34** mil. tone CO₂ echivalent, în anul 2005, la **72,68** mil. tone CO₂ echivalent, în anul 2016).

Valorile istorice și cele prognozate asociate emisiilor de gaze cu efect de seră arată că România își va respecta limita privind emisiile asumată conform Deciziei nr. 406/2009/CE.

Direcții de acțiune:

- ✓ **construirea unei economii cu emisii scăzute de carbon;**
- ✓ **îmbunătățirea capacității administrative a autorităților pentru protecția mediului;**
- ✓ **diminuarea emisiilor de GES din sectoarele energie și transporturi;**
- ✓ **atenuarea efectelor schimbărilor climatice;**
- ✓ **susținerea dezvoltării durabile și îmbunătățirea calității mediului.**

Politicile care vizează **construirea unei economii cu emisii scăzute de gaze cu efect de seră (GES)** au continuat și în anul 2017, în așa fel încât valorile istorice și cele prognozate asociate emisiilor GES în România să se mențină la un nivel inferior celui prevăzut pentru țara noastră, conform Deciziei nr. 406/2009/CE. Unul dintre principalele angajamente în acest sens se referă la operaționalizarea *Strategiei naționale privind schimbările climatice și creștere economică bazată pe emisii reduse de carbon*

¹⁵⁰ POC, AP 1, Acțiunea 1.1.3 - Crearea de sinergii cu acțiunile de CDI ale Programului Orizont 2020 și alte programe de CDI internaționale

¹⁵¹ PNCDI III, Programul 3 - Cooperare europeană și internațională, subprogramele 3.1 – Bilateral/Multilateral, 3.2 – Orizont 2020, 3.5 – Alte inițiative și programe europene și internaționale și 3.6 – Suport

¹⁵² Date furnizate de MM, conform ultimei versiuni a *Inventarului Național al Emisiilor de Gaze cu Efect de Seră (INEGES)*, elaborată de România în luna martie 2018, pentru perioada 1989-2016.

¹⁵³ Utilizarea terenurilor, schimbarea utilizării terenurilor și silvicultură (LULUCF - Land Use, Land-Use Change and Forestry)

¹⁵⁴ Emisii GES din sectoarele care intră sub incidența Deciziei ESD nr. 406/2009/CE (ESD – Effort Sharing Decision)

¹⁵⁵ Ținta asumată de România pentru anul 2020, raportat la anul de bază 2005, este ca indicele emisiilor GES din sectoarele ESD să nu depășească valoarea de 119, respectiv emisiile ESD să nu crească peste 88,3 mil. tone CO₂ echivalent

(CRESC) și a *Planului național de acțiune 2016-2020 privind schimbările climatice (PNASC)*. Conform avizului de mediu nr. 35/22 decembrie 2015, trimestrial se fac raportări privind progresele înregistrate de către instituțiile responsabile cu privire la elaborarea studiilor prevăzute în PNASC 2016-2020. În completare, MM a inițiat o serie de întâlniri cu instituțiile implicate în stabilirea modalităților de implementare a acțiunilor din PNASC. În paralel, pentru facilitarea accesului la informațiile din domeniul schimbărilor climatice, s-a realizat platforma de gestionare a bazei de date și informații privind schimbările climatice (www.opera-clima.ro), administrată de MM și aflată în curs de corelare cu platforma europeană CLIMATE-Adapt.

Pentru îndeplinirea condiționalității generale ex-ante referitoare la EIA¹⁵⁶ și SEA¹⁵⁷ prevăzută în anexa XI a Regulamentului UE nr. 1303/2013 și în cadrul Acordului de Parteneriat pentru perioada 2014-2020, în anul 2017 s-a finalizat și cea de-a doua etapă de derulare a proiectului „*Instruire profesională a personalului autorităților competente de mediu în ceea ce privește EIA și SEA pentru perioada 2014-2020*”, etapă în care s-au desfășurat 13 sesiuni pentru formare profesională, câte una în următoarele localități din țară: Baia Mare, Drobeta Turnu Severin, Timișoara, Târgu Mureș, Tulcea, Sibiu, Bacău, Brașov, Iași, Sinaia, Galați și două sesiuni în București. Au fost astfel instruiți 356 de specialiști din cadrul autorităților de mediu și autorităților de management, fiind depășit indicatorul de proiect pentru zile participant la instruire (realizat 1573 zile, față de 1558 zile propuse prin cererea de finanțare).

În prezent este în desfășurare procedura de atribuire a contractului de *elaborare a celor 7 ghiduri necesare îmbunătățirii capacității administrative a autorităților pentru protecția mediului, în scopul derulării unitare a procedurii de evaluare a impactului asupra mediului – EGEIA*.

România a continuat și măsurile de **diminuare a emisiilor de GES din sectorul energiei** și de stimulare a producerii de energie din surse nepoluante, prin lansarea, la data de 17 mai 2017, a unui apel de proiecte integrate de termoficare pe obiectivul strategic (OS) 6.4 din POIM, pe care au fost depuse două cereri de finanțare, în valoare de 10,07 mil. euro, aflate în evaluare la AM.

Se urmărește totodată dezvoltarea într-un ritm accelerat a **infrastructurii pentru combustibili alternativi** din România, astfel că, la data de 13 martie 2018, la inițiativa MEN, a fost adoptată *HG nr. 87/2018 pentru aprobarea Strategiei privind Cadrul național de politică pentru dezvoltarea pieței în ceea ce privește combustibilii alternativi în sectorul transporturilor și pentru instalarea infrastructurii relevante în România și înființarea Consiliului interministerial de coordonare pentru dezvoltarea pieței pentru combustibili alternativi*. Strategia va susține dezvoltarea infrastructurii de combustibili alternativi în România, astfel încât toate modurile de transport, metodele și tehnologiile relevante să poată fi utilizate nediscriminatoriu în conformitate cu eficiența, aplicabilitatea și rentabilitatea lor pentru a asigura un sistem de transport cu un grad ridicat de continuitate și un impact minim asupra mediului înconjurător și sănătății populației, atât în aglomerările urbane cât și de-a lungul infrastructurii interurbane și rețelelor europene de transport rutier, naval și aerian. Principalele obiective ale strategiei, aliniate cu prioritățile și strategiile naționale, precum și cu obiectivele Directivei 2014/94/UE privind instalarea infrastructurii pentru combustibili alternativi, sunt următoarele: (1) reducerea impactului sectorului transporturi asupra mediului; (2) creșterea eficienței transportului; (3) stimularea creșterii economice în sectorul combustibililor alternativi. Prin programele de instalare a infrastructurii pentru combustibilii alternativi, finanțate de Fondul pentru Mediu, până la sfârșitul primului trimestru al anului 2018, au fost încheiate 9 contracte pentru stațiile de reîncărcare, cu o valoare de finanțare de 1,6 mil. lei.

Pentru **reducerea emisiilor de GES din sectorul transporturi**, FESI sprijină dezvoltarea unui sistem de transport eficient economic, sustenabil, sigur și cu un impact redus asupra mediului, prin finanțarea proiectelor destinate *creșterii gradului de siguranță și îmbunătățirii condițiilor de mediu pentru toate tipurile de transport, precum și a celor pentru creșterea gradului de utilizare sustenabilă a aeroporturilor*. Detalii suplimentare se regăsesc la sub-capitolul 3.3.2 *Dezvoltarea sectoarelor cu potențial de creștere economică, secțiunea Transporturi*.

¹⁵⁶ Evaluarea impactului asupra mediului (EIA - Environmental Impact Assessment)

¹⁵⁷ Evaluarea strategică de mediu (SEA - Strategic Environmental Assessment)

În plus, pentru păstrarea acreditării conform standardului de *Acreditare a Nivelurilor de CO₂ pentru Aeroporturi (Air Carbon Accreditation – ACA)*¹⁵⁸, continuă aplicarea măsurilor de reducere a emisiilor directe și indirecte de CO₂ la nivelul Aeroportul Internațional Henri Coandă București și se derulează acțiuni pentru identificarea și evaluarea surselor de emisii de CO₂ la nivelul Aeroportului Internațional București Băneasa – Aurel Vlaicu.

Prin *Programul de stimulare a înnoirii parcului auto național (Programul RABLA)*, în anul 2017, cu un buget alocat de 195 mil. lei, au fost scoase din uz 28.366 autovehicule cu grad înalt de emisii. În anul 2018, cu un buget alocat de 133 mil. lei, au fost scoase din uz, până în prezent, 3.901 autovehicule cu grad înalt de emisii. Prin *Programul privind reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră în transporturi, prin promovarea vehiculelor de transport rutier nepoluante și eficiente din punct de vedere energetic (Programul RABLA PLUS)*, în anul 2017, cu un buget alocat de 45 mil. lei, a fost aprobată înscrierea în program a unui număr de 860 autovehicule, fiind achiziționate 467 autoturisme noi, din care: 370 pur electrice și 97 autoturisme hibride plug-in. Pentru anul 2018, se preconizează o nouă creștere a numărului de autovehicule electrice finanțate (aproape de pragul de 2000), bugetul alocat acestui program crescând la 120 mil. lei.

La sfârșitul anului 2017, AFM a lansat un nou program care vizează reducerea emisiilor de CO₂ de la autovehiculele de transport. Astfel, prin *Programul vizând transporturile de tip RO-LA* se stimulează trecerea transportului de marfă dinspre transportul rutier către calea ferată. Prin lansarea acestui program, România se aliniază unui grup restrâns de țări din UE care aplică sistemul RO-LA, cum ar fi: Austria, Italia, Elveția, Franța, Slovenia, Germania și Ungaria. Programul RO-LA se adresează operatorilor de transport feroviar, care desfășoară activități economice pe teritoriul României, finanțarea acordată de AFM pentru acest program fiind în cuantum de 60% din valoarea fără TVA a facturii emise de operatorul de transport feroviar societății de transport rutier pentru activitățile finanțate în cadrul Programului.

Pentru **atenuarea efectelor schimbărilor climatice**, în anul 2017, s-au continuat măsurile de împădurire a terenurilor degradate, în scopul apărării anumitor teritorii contra factorilor climatici dăunători. Astfel, în anul 2017, AFM a plătit 16,9 mil. lei pentru lucrări de proiectare, de înființare și de întreținere a plantațiilor (suprafața efectiv plantată - 196 ha). Gărzile Forestiere au executat următoarele tipuri de lucrări în terenuri degradate: împăduriri pe 70 ha, completări pe 208 ha și refaceri pe 42 ha.

Pentru **susținerea dezvoltării durabile și îmbunătățirea calității mediului**, România se concentrează îndeosebi pe **îmbunătățirea managementului deșeurilor, inclusiv al deșeurilor periculoase**. În acest scop, *Planul Național de Gestionare a Deșeurilor (PNGD)*, care include și *Planul Național de Prevenire a Generării Deșeurilor (PNPGD)*, a fost aprobat prin HG nr. 942/2017. Pentru implementarea PNGD, cu sprijinul Consiliilor Județene, vor fi revizuite Planurile Județene de Gestionare a Deșeurilor. Pentru implementarea *Programului de gestionare a deșeurilor, inclusiv a deșeurilor periculoase*, AFM cu sprijinul CC, lucrează la elaborarea schemei de ajutor de stat și a ghidului de finanțare. În plus, AFM a întreprins demersuri pentru identificarea priorităților de finanțare în domeniul gestionării deșeurilor, raportat la zonele deficitare ale acestui sector. În acest sens, s-au organizat întâlniri cu mai mulți factori relevanți, cum ar fi reprezentanți ai asociațiilor reprezentative din rândul colectoarelor și reciclatoarelor, ANPM, mediului privat și societății civile, din care a rezultat o propunere legislativă, aflată în dezbatere publică. Totodată, pentru finanțarea din fonduri europene a acestui domeniu, pe OS 3.1 din POIM, au fost depuse 18 proiecte fazate de dezvoltare a sistemelor integrate de management al deșeurilor, în valoare totală de 208,2 mil. euro, din care s-au contractat 17 proiecte în valoare totală de 205,2 mil. euro. Până la sfârșitul anului 2018, prin implementarea acestor proiecte se va ajunge la o capacitate suplimentară de reciclare a deșeurilor de 800.875 t/an.

Dezvoltarea infrastructurii de mediu necesită investiții majore pentru extinderea rețelelor de apă și apă uzată, realizarea și reabilitarea stațiilor de tratare, canalizare și a stațiilor de epurare. Astfel, pentru finanțare pe OS 3.2 din POIM, au fost depuse 70 de proiecte în valoare totală de 1.500,9 mil. euro (s-au

¹⁵⁸ *Programul de Acreditare a Nivelurilor de CO₂ pentru Aeroporturi (Airport Carbon Accreditation Program)*, lansat în iunie 2009 de Consiliul Aeroporturilor Internaționale, are ca scop evaluarea performanței aeroporturilor în gestionarea și reducerea emisiilor de CO₂ rezultate din activitățile aeroportuare și aplicarea unui standard european pentru aeroporturi care include 4 nivele de acreditare: I - *cartografiere* (evaluarea emisiilor de CO₂ sau stabilirea amprente de CO₂ a aeroportului), II - *reducere* (aplicarea unor măsuri de reducere a emisiilor), III - *optimizare* (optimizarea activităților aeroportuare) și IV - *neutralitate* (aplicarea unor măsuri de plafonare a emisiilor).

contractat 66 de proiecte, în valoare totală de 1.474,3 mil. euro), dintre care: 35 proiecte de asistență tehnică pentru pregătirea proiectelor de dezvoltare a infrastructurii de apă și apă uzată (contractate 32); 5 proiecte integrate noi de dezvoltare a infrastructurii de apă și apă uzată (contractate 5); 30 proiecte integrate fazate de dezvoltare a infrastructurii de apă și apă uzată (contractate 29).

În ceea ce privește finanțarea acordată din Fondul pentru mediu, prin *Programul privind protecția resurselor de apă, sisteme integrate de alimentare cu apă, stații de tratare, canalizare și stații de epurare*, au fost finalizate 130 proiecte de apă-canal, cu o valoare a finanțării de 462,15 mil. lei (41 proiecte finalizate în 2017, cu o valoare a finanțării de 182,16 mil. lei și un proiect finalizat în 2018, cu o valoare a finanțării de 5,65 mil. lei).

La nivel național, la sfârșitul lunii iunie 2017, au fost inventariate 1.643 rețele de canalizare, din care 1010 funcționale și 633 în diferite stadii de executare. În ceea ce privește stațiile de epurare a apelor uzate, în iunie 2017, existau 1.037 stații de epurare, din care 778 funcționale și alte 259 stații de epurare noi, finalizate, la care populația nu a fost racordată încă sau aflate în probe tehnologice/dezafectate. Gradul de acoperire cu sisteme de colectare a apelor uzate corespunde unei încărcări biologice de cca. 66,11% locuitori echivalenți, iar gradul de acoperire cu stații de epurare a apelor uzate corespunde unei încărcări biologice de cca. 61,07% locuitori echivalenți. Investițiile realizate în perioada 2007 – iunie 2017 pentru infrastructura de apă uzată se ridică la cca. 5.610 mil. euro, din care 53,40% pentru reabilitarea și extinderea rețelelor de canalizare și 46,60% pentru reabilitarea și construirea de noi stații de epurare.

Continuă într-un ritm susținut și lucrările de îmbunătățire a sistemelor de protecție împotriva riscului de inundații. Până la sfârșitul anului 2017, s-au realizat următoarele capacități: consolidări de mal pe 28,13 km; îndiguiri pe 11,26 km, 281 amenajări praguri de fund și căderi pe albia râurilor, un polder și recalibrări de albie pe 12 km. Continuă procedurile de achiziții servicii de asistență tehnică pentru proiectare, finanțate din POIM. Până la sfârșitul anului 2017, 164 de municipii și orașe și 2166 de unități administrativ-teritoriale au beneficiat de diverse lucrări de protecție împotriva riscului de inundații. Complementar acestor lucrări, în trim. II/2017, au fost realizate și 13 exerciții de simulare privind apărarea împotriva inundațiilor, în care au fost implicate 108 localități. La nivel regional și local, au fost organizate 22 de mese rotunde/ seminarii, pentru propunerea de soluții privind problema riscului de inundații și schimb de informații privind elaborarea celor mai bune practici pentru gestionarea riscului de inundații.

O contribuție importantă la combaterea schimbărilor climatice și îmbunătățirea situației infrastructurii din România o are și finanțarea acordată în cadrul sub-măsurii 7.2 din PNDR 2014-2020 pentru proiecte ce vizează infrastructura rutieră și cea de apă/apă uzată. Din FEADR 2014-2020 sunt finanțate proiecte de investiții în modernizarea infrastructurii secundare de irigații, clădirile aferente stațiilor de pompare și/sau racordarea la utilități, inclusiv modernizarea bazinelor de colectare și stocare a apelor de irigații¹⁵⁹. Sprijinul public nerambursabil este de 100% din totalul cheltuielilor eligibile și nu poate depăși 1 mil. euro/proiect pentru sistemele de irigații aferente stațiilor de pompare sub presiune și drumurile agricole de acces și 1,5 mil. euro/proiect pentru amenajarea sistemelor de irigații aferente stațiilor de pompare și repompare, precum și a drumurilor forestiere. Totodată, prin bugetul național, în cadrul *Programului Național de Reabilitare a Infrastructurii Principale de Irigații din România*, sunt susținute proiectele de investiții pentru dezvoltarea infrastructurii principale de irigații.

În ceea ce privește **protecția naturii și conservarea biodiversității**, România se remarcă printr-o acoperire mare cu arii naturale protejate (54.830 km² care ocupă aproximativ 23% din suprafața țării). Au fost atribuite în custodie 541 de arii naturale protejate, iar un număr de 481 de arii naturale protejate au fost atribuite în administrare. La nivel național, se regăsesc 613 situri Natura 2000, dintre care 442 situri de interes comunitar (SCI), care acoperă o suprafață de 46.508,19 km² și 171 arii de protecție specială avifaunistică (SPA), care acoperă o suprafață de 38.752,97 km². Totodată pentru protejarea și refacerea biodiversității, pentru OS 4.1 din POIM, au fost depuse 98 de proiecte, în valoare totală de 176,3 mil. euro, din care au fost contractate 33 de proiecte, în valoare totală de 32,5 mil. euro.

¹⁵⁹ PNDR, sub-măsura 4.3 *Sprijin pentru investiții în infrastructură, legate de dezvoltarea, modernizarea și adaptarea sectoarelor agricol și forestier/modernizarea infrastructurii existente de irigații*

4.4. Surse regenerabile de energie

Conform Eurostat, în anul 2016, ponderea energiei din surse regenerabile în consumul final brut de energie a fost de 25%. Valorile indicatorului pentru anii 2014-2016 depășesc atât ținta europeană (20%), cât și ținta națională asumată (24%), așa cum au fost stabilite pentru anul 2020.

Direcții de acțiune:

- ✓ îmbunătățirea eficienței sistemelor de sprijin pentru energia din surse regenerabile;
- ✓ finanțarea investițiilor care vizează valorificarea surselor regenerabile de energie;
- ✓ încurajarea producției de energie din resurse regenerabile mai puțin exploatate.

Pentru creșterea ponderii energiei din surse regenerabile, a fost continuată **promovarea surselor regenerabile de energie (SRE) prin intermediul certificatelor verzi (CV)**. Anual se realizează evaluarea indicatorilor specifici (investiție specifică/MW putere instalată, rata internă de rentabilitate) și acești indicatori stau la baza analizei de supracompensare a sistemului de promovare prin certificate verzi a energiei din SRE. În acest sens, *Raportul cu privire la analiza de supra-compensare a sistemului de promovare prin certificate verzi a energiei din SRE pentru anul 2017* a fost elaborat și publicat pe pagina de internet a ANRE la 29 martie 2018¹⁶⁰. Deoarece de la data de 1 ianuarie 2017, schema de promovare prin CV este închisă pentru accesul noilor producători de energie electrică din surse regenerabile (E-SRE), puterea instalată în centralele care beneficiază de sistemul de promovare, la sfârșitul anului 2017, a fost de 4.787 MW. Cota anuală de E-SRE, susținută în consumul final brut de energie electrică, pentru anul 2017, a fost stabilită la 8,3%, în conformitate cu prevederile HG nr. 1014/2016. Această cota de E-SRE s-a aplicat până în martie 2017 inclusiv, în conformitate cu prevederile OUG nr. 24/2017, care modifică și completează Legea nr. 220/2008, republicată, cu modificările și completările ulterioare. Cota obligatorie de achiziție de CV pentru perioada ianuarie – martie 2017 a fost stabilită la 0,210 CV/MWh, cu luarea în considerare a valorii de 8,3% aferentă cotei de E-SRE pentru anul 2017. Pentru perioada aprilie - decembrie 2017, valoarea cotei anuale obligatorii de CV a fost de 0,357 CV/MWh, stabilită prin aplicarea algoritmului de calcul privind cantitatea statică de CV, în conformitate cu prevederile Ordinului ANRE nr. 27/2017.

În vederea **modernizării și realizării de noi capacități de producere a energiei electrice și termice**, în perioada 2007-2013 au fost sprijinite investițiile pentru valorificarea biomasei, a resurselor hidro-energetice (în unitățile cu putere instalată mai mică sau egală cu 10 MW), solare, eoliene și a biocombustibililor prin finalizarea unui număr de 53 proiecte. Pentru proiectele din cadrul acestei operațiuni s-au efectuat plăți de circa 1.052 mil. lei, iar ca urmare a proiectelor finalizate, s-a realizat o putere instalată de cca. 225 MW, din care 192 MW putere instalată electrică și 33 MW putere instalată termică. În perioada de durabilitate de 5 ani de la finalizarea proiectelor (2017-2021) se desfășoară monitorizarea realizării indicatorilor de rezultat prevăzuți în program.

Promovarea SRE, prin intermediul Fondului pentru Mediu, a fost continuată prin *Programul privind instalarea sistemelor de încălzire care utilizează energie regenerabilă, inclusiv înlocuirea sau completarea sistemelor clasice de încălzire (CASA VERDE)*. Au fost încheiate 8.687 contracte pentru finanțare și, până la momentul actual, au fost instalate 2.176 sisteme, valoarea finanțată în anul 2017 fiind de 13 mil. lei. De asemenea, din Mecanismul Financiar SEE 2009-2014, derulat prin AFM, s-au implementat și finanțat 8 studii privind proiectarea și funcționarea unui sistem energetic inteligent în arii protejate, precum și două centrale geotermale, una în Oradea și una la Spitalul Agrippa Ionescu din Balotești.

Investiții pentru **sprijinirea producției de energie din resurse regenerabile mai puțin exploatate** (biomasă, biogaz, geotermal) se realizează și cu finanțare din FESI, prin POIM, O.S. 6.1. În acest scop, la data de 17 mai 2017, a fost lansat apelul de proiecte pentru sectorul *Producție*, fiind astfel depuse 4 proiecte în valoare de 12,95 mil. euro (1 proiect a fost respins și 3 proiecte se află în evaluare). Apelul de proiecte pentru sectorul *Distribuție* a fost lansat în data de 3 ianuarie 2018, fiind depuse 2 proiecte în valoare de 4,81 mil. euro (1 proiect, în valoare de 2,75 mil. euro, a fost aprobat și contractat, iar celălalt a fost respins).

¹⁶⁰ <http://www.anre.ro/ro/legislatie/surse-regenerabile/rapoarte-garantii-certif-verzi>

4.5. Eficiența energetică

Conform Eurostat, atât în anul 2015 cât și în anul 2016, consumul de energie primară a fost de 31,3 Mtep¹⁶¹. Valorile istorice și cele prognozate asociate consumului de energie primară din țara noastră se mențin la un nivel inferior limitei asumate pentru anul 2020 (43 Mtep).

Direcții de acțiune:

- ✓ **promovarea cogenerării de înaltă eficiență;**
- ✓ **modernizarea sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică a localităților;**
- ✓ **creșterea eficienței energetice în clădiri rezidențiale, clădiri publice și sistemele de iluminat public.**

În vederea creșterii eficienței energetice, prin **schema de ajutor de stat pentru promovarea cogenerării de înaltă eficiență** (operațională din aprilie 2011) s-a continuat sprijinirea financiară a producătorilor de energie electrică și termică ce dețin sau exploatează comercial centrale de cogenerare de înaltă eficiență, care realizează economii de combustibil de cel puțin 10% în comparație cu producerea separată de energie. Sumele totale acordate ca bonus în anul 2017 au fost de 812 mil. lei. Această valoare reprezintă suma bonusurilor lunare primită de producătorii care au accesat schema de sprijin de tip bonus, fără bonusul neacordat/necuvnit determinat în urma calificării anuale realizată în trim. I/2018 și fără supracompensarea/regularizarea ante-supracompensării determinată în trim. I/2018. De schema de sprijin au beneficiat 32 de operatori. În luna ianuarie 2018 au fost acordate ca bonus 86 mil. lei și au beneficiat de schema de sprijin 29 de operatori.

Pentru **modernizarea sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică**, în România s-au intensificat eforturile de implementare a programului *”Termoficare 2006-2020 căldură și confort”*. Pentru anul 2017, prin *Legea bugetului de stat* s-au alocat pentru finanțarea acestui program 67,50 mil. lei (29,75 mil. lei alocați pentru 14 unități administrativ teritoriale beneficiare). Prin punerea în funcțiune a obiectivelor de investiții, în perioada 2008-2016, s-a realizat economie de combustibil de 29.634 tep/an.

Pentru **sprijinirea investițiilor în instalațiile și echipamentele care conduc la economii de energie în întreprinderile din industrie**, în cadrul POSCCE, au fost semnate 43 contracte de finanțare. Dintre acestea 36 de proiecte au fost finalizate, 6 proiecte au fost reziliate și un contract este în curs de reziliere. Suma finanțării aprobate (din FEDR și bugetul de stat) pentru cele 36 de contracte finalizate este de aprox. 244 mil. lei. Pentru proiectele din cadrul acestei operațiuni s-au efectuat plăți de circa 220 mil. lei. În perioada de durabilitate de 5 ani de la finalizarea proiectelor (2017-2021) se desfășoară monitorizarea realizării indicatorilor de rezultat prevăzuți în program.

În cadrul POR este implementat un pachet de măsuri care vizează **creșterea eficienței energetice a clădirilor rezidențiale și publice și a sistemelor de iluminat public**. Alocarea din FEDR și buget de stat, pentru întreaga perioadă, este de 1.228,46 mil. euro, reprezentând cca 5.378,38 mil. lei, din care s-au efectuat plăți către beneficiari în valoare de 10,61 mil. euro – 8,49 mil. euro FEDR și 2,12 mil. euro buget de stat. Până în prezent, au fost lansate apelurile de proiecte pentru următoarele operațiuni aferente acestui pachet de măsuri: (i) operațiunea A – clădiri rezidențiale (s-au contractat 74 proiecte a căror valoare eligibilă este de 128,82 mil. euro, din care 63,12 mil. euro FEDR și 14,83 mil. euro buget de stat); (ii) operațiunea B – clădiri publice (au fost contractate 10 proiecte, cu o valoare eligibilă de 25,85 mil. euro, din care 21,91 mil. euro din FEDR și 3,14 mil. euro din bugetul de stat); (iii) operațiunea C – iluminat public (au fost depuse 6 proiecte cu o valoare nerambursabilă de 19,72 mil. euro).

Implementarea *Programului național privind creșterea performanței energetice a blocurilor de locuințe* a condus la finalizarea a 1774 apartamente, pentru reabilitarea cărora au fost cheltuiți 7,3 mil. lei. În plus, în cadrul programului *Îmbunătățirea eficienței energetice în gospodăriile și comunitățile cu venituri reduse din România*, finanțat de *Global Environment Facility*, prin *Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare*, se lucrează la realizarea unei baze de date cu clădirile reabilite termic, respectiv la implementarea unui program informatic cu ajutorul căruia se vor putea înregistra date despre clădirile

¹⁶¹ Mtep – milioane tone echivalent petrol

reabilitate termic. În prezent MDRAP prelucrează datele deținute cu privire la specialiștii atestați ca verificatori de proiecte, experți tehnici, auditori energetici pentru clădiri, în sistemul de gestiune a datelor „Sistem informatic pentru colectarea, gestionarea și arhivarea datelor și informațiilor privind certificarea energetică, expertizarea tehnică și proiectarea clădirilor”, urmând ca fiecare specialist să se poată autentifica în vederea completării la zi a informațiilor privind activitatea desfășurată.

Pentru actualizarea *Metodologiei de calcul a performanței energetice a clădirilor* și pentru elaborarea *Ghidului de bună practică pentru atingerea nivelurilor optime, din punct de vedere al costurilor, ale cerințelor minime de performanță energetică a diverselor categorii de clădiri*, între MDRAP și Universitatea Tehnică de Construcții București s-au încheiat contractele de prestări servicii nr. 116/28 martie 2017 și respectiv 115/28 martie 2017, cu perioadă maximă de realizare a lucrărilor de 12 luni de la data semnării contractului, exclusiv perioadele de avizare în comitetele tehnice de specialitate ale MDRAP. Programele de elaborare a lucrărilor se desfășoară în trei faze¹⁶², până în prezent fiind predată Faza 1 a lucrărilor, urmând avizarea acestora în Comitetele Tehnice de Specialitate ale MDRAP.

În cadrul POIM, pentru obiectivele specifice (OS) care promovează eficiența energetică (OS 6.2, OS 6.4 și OS 7.1), au fost înregistrate următoarele progrese:

- Pentru *monitorizarea consumului de energie la consumatorii industriali* (cu un buget alocat de 12,50 mil. euro), a fost revizuit ghidul pentru OS 6.2. La data de 31 ianuarie 2018 a fost închis apelul de proiecte pe care, până în prezent, au fost depuse 25 proiecte în valoare de 5,04 mil. euro. Dintre acestea, 5 proiecte au fost respinse, 5 proiecte au fost aprobate (din care 3 proiecte în valoare de 0,63 mil. euro au fost contractate), restul fiind în diferite faze de evaluare. După data de 15 martie 2018 se lansează un nou apel de proiecte.
- La data de 17 mai 2017, a fost lansat apelul de proiecte privind *realizarea și modernizarea centralelor electrice de cogenerare de înaltă eficiență (maximum 8 MWe) pe gaz natural și biomasă* (conform ghidul revizuit al solicitantului pentru OS 6.4, cu un buget alocat de 67,58 mil. euro). Până la acest moment, au fost depuse 2 proiecte, în valoare de 10,07 mil. euro, care se află în faza de evaluare.
- La data de 9 iunie 2016, a fost lansat apelul de proiecte privind *modernizarea sistemelor centralizate de transport și distribuție a energiei termice din anumite orașe*¹⁶³ (conform ghidului revizuit al solicitantului pentru OS 7.1, cu un buget alocat de 275,89 mil. euro). Până la acest moment, au fost depuse 3 proiecte în valoare totală de 44,55 mil. euro, dintre care 2 proiecte în valoare de 37,22 mil. euro au fost aprobate și contractate și un proiect se află în faza de evaluare.

Dintre proiectele-cheie de infrastructură energetică, care contribuie la realizarea obiectivelor energetice și climatice ale României se evidențiază cele care vizează *dezvoltarea capacității de înmagazinare subterană gaze naturale*, ca instrumente de asigurare a eficienței și securității energetice naționale. Aceste proiecte sunt incluse pe cea de-a treia listă de proiecte-cheie de infrastructură energetică adoptată de COM, în luna noiembrie 2017, cunoscute sub denumirea de proiecte de interes comun (PCI). Ele vor permite o dezvoltare treptată a uniunii energetice, prin integrarea piețelor de energie din Europa și prin diversificarea surselor de energie și a rutelor de transport. În România se află în diverse stadii de execuție proiectele care vizează rețehnologizarea și/sau creșterea capacității de înmagazinare subterană a gazelor naturale pentru depozitele Sărmășel și Depomureș (Târgu Mureș).

4.6. Părăsirea timpurie a școlii

Rata părăsirii timpurii a școlii: ținta națională 2020 - 11,3%; evoluție recentă - 19,1% (2015), 18,5% (2016) și 18,3% (2017- date provizorii Eurostat)

Direcții de acțiune:

¹⁶² Faza 1 – Redactarea I, inclusiv ancheta publică și sinteza observațiilor; Faza 2 – Redactarea a II-a. Notificarea la Comisia Europeană; Faza 3 – Redactarea finală.

¹⁶³ Apelul vizează 7 proiecte pentru orașe pre-identificate prin POIM (Oradea, Timișoara, Râmnicu Vâlcea, Focșani, Iași, Bacău și Botoșani) și un proiect fazat (Bacău).

- ✓ extinderea serviciilor de educație timpurie (RST 2)
- ✓ modernizarea curriculumului școlar
- ✓ creșterea calității învățământului preuniversitar (RST 2)
- ✓ creșterea nivelului de competențe a elevilor și cadrelor didactice (RST 2)
- ✓ consolidarea învățământului profesional și tehnic
- ✓ aplicarea *Strategiei naționale privind reducerea părăsirii timpurii a școlii*
- ✓ extinderea măsurilor de prevenire și intervenție pentru elevii expuși la riscul de părăsire timpurie a școlii și consolidarea pachetului social în educație (RST 2)
- ✓ îmbunătățirea infrastructurii educaționale

În ceea ce privește **serviciile de educație timpurie** (0-6 ani), MEN continuă să implementeze acțiuni care să asigure clarificarea, din punct de vedere legislativ, a organizării și funcționării serviciilor de educație timpurie, ca servicii integrate, pentru a deveni, treptat, servicii universale. În acest sens, *Regulamentul de organizare și funcționare a învățământului preșcolar* (OMENCS nr. 4464/2000) a fost revizuit și discutat cu reprezentanții sindicatelor și asociațiilor de părinți estimându-se că regulamentul va fi adoptat până la începerea anului școlar 2018-2019.

Atât versiunea revizuită a *Metodologiei de organizare și funcționare a creșelor și a altor servicii de educație timpurie ante-preșcolare*¹⁶⁴, cât și *Curriculumul pentru educație timpurie* (copii de 0-6 ani), revizuit și aprobat de CNS¹⁶⁵ se află în proces de avizare internă. *Curriculumul pentru educație timpurie (0-6 ani)* va fi promovat prin OM, iar *Metodologia de colaborare interinstituțională în vederea susținerii serviciilor de educație timpurie*, va fi promovată prin ordin comun al MEN și MS, această metodologie făcând parte din Proiectul pentru *Educație timpurie incluzivă și de calitate* ce urmează să fie finanțat din fonduri europene (printr-o alocare de 14,8 mil. euro). Fișa proiectului a fost definitivată iar Ghidul solicitantului este în curs de finalizare. Proiectul urmează să fie implementat în perioada 2018-2021, fiind dedicat implementării, la nivel național, a curriculumului național obligatoriu pentru învățământul antepreșcolar, precum și formării profesionale unitare a personalului didactic din acest domeniu și pilotării resurselor didactice aferente curriculumului național obligatoriu pentru învățământul antepreșcolar.

Pentru susținerea dezvoltării serviciilor de educație timpurie va fi lansat și apelul de proiecte intitulat *Crearea cadrului instituțional pentru funcționarea de creșe la nivel național*.

MEN are în vedere analiza proiectului *Strategiei naționale de educație parentală*, împreună cu specialiștii UNICEF și partenerii interesați, astfel încât acesta să fie aprobat până în luna septembrie 2018.

MEN, alături de alți parteneri de la nivel central¹⁶⁶ și reprezentanți ai unor ONG-uri cu experiență relevantă în domeniu¹⁶⁷, a derulat o serie de întâlniri de lucru, facilitate de UNICEF și BM, realizând o serie de progrese în revizuirea *Cadrului pentru ÎETC*¹⁶⁸. Revizuirea acestui cadru (proiectare, pilotare și punere în aplicare) se realizează, prin consultare și cooperare cu MS și MMJS, pentru a include categoria de vârstă 0-3 ani într-un proces de învățare. Acest cadru revizuit urmărește îmbunătățirea organizării și funcționării acestor servicii și va cuprinde metodologii și curriculumul național obligatoriu.

În ceea ce privește implementarea prevederilor *Legii nr. 248/2015 privind stimularea participării în învățământul preșcolar a copiilor provenind din familii defavorizate*, tichetele în valoare de 50 de lei sunt acordate lunar pentru circa 40.000 beneficiari care înregistrează o prezență școlară mai mare de 50%.

¹⁶⁴ Metodologia vizează, în special, procesul de acreditare a serviciilor de educație timpurie, calcularea contribuției de hrană, angajarea personalului didactic și nedidactic de către autoritățile publice locale, modalitatea de promovare a *Curriculumului specific pentru educație ante-preșcolare* etc.

¹⁶⁵ CNS – Comisia Națională de Specialitate

¹⁶⁶ MMJS – ANPDCA, MS, MFE

¹⁶⁷ Organizațiile non-guvernamentale Step by Step, OvidiuRo, Agenția Împreună, Salvați Copiii, Copiii Noștri etc.

¹⁶⁸ IETC – Îngrijire și Educație Timpurie a Copiilor

Sunt continuate eforturile de **modernizare a curriculumului școlar pentru învățământul gimnazial, liceal, profesional și tehnic**. În acest sens, noile *Programe școlare pentru clasele V-VIII*, aprobate prin OMEN nr. 3393/2017, se aplică din anul școlar 2017-2018, începând cu clasa a V-a. Analiza rezultatelor dezbaterii publice privind versiunile *Planului-cadru pentru învățământul liceal teoretic* este cuprinsă într-un raport care va fi publicat în aprilie 2018 pe paginile de internet ale MEN și ISE.

Prin proiectul non-competitiv cofinanțat prin POCU *Creșterea relevanței formării profesionale inițiale prin anticiparea nevoilor de formare profesională pentru piața muncii și dezvoltarea componentei de învățare la locul de muncă*, se vor dezvolta/actualiza calificările profesionale, standardele de pregătire profesională pentru creșterea relevanței formării pe piața muncii, precum și curriculumul și auxiliarele curriculare. Finalizarea fișei de proiect este preconizată pentru sfârșitul lunii martie.

În vederea **creșterii calității învățământului preuniversitar**, prin ordinul OMEN nr. 4371/2018 a fost aprobată *Metodologia de exploatare a Sistemului Informatic Integrat al Învățământului din România (SIIIR) pentru activitățile din învățământul preuniversitar*¹⁶⁹. SIIIR este funcțional, dar MEN va analiza posibilitatea introducerii în acest sistem a datelor privind elevii beneficiari de sprijin financiar prin programele *EURO 200*, *Bani de liceu* și *Bursa profesională*, detaliate mai jos în acest capitol, în vederea monitorizării eficienței acestor programe din perspectiva reducerii abandonului școlar.

În privința creșterii calității învățământului preuniversitar, se estimează aprobarea, până în luna octombrie 2018, a proiectului de HG privind standardele de autorizare de funcționare provizorie și de acreditare. HG-ul pentru modificarea și completarea *HG nr. 22/2007 pentru aprobarea Metodologiei de evaluare instituțională în vederea autorizării, acreditării și evaluării periodice a organizațiilor furnizoare de educație* va fi aprobată în mai 2018. Noile standarde realizează simplificarea activității de evaluare internă și externă a calității educației prin: reorientarea activității de îmbunătățire a calității spre aspectele esențiale, utilizarea datelor și a documentelor deja existente în instituția de învățământ, informatizarea activității de evaluare internă și externă. Au fost identificate standarde specifice pentru: învățământul liceal, vocațional și tehnologic, profesional, postliceal, învățământul antepreșcolar/preșcolar, special și învățământul special care funcționează în cadrul centrelor de reeducare/penitenciarelor/ centrelor de detenție. ARACIP derulează un amplu proces de evaluare a instituțiilor de învățământ preuniversitar din țară. Au fost evaluate aproape 600 de școli, urmând ca, în 2018, ARACIP să continue evaluarea a peste 1.000 de unități de învățământ, în funcție de fondurile alocate¹⁷⁰.

Pentru creșterea nivelului de competențe a elevilor și cadrelor didactice, MEN implementează proiectul *Promovarea și susținerea excelenței în educație prin dezvoltarea competențelor în tehnologia informației*, finanțat prin grant nerambursabil subvenționat de Guvernul Japoniei. Proiectul urmărește asigurarea condițiilor optime de pregătire și dezvoltare a elevilor din clasele IX – XIII, de la profilul matematică-informatică, capabili de performanțe înalte, prin dotarea și operaționalizarea a 60 de centre de pregătire în informatică. Perioada de implementare a proiectului este mai 2016 - decembrie 2018, având alocat un buget de 8,73 mil. lei. În cadrul acestui proiect, a fost definitivată lista cu cele 60 de licee – Centre de Excelență în Tehnologia Informației, fiind selectate, în faza I, 47 Centre de excelență, respectiv 13 licee în faza a II-a.

Începând cu anul 2017, MEN întocmește lista candidaților eligibili pentru a fi finanțați prin “Granturile pentru tinerii cercetători *Regele Carol I*”, acordate de MCI și destinate absolvenților de liceu care au avut rezultate deosebite la olimpiadele naționale și internaționale sau la concursuri de prestigiu și care sunt înmatriculați într-o universitate din România.

În noiembrie 2017, a demarat implementarea proiectului non-competitiv *Curriculum relevant, educație deschisă pentru toți* (CRED), în baza unui contract de finanțare în valoare totală de 196,5 mil. lei, încheiat între MFE și MEN. Durata de implementare a proiectului este de patru ani. În prezent, este în curs de elaborare analiza nevoilor de formare în vederea pregătirii activităților de formare a formatorilor și a cadrelor didactice la nivel național, activități care vor debuta în perioada august - octombrie 2018.

¹⁶⁹ SIIIR furnizează servicii de gestiune a activităților sistemului educațional preuniversitar din punct de vedere operațional, tehnic, administrativ și strategic

¹⁷⁰ În acest sens, ARACIP a pus la dispoziția școlilor, platforma <https://calitate.aracip.eu>

În privința **consolidării învățământului profesional și tehnic**¹⁷¹, a fost elaborat Planul de acțiune 2018 pentru implementarea *Strategiei educației și formării profesionale în România în perioada 2015-2020* și a fost realizat raportul privind implementarea planului de acțiune al acestei strategii pentru anul 2017.

Recomandările din *Master-Planul pentru introducerea de programe de tip dual/ucenicie în formarea profesională inițială din România*¹⁷², elaborat în anul 2015, au creat condițiile necesare introducerii învățământului dual în România. Prin OMEN nr. 4798/2017, a fost aprobat *Contractul de pregătire practică a elevilor din învățământul dual*. Rolul acestui contract este acela de a asigura o ofertă de formare profesională de calitate, în scopul angajării absolvenților, conform nivelului de pregătire și calificării obținute anterior. Pentru anul școlar 2017-2018, au fost oferite de către companii peste 3.000 de locuri în clase/ grupe de învățământ dual¹⁷³. Astfel, au fost realizate 106 clase de învățământ dual, fiind implicate 227 companii și 68 de unități de învățământ. În clasa a IX-a, sunt înscriși aproximativ 2500 elevi la învățământul dual și 30.500 elevi la învățământul profesional. Pentru anul școlar 2018-2019, prin proiectul planului de școlarizare, sunt propuse un număr de 39.170 locuri pentru învățământul profesional, din care 5.192 locuri pentru învățământul dual, estimându-se implicarea a 80 unități de învățământ profesional și tehnic cu clase de învățământ dual.

În a doua jumătate a lunii aprilie 2018, CNDIPT va organiza un eveniment de informare care va avea ca temă "Sprijinul companiilor pentru dezvoltarea învățământului dual din România", eveniment la care vor fi invitați să participe reprezentanți ai autorităților publice interesate, ai asociațiilor patronale, camere de comerț, agenți economici etc.

Referitor la planurile și curriculumul pentru cultura de specialitate și pregătire practică, acestea au fost revizuite, fiind aprobate pentru ciclul inferior al liceului tehnologic și învățământul profesional.

În ceea ce privește **Strategia privind reducerea părăsirii timpurii a școlii**, Raportul privind implementarea Planului de Acțiune (PA) 2017 a fost finalizat și a fost elaborat PA 2018.

Proiectul POCA *Monitorizarea și evaluarea strategiilor condiționalități ex-ante în educație și îmbunătățirea procesului decizional prin monitorizarea performanței instituționale la nivel central și local* are ca obiectiv îmbunătățirea capacității ministerului în ceea ce privește coordonarea implementării, monitorizarea și evaluarea măsurilor cuprinse în strategiile sectoriale. Proiectul va fi implementat până în aprilie 2019. În cadrul acestui proiect, au fost elaborate următoarele documente: *Cadrul unitar pentru monitorizarea și evaluarea implementării strategiilor din educație*, *Metodologia de monitorizare și evaluare și a instrumentelor specifice*, *Studiul privind evaluarea politicilor publice în domeniul Dezvoltarea Forței de Muncă în România* (SABER WFD) și *Cadre Didactice – Raport de Țară* (SABER Teachers). Selectarea experților externi se va realiza după publicarea regulamentului-cadru care urmează să fie elaborat de MDRAP.

În ceea ce privește programul *Școala după școală*¹⁷⁴ (SDS), prin OMEN nr. 4802/31 august 2017 a fost revizuit cadrul normativ privind metodologia de organizare a programului SDS. Studiul de impact (evaluare ex-ante) privind finanțarea și implementarea programului a fost elaborat în cadrul proiectului *Dezvoltarea capacității administrației publice centrale de a elabora analize de impact*, cofinanțat prin POCA și implementat de către SGG și BM, în colaborare cu MEN.

Pentru identificarea și monitorizarea copiilor aflați în afara sistemului de educație, este în curs de elaborare un set de proceduri în cadrul proiectului *Sistem de avertizare timpurie pentru reducerea părăsirii timpurii a școlii*, finanțat cu 15.000 euro de COM, prin *Programul de Sprijin pentru Reforme Structurale*. În acest proiect, se va realiza o analiză cu privire la situația existentă privind abandonul școlar și a părăsirii timpurii a școlii. MEN a solicitat COM finanțare și pentru faza a doua a proiectului, fiind așteptată confirmarea acesteia.

¹⁷¹ Anul 2017 a fost *Anul învățământului profesional și tehnic în România*. Personalul din inspectoratele școlare, unitățile IPT, operatorii economici și structurile partenerele consultative a beneficiat de sesiuni de instruire/informare cu privire la modul de organizare și funcționare a învățământului dual.

¹⁷² Master-planul este disponibil online la adresa: http://www.proiectdalivet.ro/wp-content/uploads/2017/03/RO_Master_Plan.pdf

¹⁷³ Conform prevederilor metodologiei-cadru de organizare și a calendarului aferent, în învățământul profesional dual admiterea se realizează în două etape (iulie 2017, respectiv septembrie 2017).

¹⁷⁴ *Școala după școală* este un program opțional și complementar programului școlar obligatoriu, conceput și organizat de unitățile de învățământ, în conformitate cu indicațiile metodologice formulate de MEN.

În scopul **reducerii și prevenirii abandonului școlar și promovării accesului egal la învățământul preșcolar, primar și secundar de calitate**, au fost selectate proiectele depuse în urma a două apeluri de proiecte competitive ce vor fi cofinanțate prin POCU:

(i) *Școală pentru toți* finanțează măsuri integrate socio-educaționale și vizează în același timp familia, școala și comunitatea. Apelul a fost deschis tuturor școlilor, dar cele defavorizate au avut prioritate în evaluare. În cadrul acestui apel, au fost selectate 138 de proiecte care vor beneficia de o finanțare nerambursabilă totală de 184,2 mil. euro. Proiectele se vor derula timp de trei ani (2018-2021) și includ și activități de formare a competențelor transversale la elevi.

(ii) *Profesori motivați în școli defavorizate* este un apel dedicat școlilor cu cel mai ridicat grad de defavorizare, cu mulți copii aflați în risc de abandon școlar și care nu reușesc să atragă sau să mențină în școală profesorii calificați. Prin acest apel sunt vizate și școlile organizate în contexte de predare atipice: în spitale, pentru copii în regim de detenție, în zone geografice greu accesibile, școala virtuală și alte forme reglementate prin lege. În cadrul acestui apel, au fost selectate 28 proiecte pentru finanțare, care vor beneficia de o finanțare nerambursabilă totală de 71,4 mil. euro. Măsurile finanțabile includ activități de formare continuă și de motivare a profesorilor care predau în școli din zone dezavantajate.

În privința programului *A doua șansă*, prin OMEN 4093/2017 a fost modificată și completată metodologia de aplicare a acestui program, care va continua, în acest scop fiind deja elaborată o versiune de proiect non-competitiv de extindere a acestuia. În cadrul Pilonului 3 al *Strategiei de reducere a părăsirii timpurii a școlii: Reintegrarea în sistemul de educație a persoanelor care au părăsit timpuriu școala*, prin Programul reprezentativ 3.1 *Asigurarea unei oferte adecvate de programe educaționale de tip "A doua șansă"*, pe parcursul anului 2018 o contribuție importantă va fi adusă de proiectele selectate în cadrul programului *Școală pentru Toți* amintit anterior (cu un grup țintă estimat de 8.285 de tineri/adulți care beneficiază de sprijin pentru reîntoarcerea în sistemul formal de educație și formare) și, de asemenea, de proiectul *INTESPO – Înregistrarea tinerilor în evidențele Serviciului Public de Ocupare*, derulat de ANOFM în parteneriat cu MEN (cu un obiectiv specific dedicat identificării a cel puțin 200.000 tineri din categoria NEET, în vederea înregistrării și profilării a 160.000 dintre aceștia).

În privința **consolidării pachetului social** pentru educație vizând elevii aparținând grupurilor cu riscuri particulare, MEN continuă să deruleze programe sociale anuale în scopul susținerii elevilor din zonele defavorizate: *Rechizite școlare*¹⁷⁵, *Bani de liceu*¹⁷⁶, *euro 200*¹⁷⁷, *Acordarea de burse*, *Decontarea transportului*¹⁷⁸. În vederea suplimentării sumei alocate anual din bugetul național pentru rechizite școlare, MDRAPFE și MEN au semnat contractul de finanțare pentru proiectul *Rechizite pentru preșcolari și elevi – șanse egale la educație* finanțat prin Programul Operațional Ajutorare Persoane Defavorizate (POAD), cu un buget de 17,31 mil. lei. De acest proiect, în anul școlar 2017-2018 vor beneficia 360.150 de elevi din clasele II – VIII, precum și preșcolari. Documentațiile de atribuire elaborate pentru rechizitele preșcolarilor au fost transmise către ANAP și au fost validate.

Guvernul a aprobat lista celor 50 de unități de învățământ preuniversitar de stat în care se aplică programul-pilot *Masă caldă pentru elevi* în anul școlar 2017-2018 și pentru care bugetul este estimat

¹⁷⁵ Acordarea de rechizite școlare pentru elevii înrolați în învățământul primar și gimnazial (cursuri de zi) și care fac parte din familii al căror venit net mediu pe membru de familie reprezintă max. 50% din salariul minim brut la nivel național pe membru de familie. Pentru anul 2018, bugetul alocat acestui program este de 15 mil. lei, numărul estimat de beneficiari fiind de 540.000.

¹⁷⁶ Bursa (alocația) lunară pentru elevii din familii din medii economice și sociale dezavantajate, acordată în scopul continuării studiilor după finalizarea studiilor gimnaziale. Pentru anul 2018 alocarea bugetară este de 50,578 mil. lei pentru un număr estimat de 33.500 beneficiari.

¹⁷⁷ Ajutorul financiar pentru a stimula achiziționarea de calculatoare personale elevilor/studenților proveniți din zone dezavantajate economico-social. Pentru anul 2018, alocarea bugetară este de 12,328 mil. lei pentru un număr estimat de 13.575 beneficiari. În februarie 2018 a fost în consultare publică și urmează să fie promovat proiectul de HG pentru actualizarea plafonului de venit brut lunar pe membru de familie la 250 de lei prevăzut de Normele metodologice pentru aplicarea Legii nr. 269/2004 privind acordarea unui ajutor financiar în vederea stimulării achiziționării de calculatoare.

¹⁷⁸ Decontarea transportului. Prin Legea nr. 71/2018 a fost modificat art. 84 alin. (1) din Legea nr. 1/2011, privind tariful redus de care beneficiază elevii din învățământul preuniversitar, pentru transportul local în comun, de suprafață, naval și subteran, precum și pentru transportul intern auto, feroviar și naval, pe tot parcursul anului calendaristic.

la peste 30 de mil. lei, finanțarea fiind asigurată de la bugetul de stat. Numărul de beneficiari estimat pentru acest program este de 30.778 elevi¹⁷⁹.

Ca urmare a modificării cadrului legislativ european prin unificarea programului de încurajare a consumului de fructe și legume în școli cu programul de lapte în școli, au fost adoptate OG nr. 13/2017 (aprobată prin Legea nr. 55/2018) privind *aprobarea participării României la Programul pentru școli al Uniunii Europene* și *HG nr. 640/2017 pentru aprobarea Programul pentru școli al României în perioada 2017-2023 și pentru stabilirea bugetului pentru implementarea acestuia în anul școlar 2017-2018*.

Programul *Bursa profesională* are prevăzut un buget 162,815 mil. lei, aplicându-i-se prevederile *HG nr. 951/2017 privind modalitatea de subvenționare de către stat a costurilor pentru elevii din învățământul profesional din anul școlar 2018 – 2019*. Un total de 95.773 elevi beneficiază de burse în anul școlar 2017-2018 iar un număr de 104.000 beneficiari este estimat pentru anul școlar 2018 - 2019.

În scopul *stimulării absolvenților de învățământ secundar superior pentru continuarea studiilor în învățământul terțiar* (învățământ superior sau alte forme de învățământ postliceal), se continuă implementarea schemei de granturi pentru licee în cadrul *Proiectului privind învățământul secundar – ROSE*. Proiectul ROSE, finanțat printr-un împrumut de la BIRD, este implementat, în perioada 2017-2021, fiind contractate 265 de granturi, în valoare totală de 26,62 mil. euro. Liceele desfășoară activități remediale, de îndrumare, consiliere și orientare profesională, de *coaching* și dezvoltare a abilităților socio-emoționale; activități extracurriculare, de informare și lucrări minore de renovare, amenajare a interioarelor clădirilor școlare (de exemplu: laboratoare) și achiziții de bunuri.

Referitor la **infrastructura educațională**, a fost finalizată *Strategia națională pentru infrastructura educațională*, în prezent fiind pe circuitul intern de avizare al MEN.

Prin *Proiectul Reforma Educației Timpurii (P.R.E.T.)*, în valoare de 80,75 mil. euro, care are ca obiectiv construirea de grădinițe și dotarea cu mobilier a acestora, au fost realizate, până în prezent 179 grădinițe, din care în 2017 - 40 grădinițe, iar în 2018 – alte două. În anul 2018, sunt în curs de execuție lucrări la 45 grădinițe iar, în prezent, se află în faza de licitație lucrări de execuție pentru încă 12 grădinițe, 107 grădinițe urmând a fi mobilate.

Prin PNDL, sunt finanțate lucrări de investiții la unitățile de învățământ preuniversitar de stat. Printr-un protocol de colaborare încheiat între MDRAP și MEN, MEN acordă sprijin privind identificarea problemelor de natură investițională cu care se confruntă unitățile de învățământ preuniversitar. Cu ajutorul aplicației informatice SIIIR, MEN colectează datele privind baza materială existentă a unităților de învățământ preuniversitar (clădiri, săli etc.), iar MDRAP va asigura finanțarea lucrărilor de investiții. În cele două etape ale PNDL au fost incluse un număr de 3.386 de unități de învățământ preuniversitar de stat.

¹⁷⁹ Prin HG nr. 65/2018 pentru aprobarea *Normelor metodologice de aplicare a OUG nr. 92/2017 privind aprobarea Programului-pilot de acordare a unui suport alimentar pentru preșcolari și elevii din 50 de unități de învățământ preuniversitar de stat*.

4.7. Educația terțiară

Ponderea populației cu vârsta de 30-34 ani cu nivel de educație terțiară: ținta națională 2020 - 26,7%; evoluție recentă - 25,6% (2015, nivel păstrat și în 2016) și 26,3% (2017 – date provizorii Eurostat).

Direcții de acțiune:

- ✓ implementarea *Strategiei naționale pentru învățământ terțiar 2015–2020*
- ✓ sprijinirea studenților din mediul rural, a grupurilor dezavantajate și a studenților non-tradiționali pentru participarea în învățământul terțiar (RST 2)
- ✓ dezvoltarea și integrarea sistemului informatic din educație și cercetare
- ✓ dezvoltarea capacității instituționale și creșterea gradului de internaționalizare a învățământului superior
- ✓ creșterea calității învățământului superior și a corelării cu piața muncii (RST 2)
- ✓ crearea și dezvoltarea unui cadru de învățare pe tot parcursul vieții deschis și accesibil

Pentru asigurarea unui învățământ superior deschis, de calitate, competitiv și adaptat pieței muncii *Strategia națională pentru învățământ terțiar 2015–2020* se află în proces de implementare, un prim raport de monitorizare a progreselor în implementarea strategiei fiind deja realizat, iar Planul de acțiuni aferent anului 2018 a fost elaborat.

În vederea **sprijinirii studenților din mediul rural, a grupurilor dezavantajate și a studenților non-tradiționali pentru participarea în învățământul**, se continuă implementarea programelor sociale¹⁸⁰: acordarea de burse¹⁸¹, subvenții pentru cazare și masă, decontarea parțială a transportului.

Prin OMEN nr. 3279/2017 a fost elaborată și aprobată *Metodologia de repartizare a finanțării de bază și suplimentare*, care include și un set de indicatori de calitate privind orientarea regională și echitatea socială¹⁸².

În cadrul schemei de granturi competitive *Programe de vară de tip punte* din proiectul ROSE, s-au desfășurat activități pentru a sprijini familiarizarea elevilor de liceu cu mediul universitar, prin derularea a 20 de granturi pentru 127 de programe (în valoare totală de 2,6 mil. euro). În cadrul programului ROSE sunt în curs de derulare *Schema de Granturi Necompetitive* (60 de granturi aflate în implementare) și *Schema de Granturi Competitive - Centre de învățare* (12 proiecte contractate aflate în implementare). Cele 60 de granturi necompetitive contractate vor finanța programe remediale, activități de *coaching* și dezvoltare personală, activități de îndrumare și sprijin (tutorat), activități de dezvoltare a competențelor socio-emoționale, consiliere profesională și orientare în carieră, ateliere de lucru în domenii specifice, vizite de studii sau campanii de conștientizare, pentru studenții aflați în anul I de studii, în special cei aflați în situație de risc. *Granturile Competitive - Centre de învățare* au ca scop crearea și operaționalizarea de centre de învățare, ca un mecanism suplimentar de sprijin pentru studenții aflați în situație de risc.

Referitor la **dezvoltarea și integrarea sistemului informatic din educație și cercetare**, *Registrul Educațional Integrat* (REI) este operațional, asigurându-se interoperabilitatea sistemului cu SIIIR, prin integrarea unui modul de corelare și vizualizare a nomenclatoarelor din aplicația RMU¹⁸³ cu cele din SIIIR. INS validează, în prezent, seturi de date primite din REI, iar universitățile au acces la date din

¹⁸⁰ Pentru programe sociale pentru studenți au fost acordate: 214,474 mil. lei (pentru burse acordate în perioada ianuarie - septembrie 2016); 128,499 mil. lei (pentru subvenția de cazare și masă în căminele universităților); 26,590 mil. lei (pentru transportul studenților) și 164,039 mil. euro sub formă de sprijin prin apeluri de proiecte competitive. Pentru anul universitar 2016-2017 datele transmise de către universități sunt în curs de colectare.

¹⁸¹ Conform datelor cu referința ianuarie 2017, numărul mediu de burse anuale acordate a fost: burse de performanță - 560; burse de merit - 14.1749; burse de studiu - 49.149; burse sociale - 14.214; burse din fonduri proprii - 7.585; burse ocazionale - 5.146; Bursa Petrila - 4.

¹⁸² Exemple de indicatori de calitate propuși pentru pilotare în anul 2017: *rata de absolvire a programelor de studii de licență, raportul dintre numărul total de puncte de credite acumulate de studenți și numărul maxim de puncte de credite ce se pot realiza, mobilități profesionale internaționale ale cadrelor didactice, doctorate în cotutelă internațională, monitorizarea angajabilității absolvenților, finalizarea programelor educaționale de către persoane provenite din medii dezavantajate socioeconomic.*

¹⁸³ Registrul Matricol Unic. Platforma online RMU se accesează prin intermediu REI și reprezintă un sistem informațional care asigură gestiunea integrată a datelor privind studenții universităților de stat și particulare din România, pentru toți anii universitari și pentru toate ciclurile de studii.

ultimii trei ani universitari. Pentru facilitarea schimbului de informații și analiza corelării ofertei educaționale cu cerințele pieței muncii, REI este interoperabil și cu platforma *Studenți, Absolvenți și Piața Muncii* (SAPM).

Pentru **dezvoltarea capacității instituționale și creșterea gradului de internaționalizare a învățământului superior** și în vederea creșterii vizibilității și atragerii studenților străini la studii în România, MEN a lansat competiția de proiecte finanțate din Fondul de Dezvoltare Instituțională destinat universităților de stat (FDI 2018). Competiția se desfășoară potrivit prevederilor *Metodologiei de alocare și utilizare a fondului pentru dezvoltare instituțională a universităților de stat*, aprobată prin OM nr. 3094/2018. Conform acestui ordin, universitățile pot depune proiecte ce vizează internaționalizarea învățământului superior. Oferta de burse în străinătate pentru studenți proveniți de la universitățile din România vizează anual un număr de peste 100 de studenți proveniți de la universități de stat și particulare din România care sunt trimiși la studii universitare de licență, masterat sau doctorat, complete sau parțiale în numeroase state ale lumii.

În scopul **creșterii calității învățământului superior și corelării cu piața muncii** se află în implementare proiectul POCA *Dezvoltarea capacității MEN de monitorizare și prognoză a evoluției învățământului superior în raport cu piața muncii*, ce va fi derulat până în anul 2019. Prin acest proiect, au fost finalizate o serie de studii referitoare la mecanismul de monitorizare a inserției absolvenților, analiza privind calitatea și relevanța programelor oferite de universități, impactul intervențiilor dezvoltate pentru învățământul superior asupra ofertelor universităților și angajatorilor și eficiența și eficacitatea învățământului superior din perspectiva capacității de a elabora prognoze.

Printr-un alt proiect POCA, *Îmbunătățirea politicilor publice în învățământul superior și creșterea calității reglementărilor prin actualizarea standardelor de calitate* (QAFIN) derulat în parteneriat cu ARACIS, vor fi elaborate Metodologia și ghidurile pentru clasificarea universităților și ierarhizarea programelor de studii. Proiectul a fost lansat în mai 2017, urmând să se desfășoare pe o perioadă de 36 de luni, cu sprijinul BM și are un buget total de 17,72 mil. lei. În cadrul acestui proiect a fost demarată realizarea unui *Studiu cu privire la date și bune practici la nivel european privind asigurarea calității și clasificarea în învățământul superior, precum și asupra impactului practicilor curente în domeniu, la nivel național* și este elaborat un proiect al *Metodologiei privind evaluarea externă a calității în învățământul superior din România*, precum și recomandări cu privire la evaluarea școlilor doctorale.

Pentru **crearea și dezvoltarea unui cadru de învățare pe tot parcursul vieții deschis și accesibil**, se află în implementare *Strategia de învățare pe tot parcursul vieții*, fiind elaborat un prim raport de progrese și planul de acțiuni aferent anului 2018. În cadrul strategiei au fost realizate progrese pe următoarele direcții de acțiune: (i) *Recunoașterea învățării anterioare, inclusiv a competențelor obținute în străinătate*, prin crearea cadrului legal și a unui departament în cadrul Autorității Naționale pentru Calificări (ANC), pentru informarea persoanelor ce doresc să se reîntoarcă în România; (ii) *Sprijinirea participării la programele europene de mobilitate*, prin depășirea valorii indicatorului anual aferent cu ajutorul aplicării măsurii *Asigurarea accesului la programele de mobilitate ERASMUS+ pentru adulți*; (iii) *Sprijinirea șomerilor și persoanelor inactive, inclusiv prin stimulente financiare și consiliere*; (iv) *Îmbunătățirea calității și disponibilității informațiilor*, prin efectuarea unor demersuri premergătoare creării unui portal de informare pentru firme și furnizori de formare; (v) *Consolidarea și asigurarea finanțării pentru încurajarea pieței de învățare pe tot parcursul vieții inclusiv prin îmbunătățirea serviciilor de consiliere*, prin depășirea valorii indicatorului anual cu privire la încheierea de parteneriate între unitățile de învățământ profesional și tehnic, instituțiile de învățământ superior și angajatori pentru servicii de consiliere și programe de formare¹⁸⁴.

Metodologia de acreditare, evaluare periodică, organizare și funcționare a Centrelor Comunitare de Învățare Permanentă a fost aprobată prin HG nr. 598/2017. Instrucțiunile specifice privind acreditarea și evaluarea periodică a centrelor comunitare de învățare permanentă (CCIP) vor fi aprobate, până la finalul lunii octombrie 2018, printr-un ordin comun al MEN și MMJS. MFE și OI POCU vor lansa un

¹⁸⁴ Prin atingerea în proporție de 45% a țintei strategice aferente implementării măsurii *Furnizarea de stimulente financiare pentru 150.000 de persoane din grupurile subreprezentate pentru servicii de consiliere* și prin atingerea în proporție de 50% a țintei strategice aferente implementării măsurii *Furnizarea de stimulente financiare/subvenții pentru 180.000 cursanți în învățământul profesional și tehnic pentru a participa la formarea profesională*.

apel competitiv de proiecte de sprijinire a CCIP, Ghidul solicitantului aferent acestui apel de proiect fiind în faza de elaborare.

Proiectul de HG privind aprobarea structurii *Registrului Național al Calificărilor din România* (RNC) a fost finalizat și va fi adoptat după legiferarea de către Parlament a *OUG 96/2016 pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniile educației, cercetării, formării profesionale și sănătății*. RNC va fi actualizat și gestionat de ANC ca instrument unitar de referință în domeniul formării profesionale, asigurând atât accesul corect pe piața națională și europeană a muncii, cât și armonizarea sistemului de educație și formare profesională cu această piață.

4.8. Incluziunea socială și combaterea sărăciei

În anul 2016, numărul persoanelor aflate în risc de sărăcie și excluziune socială s-a redus la 7.694 mii persoane față de 9.115 mii persoane în anul 2008, adică o reducere cu 1.420 mii persoane.

Direcții de acțiune:

- ✓ îmbunătățirea calității vieții și integrarea socio-economică a populației din comunitățile marginalizate din mediul urban
- ✓ creșterea calității vieții populației din mediul rural
- ✓ creșterea calității și a gradului de acoperire a serviciilor sociale/facilitarea tranziției de la servicii sociale furnizate în sistem instituționalizat către servicii asigurate la nivelul comunității
- ✓ reducerea sărăciei în rândul celor mai defavorizate persoane
- ✓ reforma sistemului de sănătate

Instrumentul de dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității sprijină financiar **grupurile de acțiune locale (GAL) din mediul urban:**

- elaborarea strategiilor de dezvoltare locală pentru orașe cu populație peste 20.000 locuitori¹⁸⁵ - 33 de proiecte contractate pentru regiuni mai puțin dezvoltate și 3 proiecte pentru regiunea București-Ilfov, acestea însumând 1,729 mil. euro
- selecția strategiilor de dezvoltare locală, pentru comunitățile urbane marginalizate¹⁸⁶ - au fost depuse spre evaluare și selecție 49 de strategii de dezvoltare locală, din care au fost selectate pentru finanțare 35 proiecte pentru regiunile mai puțin dezvoltate și 2 proiecte pentru regiunea București-Ilfov. La nivelul AMPOR, a fost finalizat ghidul solicitantului aferent etapei a III-a (de depunere a proiectelor) și va fi lansat în consultare publică, iar în februarie 2018, AMPOCU a publicat spre consultare ghidul *Sprijin pentru funcționarea grupurilor de acțiune locală pentru implementarea strategiilor de dezvoltare locală la nivelul orașelor cu peste 20.000 locuitori*.

Una dintre prioritățile guvernului este reducerea sărăciei și **integrarea socio-economică a persoanelor din comunitățile marginalizate**¹⁸⁷, inclusiv cele în care există populație de etnie romă, atât în zone dezvoltate cât și în cele mai puțin dezvoltate. În martie 2018, erau contractate 112 proiecte (din care 71 pentru comunități cu populație de etnie romă), urmând a fi realizate investiții destinate participării la educație timpurie și prevenirii părăsirii timpurii a școlii, facilitării accesului/menținerii pe piața muncii, antreprenoriat, servicii sociale și medicale, îmbunătățirii condițiilor de locuit, acțiuni antidiscriminare și asistență juridică.

Investițiile care contribuie la revitalizarea fizică, socială și economică și la **creșterea calității vieții populației din mediul urban** sunt finanțate prin POR. Un apel de proiecte, cu o finanțare de 54,19 mil. euro (FEDR și bugetul de stat), se derulează în perioada 21 august 2017 – 31 decembrie 2018 pentru

¹⁸⁵ POCU, AP 5 Dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității, PI 9.vi-Dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității (DLRC)

¹⁸⁶ POCU, AP 5 Dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității, OS 5.1. și POR, AP 9 Sprijinirea regenerării economice și sociale a comunităților defavorizate din mediul urban, OS 9.1.

¹⁸⁷ POCU, AP 4 Incluziunea socială și combaterea sărăciei, PI 9ii-Integrarea socio-economică a comunităților marginalizate

comunitățile marginalizate din municipiile reședință de județ, fiind destinat îmbunătățirii serviciilor sociale/educaționale/cultural-recreative, spațiilor publice urbane și infrastructurii utilităților de bază la scară mică¹⁸⁸. Orașele mici și mijlocii (având sub 100.000 de locuitori, cu excepția municipiilor reședință de județ) din șapte regiuni de dezvoltare¹⁸⁹, inclusiv zona ITI Delta Dunării și zona SUERD¹⁹⁰ beneficiază de un apel distinct de proiecte derulat în perioada 30 aprilie-30 august 2018.

Sprijinirea comunităților marginalizate pentru care au fost elaborate strategii de dezvoltare locală, aprobate prin PNDR 2014-2020, se bazează pe o abordare integrată în domenii precum servicii sociale și medicale, educație, ocupare, combaterea segregării, locuire etc. O finanțare de 105,989 mil. euro a fost alocată pentru **implementarea strategiilor de dezvoltare locală în comunitățile marginalizate din zona rurală și/sau din orașe cu o populație până la 20.000 locuitori**¹⁹¹.

De la lansarea PNDR 2014-2020, sunt sprijinite 239 GAL-uri din mediul rural al căror obiectiv este implementarea strategiilor de dezvoltare locală ce acoperă 9.793.458 locuitori (86,21% din populația vizată de LEADER), urmând a fi create 147 noi locuri de muncă prin derularea contractelor semnate în anul 2017. Pentru implementarea acțiunilor în cadrul strategiilor de dezvoltare locală au fost semnate 692 contracte, în valoare de 40,28 mil. euro, acestea incluzând și investiții în infrastructura de servicii sociale nerezidențiale care este deficitară în mediul rural și acțiuni destinate minorităților etnice - sași, romi, tătari etc. De altfel, 103 strategii propun cel puțin o măsură destinată minorităților etnice, în special cea romă, **acțiuni de incluziune socială și evitarea segregării, promovarea tradițiilor și a patrimoniului cultural specifice minorităților etnice** (însușind cca. 6,713 mil. euro).

Crearea, îmbunătățirea și extinderea tuturor tipurilor de infrastructură de bază sunt sprijinite financiar în scopul **creșterii calității vieții populației din zonele rurale**. De la demararea PNDR 2014-2020 au fost semnate 995 contracte, la care se adaugă 311 proiecte transferate prin procedura de tranziție în PNDR 2014-2020, plățile efectuate totalizând 393,88 mil. euro. De aceste investiții vor beneficia 2.227.720 locuitori, din care 1.343.599 persoane ca urmare a finalizării proiectelor contractate în anul 2017.

Infrastructura deficitară și serviciile de slabă calitate în mediul rural sunt cauze ale inegalității de șanse pentru populația din aceste zone comparativ cu zonele urbane, implementarea investițiilor contractate oferind oportunități mai bune de angajare:

- 277 grădinițe/creșe și instituții de învățământ secundar superior agricol, din care pentru 165 unități contractele au fost semnate în anul 2017;
- 1.476 km rețea de alimentare cu apă (lucrări noi/extindere/modernizare), din care 1.196 km conducte de alimentare cu apă vor fi realizate conform contractelor semnate în anul 2017 și 2.587 km rețea canalizare, din care 2.015 km conducte vor fi realizate ca urmare a finalizării investițiilor contractate în 2017;
- 2.845 km drumuri comunale modernizate/nou construite, din care 1.587 km ca urmare a realizării investițiilor contractate în anul 2017.

Starea precară a infrastructurii din zona Deltei Dunării constituie o frână în calea dezvoltării economice și a apariției noilor oportunități de ocupare. Trei contracte de investiții în infrastructura rutieră de interes local (în valoare de 2,918 mil. euro), unul pentru infrastructura educațională și socială (cu valoarea de 0,495 mil. euro) și unul pentru cea de apă/apă uzată (însușind 1,211 mil. euro) au fost semnate până în luna martie 2018.

Un alt obiectiv al guvernului este de creștere a accesului la servicii sustenabile și de calitate, din FSE urmând a fi finanțată dezvoltarea serviciilor comunitare integrate (SCI) în 139 comunități dezavantajate (132 în mediul rural și 7 în mediul urban). În acest scop, o fișă de proiect a fost finalizată de MMJS și

¹⁸⁸ POR, AP 4 Sprijinirea dezvoltării urbane durabile, PI 4.3. Oferirea de sprijin pentru regenerarea fizică, economică și socială a comunităților defavorizate din regiunile urbane și rurale

¹⁸⁹ Nord-Est, Sud-Est (excepând zona ITI Delta Dunării), Sud-Muntenia, Sud-Vest Oltenia, Vest, Nord-Vest și Centru

¹⁹⁰ POR, AP 13 Sprijinirea regenerării orașelor mici și mijlocii, PI 9b Oferirea de sprijin pentru revitalizarea fizică, economică și socială a comunităților defavorizate din regiunile urbane și rurale, OS 13.1. Îmbunătățirea calității vieții populației în orașele mici și mijlocii din România

¹⁹¹ POCU, AP 5 Dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității, OS 5.2. Reducerea numărului de persoane aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială din comunitățile marginalizate din zona rurală și orașe cu o populație de până la 20.000 locuitori prin implementarea de măsuri/ operațiuni integrate în contextul mecanismului de DLRC

transmisă spre consultare către MFE (AM POCU). Integrarea serviciilor medicale și sociale, dezvoltarea sistemului de asistență socială accesibil și de calitate și a rețelei de asistență medicală comunitară vor beneficia de finanțare din FSE, apelul de proiecte *Servicii comunitare integrate*¹⁹² fiind derulat în perioada 2 aprilie – 29 mai 2018. Va fi elaborat cadrul pentru multiplicarea modelului SCI și transpunerea în legislația națională, dezvoltată aplicația online pentru echipele comunitare integrate și vor deveni funcționale echipele județene de suport și supervizare. Se estimează că minimum 332 persoane (139 asistenți sociali, 141 asistenți medicali comunitari, 52 consilieri/mediatori școlari) își vor îmbunătăți competențele profesionale.

În contextul implementării *Strategiei naționale pentru promovarea îmbătrânirii active 2014-2020*, din FEDR 2014-2020 și bugetul de stat, s-au alocat fonduri pentru dezvoltarea infrastructurii de servicii sociale fără componentă rezidențială destinată persoanelor vârstnice aflate în risc de sărăcie sau altă situație de vulnerabilitate¹⁹³. Pentru apelul derulat în anul 2017, au fost depuse 87 proiecte, aflate în diverse stadii de evaluare, până în luna martie 2018, fiind contractate trei proiecte în valoare de 1,87 mil. euro (FEDR și buget de stat).

În scopul **prevenirii instituționalizării persoanelor vârstnice dependente**, bugetul de stat va finanța două programe, derulate pe o perioadă de 2 ani, destinate dezvoltării rețelei publice de servicii comunitare la domiciliu și creșterii capacității serviciilor publice de asistență socială din unele unități administrativ-teritoriale. Primul program va sprijini implementarea managementului de caz și a principiului proximității pentru cca. 1.000 persoane vârstnice dependente. Cel de-al doilea va susține cca. 1.000 autorități ale administrației publice locale în vederea organizării/administrării/acordării serviciilor sociale și va finanța angajarea a 1.000 asistenți sociali în unități administrativ-teritoriale (comune), în care nu s-a înființat/acreditat serviciul public de asistență socială.

România și-a asumat conform strategiei naționale *O societate fără bariere pentru persoanele cu dizabilități* mobilizarea unor resurse financiare pentru **dezinstituționalizarea persoanelor adulte cu handicap**. O finanțare de 16,32 mil. euro (FEDR și bugetul de stat) a fost alocată pentru sprijinirea investițiilor în infrastructura de servicii sociale (centre de zi și locuințe protejate), în cadrul apelului derulat până la data de 20 aprilie 2018, fiind depuse 12 proiecte aflate în diverse etape de evaluare.

Ponderea persoanelor cu cerințe speciale din total grupuri cu cerințe complexe înregistrate la ANOFM, care au beneficiat, prin *Programul de ocupare 2017*, de servicii de consiliere și informare profesională a fost de 85,49%. Din perspectiva diversității și a gradului de acoperire, unul dintre obiectivele ANOFM este îmbunătățirea calității serviciilor oferite atât **persoanelor cu handicap aflate în căutarea unui loc de muncă, cât și angajatorilor**. Agenția și ANPD au depus la MFE proiectul *INCLUDDIS - Sprijin pentru incluziunea persoanelor cu dizabilități pe piața muncii prin dezvoltarea unei rețele de specialiști ai SPO* (RST 2), a cărui fișă a fost validată la data de 27 februarie 2018¹⁹⁴. Proiectul, în valoare de 4,825 mil. euro cu finanțare din FSE, are ca grup țintă 2.100 persoane cu handicap aflate în căutarea unui loc de muncă, 250 angajatori și 192 experți angajați ai 42 agenții județene și opt centre regionale de formare profesională a adulților. Vor fi elaborate două programe autorizate de formare în domeniul relaționării cu persoanele cu handicap, derulate de CNFPFP Râșnov, două instrumente pentru informarea și consilierea persoanelor cu handicap șomere și adaptarea/actualizarea unei aplicații, dezvoltate anterior prin POSDRU 2007-2013, în vederea utilizării acestora de către persoanele cu handicap.

În anul 2018, guvernul majorează în două etape (în lunile ianuarie și iulie) cuantumul prestațiilor pentru persoanele cu handicap¹⁹⁵, iar de la 1 ianuarie s-a mărit și cuantumul minim al indemnizației pentru creșterea copilului acordată persoanelor care au în întreținere copii cu handicap¹⁹⁶.

¹⁹² POCU, AP 4 Incluziunea socială și combaterea sărăciei, PI Creșterea accesului la servicii accesibile, sustenabile și de înaltă calitate, inclusiv asistență medicală și servicii sociale de interes general, OS 4.5, 4.6, 4.10

¹⁹³ POR, AP 8 Dezvoltarea infrastructurii de sănătate și sociale, PI 8.1–Investițiile în infrastructurile sanitare și sociale care contribuie la dezvoltarea la nivel național, regional și local, reducând inegalitățile în ceea ce privește starea de sănătate și promovând incluziunea socială prin îmbunătățirea accesului la serviciile sociale, culturale și de recreare, precum și trecerea de la serviciile instituționale la serviciile prestate de colectivitățile locale, OS 8.3

¹⁹⁴ POCU, AP 3 - Locuri de muncă pentru toți, OS 3.10 și 3.11

¹⁹⁵ OUG nr. 60/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap

¹⁹⁶ OUG nr. 82/2017 pentru modificarea și completarea unor acte normative

Conform *Strategiei Guvernului României de incluziune a cetățenilor români aparținând minorității rome 2015-2020*, pentru a asigura accesul mai bun al persoanelor de etnie romă la locuință decentă și îmbunătățirea calității vieții acestora, în anul 2017, a continuat derularea programului-pilot **Locuințe sociale pentru comunitățile de romi**. Bugetul de stat a finanțat investiții pentru 63 unități locative (u.l.), din care au fost recepționate 21 u.l. În anul 2018, vor fi derulate investiții pentru 105 u.l., din care 63 u.l. sunt în execuție, 21 u.l. sunt în faza de proiectare, iar alte 21 u.l. urmează a fi incluse în program.

Asigurarea ajutorului alimentar și facilitarea accesului la educație este esențială pentru **reducerea sărăciei în rândul persoanelor supuse privațiunilor materiale severe**. În perioada 2014-2016, ca urmare a finanțării din FEAD, 6.347.777 persoane defavorizate (din care 1.277.604 copii cu vârsta sub 15 ani) au primit pachete cu alimente de bază și au beneficiat de măsuri care să le favorizeze inserția socială. Un alt apel de proiecte destinat acordării ajutoarelor alimentare și a produselor de igienă se derulează în perioada octombrie 2017 - decembrie 2018. Pentru prevenirea abandonului școlar în rândul celor mai dezavantajați copii, în anul școlar 2017/2018, cca. 360.000 copii din învățământul de stat preșcolar, primar și gimnazial beneficiază de materiale școlare.

Reforma sistemului de sănătate a continuat, aflându-se în curs de implementare măsuri ce vizează creșterea accesului persoanelor la servicii medicale de calitate, îmbunătățirea eficienței și a sustenabilității financiare a sistemului sanitar, modernizarea infrastructurii de sănătate și asistență medicală la nivel regional, reducerea morbidității și mortalității prin boli transmisibile și netransmisibile, precum și informatizarea sistemului de sănătate. A continuat punerea în aplicare a unor acțiuni privind îmbunătățirea calității și eficienței serviciilor publice din sistemul sanitar românesc prin promovarea integrității publice și a responsabilității în gestionarea resurselor, realizarea acestora răspunzând cerințelor formulate în RST adresate României pentru domeniul sănătate. În privința creșterii disponibilității serviciilor de îngrijire medicală ambulatorie, aspect ce a fost de asemenea amintit în RST din 2017, dar și în *Raportul de Țară din 2018 privind România*, autoritățile naționale își propun să intensifice eforturile de orientare a serviciilor spitalicești către cele furnizate aproape de comunitate (în regim ambulatoriu și prin intermediul asistenței comunitare).

În vederea **îmbunătățirii accesului persoanelor vulnerabile la servicii de sănătate**, a continuat punerea în aplicare a 15 programe de sănătate publică, ce acoperă diferite tematici precum vaccinarea, prevenirea, supravegherea și controlul infecției HIV/SIDA sau al tuberculozei, supravegherea și limitarea rezistenței microbiene și a infecțiilor asociate asistenței medicale, monitorizarea utilizării antibioticelor, transplantul de organe, țesuturi și celule de origine umană, sănătatea femeii și copilului etc. De medicamente acordate în ambulatoriu corespunzătoare denumirilor comune internaționale prevăzute în sublista B, cu procent de compensare de 90% din prețul de referință, au beneficiat 465.230 de pensionari cu venituri de până la 700 lei/lună, respectiv, începând cu luna iulie 2017, pensionari cu venituri din pensii și indemnizație socială pentru pensionari de până la 900 lei/lună inclusiv, indiferent dacă realizează sau nu alte venituri.

În scopul îmbunătățirii accesului persoanelor aparținând comunităților îndepărtate și izolate la servicii medicale, a fost dezvoltată, în șase județe, rețeaua de asistență medicală organizată la nivelul comunităților locale, fiind înființate/modernizate/dotate/operationalizate 45 de centre comunitare integrate (prin *Mecanismul Financiar Norvegian*), la care se adaugă alte 7 centre (înființate prin *Mecanismul Financiar Elvețian*) și au fost angajați 44 de asistenți comunitari. MS a elaborat ghiduri de screening pentru depistarea și tratamentul a șapte tipuri de afecțiuni precum tuberculoza, bolile hepatice cronice sau afecțiunile cardiovasculare, toate intervențiile (ce sunt susținute din FESI) pentru implementarea programelor de screening presupunând acordarea, preponderent în regim ambulatoriu, de servicii preventive și curative către populația asigurată și neasigurată, cu accent pe grupurile vulnerabile. În plus, a fost aprobată *OUG nr. 18/2017 privind asistența medicală comunitară* pentru reglementarea acestui tip de asistență, precum și pentru înființarea, organizarea și funcționarea centrelor comunitare integrate, în vederea facilitării accesului populației și în special a grupurilor vulnerabile la servicii de sănătate, integrate cu serviciile sociale și educaționale, la nivelul comunităților. OUG nr. 18/2017 a fost aprobată prin Legea nr. 180/2017, iar normele de aplicare ale ordonanței au fost elaborate și se află în procedură de avizare interministerială.

Pentru **îmbunătățirea eficienței și a sustenabilității financiare a sistemului de sănătate**, este prevăzută achiziția unor servicii de consultanță pentru implementarea unui sistem de estimare a

costurilor reale ale furnizării diverselor servicii spitalicești¹⁹⁷, rezultatele urmând să fie utilizate pentru a actualiza sistemul de plată din spitale. În plus, se va constitui un grup tehnic de lucru care va elabora termenii de referință pentru contractarea serviciilor de consultanță ce va fi realizată în anul 2018. Îmbunătățirea sistemului de finanțare a asistenței medicale primare, ca parte a asistenței acordate în ambulatoriu, prin introducerea finanțării în funcție de criterii de performanță, va fi realizată începând cu anul 2019, prin normele metodologice de aplicare a Contractului-cadru care reglementează condițiile acordării asistenței medicale, a medicamentelor și a dispozitivelor medicale în cadrul sistemului de asigurări sociale de sănătate pentru anii 2018-2019. Fondul alocat în anul 2018 segmentului de asistență medicală primară a fost majorat cu un procent de aproximativ 17% față de anul 2017. Paleta de servicii ambulatorii a fost dezvoltată prin introducerea în pachetul de servicii de bază - reglementat prin *HG nr. 140/2018 pentru aprobarea pachetelor de servicii și a Contractului-cadru care reglementează condițiile acordării asistenței medicale, a medicamentelor și a dispozitivelor medicale în cadrul sistemului de asigurări sociale de sănătate pentru anii 2018-2019* și Normele metodologice de aplicare a acestuia aprobate prin Ordinul ministrului sănătății și al președintelui CNAS nr. 397/836/2018 - a unor servicii medicale care se pot acorda în cabinetele din ambulatoriu (anterior fiind asigurate predominant prin spitalizare de zi). Totodată a fost dezvoltat pachetul de servicii de spitalizare de zi pentru boli care anterior, predominant, se asigurau în regim de spitalizare continuă. În vederea dezvoltării capacității de evaluare a tehnologiilor în sănătate pentru medicamente au fost aprobate o serie de modificări ale HG nr. 720/2008 în vederea actualizării listei medicamentelor compensate, fiind introduse în cursul anului 2017 un număr de 32 medicamente noi.

În scopul **modernizării infrastructurii de sănătate și asistență medicală la nivel regional**, MS are în curs de realizare construcția (prin POR) a trei spitale regionale de urgență pentru care sunt în elaborare studiile de fezabilitate, ca urmare a încheierii Acordului dintre MS și BEI, aplicația pentru proiect major urmând a fi transmisă la COM la sfârșitul anului 2018. Terenurile din Iași, Craiova și Cluj pe care urmează a se construi cele trei spitale regionale de urgență au fost date în administrarea MS prin hotărâri de guvern, fiind semnate cele trei protocoale de predare-preluare, conform reglementărilor legale. Totodată, au beneficiat de fonduri din bugetul MS pentru lucrări de reabilitare/modernizare/dotare 20 de spitale județene (12 pentru dotări și 8 pentru reabilitare/modernizare), iar pentru dotarea cu echipamente și aparatură medicală alte 19 unități sanitare. Cu finanțare din Împrumutul BIRD 8362RO, 41 de spitale de urgență au fost dotate cu echipamente UPU¹⁹⁸ și 21 de spitale județene au fost dotate cu aparatură necesară anesteziei pentru blocurile operatorii. Pe lângă cele 45 de centre comunitare care au fost înființate, modernizate, dotate și operaționalizate prin granturile norvegiene, 78 de UPU au primit diverse echipamente prin finanțare din Împrumutul BIRD 8362RO, fiind identificate șapte spitale în care să se realizeze reabilitarea și dezvoltarea serviciilor ambulatorii. În cazul măsurilor aflate în responsabilitatea MDRAP, apelul de proiecte pentru reabilitarea/modernizarea/extinderea/dotarea ambulatoriilor va fi lansat în cursul lunii aprilie 2018, ca urmare a primirii criteriilor de prioritizare din partea MS, apelul de proiecte pentru centrele comunitare integrate socio-medicale urmând să fie lansat după apariția normelor de aplicare a legii privind asistența comunitară, iar pentru reabilitarea/modernizarea/extinderea/dotarea a 43 de UPU și a componentelor de interes strategic ale rețelelor regionale de unități spitalicești de urgență, apelul de proiecte a fost lansat și este deschis până la data de 18 aprilie 2018¹⁹⁹. Aceste acțiuni vizează accesul sporit la servicii de terapie de primă linie al persoanelor în stare de dificultate și a celor din zone sărace sau greu accesibile, serviciile medicale de urgență fiind acordate tuturor persoanelor, indiferent dacă sunt sau nu asigurate.

Au fost inițiate unele demersuri pentru **creșterea accesului persoanelor la servicii medicale de calitate**, aflându-se în pregătire o strategie de reorganizare a ambulatoriilor de specialitate și de transformare a spitalelor locale în centre de diagnostic și tratament. De asemenea, în cadrul MS funcționează un grup de lucru care lucrează la elaborarea normelor de medicină școlară ce vor fi incluse în noul pachet legislativ din sănătate, iar în vederea definirii unor standarde minimale de calitate pentru toate categoriile de furnizori de servicii medicale a fost elaborat *Ordinul MS nr. 446/2017 privind aprobarea standardelor, procedurii și metodologiei de evaluare și acreditare a spitalelor*.

¹⁹⁷ În cadrul proiectului privind *Reforma Sectorului Sanitar - Îmbunătățirea Calității și Eficienței Sistemului Sanitar*

¹⁹⁸ Echipamente de transport intraspitalicesc, EKG, defibrilatoare, set de resuscitare, sistem de încălzire a noilor născuți și pacienților etc.

¹⁹⁹ Alocarea apelului este 33 mil. euro (FEDR).

Pentru **reducerea morbidității și mortalității prin boli transmisibile și netransmisibile**, prin furnizarea unor servicii preventive/de diagnosticare precoce și organizarea de campanii de informare, educare/intervenții naționale sau locale, mai ales în rândul grupurilor vulnerabile și dezavantajate, se află în curs de implementare *Planul multianual privind promovarea unui stil de viață sănătos*, iar pe parcursul anului 2017, au fost furnizate servicii preventive/de diagnosticare precoce pentru mamă și copil prin vaccinarea a 751.398 copii, testarea HIV a 61.193 de gravide, testarea pentru fenilcetonurie și hipotiroidism congenital a 78.157 copii, un număr de 14.402 nou născuți fiind beneficiari de *screening* de auz, 1922 nou născuți beneficiari de *screening* de retinopatie, iar 691 gravide fiind testate pentru prevenirea malformațiilor congenitale. În plus, au fost achiziționate opt unități mobile de screening de col uterin și reabilite două centre de screening în institute oncologice, fiind înființat un centru nou în cadrul unui spital județean. De asemenea, au fost organizate 37 de campanii de informare/educare/comunicare (IEC) pe diferite tematici, mai ales în rândul grupurilor vulnerabile și dezavantajate, 14 organizate de *Agenția Națională de Programe de Sănătate (MS)* și 23 organizate de INSP la nivel național și implementate local prin activități ale *Direcțiilor de Sănătate Publică* județene și ale partenerilor locali, fiind prezentate materiale IEC pentru informarea și conștientizarea populației de etnie romă cu privire la boli cronice frecvente (diabet și HTA), TBC și viroze la copii, prin asistenții medicali comunitari și mediatorii sanitari fiind realizate activități în peste 450 de comunități vulnerabile.

Măsurile întreprinse de CNAS în ceea ce privește tratamentul bolnavilor cu hemofilie și boli rare din cadrul *Programelor naționale de sănătate curative* se încadrează în obiectivele de creștere a calității vieții pentru acești pacienți. Concomitent cu creșterea finanțării programului național de hemofilie și talasemie, s-a realizat și restructurarea și corelarea structurii acestuia cu modificările protocolului terapeutic, protocol care în prezent este în conformitate cu normele promovate în UE. Au fost introduse 4 noi boli²⁰⁰ în *Programul național de tratament pentru boli rare*, iar pentru o altă boală rară *Purpura trombocitopenică imună cronică la adulții splenectomiizați și nesplenectomiizați* se derulează contractul cost-volum pentru medicamentul *Eltrombopag*.

Pentru **continuarea informatizării sistemului de sănătate**, MS a trimis la MCSI, spre informare, prioritățile de finanțare solicitate la nivel central și au fost depuse două fișe de proiect din partea CNAS în vederea extinderii serviciilor sistemului informațional integrat²⁰¹, CNAS urmărind punerea în aplicare a proiectelor referitoare la conectarea la *Dosarul Electronic de Sănătate* a unor specialități și la un sistem informatic pentru bilete de trimitere și extinderea prescripției electronice pentru medicamente stupefiante și psihotrope. În plus, au fost dotate 102 centre cu echipamente de telemedicină și au fost achiziționate servicii pentru dezvoltarea sistemului de clasificare a pacienților pe grupe de diagnostice (Diagnosis Related Groups - DRG). Pentru un alt proiect informatic *Open Source Healthcare Insurance Gateway for Electronic Exchange of Social Security Information*, care va permite trecerea de la schimbul de informații și documente prin poșta la cel exclusiv electronic cu instituțiile omoloage din alte state UE, CNAS a obținut finanțare europeană de aproape 1 mil. euro.

Au continuat demersurile pentru **îmbunătățirea calității și eficienței serviciilor publice din sistemul sanitar românesc prin promovarea integrității publice și a responsabilității în gestionarea resurselor**. Astfel, în cadrul obiectivului specific *Creșterea integrității, reducerea vulnerabilităților și a riscurilor de corupție în sistemul public de sănătate* din *Strategia Națională Anticorupție 2016-2020* se află în curs de implementare diferite acțiuni, precum identificarea și managementul riscurilor de corupție din unitățile medicale, monitorizarea incompatibilităților și conflictelor de interese din cadrul sistemului public de sănătate, îmbunătățirea activității *Consiliilor Etice*, a *Mecanismului de Feedback al Pacienților*, precum și a criteriilor de evaluare a performanțelor manageriale pentru conducătorii spitalelor publice etc. O altă măsură importantă vizează transparentizarea utilizării resurselor publice prin agregarea centralizată a datelor pe portalul *data.gov.ro*, în acest sens fiind definită platforma informatică pentru transparentizarea informațiilor cu privire la achizițiile publice și contractele ce implică utilizarea patrimoniului public la nivelul spitalelor publice, serviciilor județene de ambulanță și instituțiilor cu personalitate juridică aflate în subordinea sau în coordonarea MS. Platforma este funcțională și, începând cu anul 2017, MS încarcă date privind achizițiile unităților sanitare publice, în baza protocolului pe care ministerul îl are cu AADR, protocol ce vizează schimbul de baze de date

²⁰⁰ Fibroza pulmonară, distrofia musculară, angioedemul ereditar și neuropatia optică ereditară Leber

²⁰¹ În baza celor două fișe de proiect depuse la MCSI a fost realizat *Ghidul Solicitantului*.

referitoare la achizițiile publice derulate în sistemul de sănătate prin intermediul SEAP. În conformitate cu Ordinul ministrului sănătății nr. 1258/2016 au fost publicate, în anul 2017, pe platforma informatică www.monitorizarecheltuieli.ms.ro (secțiunea *Achiziții publice*) informații referitoare la 3310 proceduri de atribuire definite de Legea nr. 98/2016 și 4014 achiziții directe. În conformitate cu Ordinului ministrului sănătății și al ministrului finanțelor publice nr. 858/1194/2012, au fost publicate, în anul 2017, informații pe platforma www.monitorizarecheltuieli.ms.ro (secțiunea *Cheltuieli spitale*) privind rapoartele financiare pentru 378 de spitale publice. În baza acestora au fost elaborate 12 rapoarte lunare, ce au fost înaintate ministrului sănătății și ministrului finanțelor publice.

În scopul îmbunătățirii activității Consiliilor Etice a fost inclusă în Ordinul MS nr. 446/2017 o referință compusă din standarde privind etica medicală și drepturile pacientului, ce sunt utilizate în elaborarea instrumentelor de lucru ale acestor consilii, în 121 de spitale publice existând și reprezentanți ai asociațiilor de pacienți în componența Consiliului etic. Au fost inițiate procedurile pentru instituirea, la nivelul MS și CNAS, a unui mecanism comun de monitorizare și control a furnizorilor din sistemul de asigurări sociale de sănătate, finanțat din fondurile de care MS beneficiază prin Legea nr. 318/2015 privind înființarea, organizarea și funcționarea *Agenciei Naționale de Administrare a Bunurilor Indisponibilizate*. Pentru întărirea structurilor de control și integritate ale MS și extinderea atribuțiilor acestora, a fost modificată *HG nr. 144/2010 privind organizarea și funcționarea Ministerului Sănătății*, structura de integritate fiind transformată în *Direcția de control și integritate*.

Prin *Mecanismul de Feedback al Pacienților*, implementat din anul 2015, se realizează colectarea informațiilor privind satisfacția pacienților cu privire la serviciile medicale primite în cadrul spitalelor publice. Din luna decembrie 2016, mecanismul a fost revizuit prin Ordinul ministrului sănătății nr. 1501/2016, prin care colectarea informațiilor devine independentă de unitățile sanitare și se realizează de la pacienți, după externarea acestora, prin SMS sau web, până la sfârșitul anului 2017 fiind analizate aproximativ 45.000 de chestionare completate, trimise prin SMS și 68.000 transmise prin web.

Implementarea măsurilor ce vizează domeniul sănătății va continua prin creșterea accesului persoanelor, inclusiv a celor vulnerabile, la servicii medicale de calitate, îmbunătățirea eficienței și a sustenabilității financiare a sistemului sanitar, modernizarea infrastructurii de sănătate și asistență medicală la nivel regional, precum și prin reducerea morbidității și mortalității prin boli transmisibile și netransmisibile, o altă măsură ce va fi urmărită de către MS fiind monitorizarea implementării *Strategiei Naționale de Sănătate 2014-2020*. Pentru informatizarea sistemului de sănătate, MCSI continuă consolidarea sistemului informatic integrat în domeniul e-sănătății, inclusiv în cel al telemedicinii. De asemenea, se are în vedere îmbunătățirea calității și eficienței serviciilor publice din sistemul sanitar românesc prin promovarea integrității publice și a responsabilității în gestionarea resurselor. Pentru acest an, MS își propune realizarea unor acțiuni noi, cum ar fi derularea de programe de diagnostic precoce al bolilor transmisibile și netransmisibile, adoptarea legii privind vaccinarea, creșterea numărului de tipuri de servicii medicale acordate în ambulatoriu și spitalizare de zi, aprobarea normelor pentru reglementarea centrelor comunitare și a serviciilor medico-sociale în vederea definirii unor modele de servicii integrate medico-sociale la nivelul comunităților locale, precum și introducerea de noi medicamente inovative în lista medicamentelor compensate.

5. ASPECTE INSTITUȚIONALE ȘI IMPLICAREA PĂRȚILOR INTERESATE

[...]

PROIECT

ANEXĂ: ȚINTE NAȚIONALE EUROPA 2020

Obiective Europa 2020	Ținta națională 2020	EVOLUȚIA INDICATORILOR								
		Valoare inițială/ an bază	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
1. Rata de ocupare a populației cu vârsta de 20-64 ani *	70%	-	64,8%	63,8%	64,8%	64,7%	65,7%	66%	66,3%	68,8 ^{P**}
2. Investiții în cercetare și dezvoltare (% din PIB) **	2% (1% surse publice + 1% surse private)	0,46% (0,27% public + 0,19% privat)/ 2009	0,45% (0,28% public + 0,17% privat)	0,49% (0,31% public + 0,18% privat)	0,48% (0,29% public + 0,19% privat)	0,39% (0,27% public + 0,12% privat)	0,38% (0,22% public + 0,16% privat)	0,49% (0,27% public + 0,22% privat)	0,48% (0,21% public + 0,27% privat)	n.a.
3. Energie și schimbări climatice (20/20/20)										
Indicele emisiilor GES (exclusiv LULUCF) ***	80	100/1990	49,52	51,82	50,60	46,71	46,76	47,10	45,61	n.a.
Indicele emisiilor GES din sectoarele ESD ***	119	98,1/2005	95,56	92,92	91,78	98,08	98,06	96,71	98,12	n.a.
Ponderea energiei din SRE în consumul final brut de energie (%) *	24	17,6/2005	23,4	21,4	22,8	23,9	24,8	24,8	25,0	n.a.
Consumul final de energie (Mtep) *	30,3	24,7	22,6	22,8	22,8	21,8	21,7	21,9	22,3	n.a.
Consumul de energie primară (Mtep) *	43 ²⁰²	33,9/2005	34,3	34,8	33,6	31,0	30,6	31,3	31,3	n.a.
4. Educație										
Rata părăsirii timpurii a școlii *	11,3%	15,9%/2008	19,3%	18,1%	17,8%	17,3%	18,1%	19,1%	18,5%	18,3 ^P
Rata populației cu vârsta de 30-34 ani absolventă a unei forme de educație terțiară *	26,7%	16%/2008	18,3%	20,3%	21,7%	22,9%	25%	25,6%	25,6%	26,3 ^P
5. Promovarea incluziunii sociale, în special prin reducerea sărăciei-reducerea cu cel puțin 20 de milioane a numărului de persoane aflate în risc de sărăcie și excluziune socială *	Reducerea cu 580 mii a nr. de persoane aflate în risc de sărăcie și excluziune socială față de anul 2008	0/2008	- 689 mii persoane	- 849 mii persoane	- 441 mii persoane	- 723 mii persoane	- 1.071 mii persoane	- 1.680 mii persoane	- 1.420 mii persoane	n.a.

* Sursa: Eurostat

** Sursa: Institutul Național de Statistică

*** Sursa: Date furnizate de MM, conform ultimei versiuni a Inventarului Național al Emisiilor de Gaze cu Efect de Seră (INEGES), elaborată de România în luna martie 2018, pentru perioada 1989-2016.

²⁰² Estimare conform primului Plan național de acțiune în domeniul eficienței energetice (PNAEE 1)